I. AL. BRĂTESCU—VOINEŞTI

În volumul *„Scrisori din campanie"*, scriitorul Ion Al. Brătescu-Voineşti povesteşte întîmplări din vremea cînd a fost locotenent de front (1913). *„Un ţăran tînăr, venit pe jos, cale lungă, spre a cere să fie înrolat voluntar, îl roagă pe domnul locotenent să intervină pe lîngă domnul căpitan să fie admis în companie. Şi, luîndu-l ca exemplu, domnul locotenent renunţă să mai ceară colonelului să-l lase la partea sedentară, rămînînd la partea activă".*

EMIL GÎRLEANU

Un tînăr de 14 ani — Emil Gîrleanu — este înscris, în luna august 1892, la Şcoala fiilor de militari din Iaşi. În anul 1899 va obţine gradul de sublocotenent şi va fi primit în Regimentul 13 Ştefan cel Mare. Îl vedem pe Gîrleanu în fotografie, în anul 1905, cînd avea gradul de locotenent.

NICOLAE IORGA

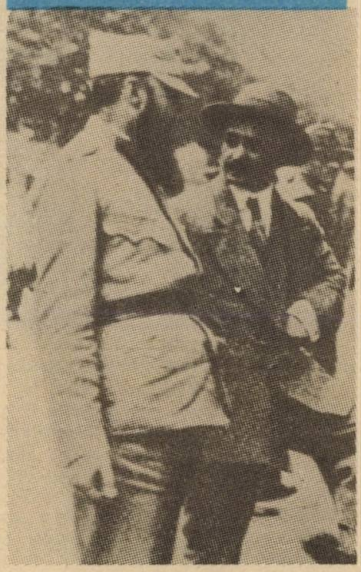

La insistenţele sale, profesorul Nicolae Iorga a primit autorizaţia de a face parte, temporar, dintr-o unitate militară, în aprilie 1913, cu gradul de soldat. În memoriile sale marele nostru istoric scrie că a asistat, în uniformă de ostaş, la şedinţele Camerelor *„în care s-au votat măsurile cerute de împrejurări şi a intervenit pentru îmbunătăţirea vieţii militarilor"*; mai tîrziu s-a deplasat chiar pe front spre a-şi da seama de *„starea reală a luptătorilor"*.

Mic dicţionar

Dunka, în Italia. Urmează două decenii de viaţă agitată: a luptat pentru Garibaldi şi a fost decorat de acesta, a luptat pentru eliberarea Poloniei, apoi în armata franceză şi în războiul franco-prusian (1870—1871), a participat la o campanie militară în Tunisia (1881—1882), iar la 1877 a făcut parte din trupele române cu gradul de căpitan, luptînd în războiul nostru pentru Independenţă. A murit la Piteşti, retras, ca administrator de spital. Ca publicist a colaborat la *Ghimpele*, *Românul* şi *Apărătorul legii*, scriind articole antimonarhice şi a fost editorul ziarului *Înainte*, a treia gazetă socialistă ca vechime din România. A tradus piese din limba italiană, dar de o valoare discutabilă care s-au bucurat, totuşi, de succes la public, pentru ca, mai tîrziu, să scrie el însuşi piesa istorică *Învingător şi învins*, inspirată de lectura *Istoriei românilor* de A.D. Xenopol (care i-a şi prefaţat lucrarea). A mai scris şi alte piese care nu au fost publicate. Au apărut, în schimb, o serie de poezii şi unele fragmente din cartea de amintiri *Furtuna vieţii mele*.

HRISOVERGHI, ALEXANDRU (27 II 1811, Iaşi — 9 III 1837), poet. Se trage dintr-o veche familie moldovenească, existentă în Moldova încă de pe vremea lui Dimitrie Cantemir. A învăţat greceşte la Chişinău şi Iaşi, apoi franţuzeşte la pensionul din Mouton. În oştire a intrat în 1830, dar după doi ani a demisionat, pentru ca mai apoi să revină şi să ajungă pînă la gradul de aghiotant domnesc. A murit de tuberculoză la numai 26 de ani. În timpul vieţii i-a apărut o singură poezie, *Ruinele Cetăţii Neamţului*, care l-a făcut cunoscut ca scriitor. Postum i s-au publicat traducerile din Al. Dumas (*Antony*, dramă, 1837), poeziile (1843), prin grija lui C. Negruzzi şi a lui Kogălniceanu.

PĂRĂEANU, EMANUEL (11 III 1860, Izvoarele-Gorj — 4 XII 1916, Bucu-

reşti), descendent al unei familii înstărite, scriitorul urmează studiile la Craiova, apoi pe cele militare la Iaşi. Funcţionează în armată, ca ofiţer, timp de 25 de ani, după care, îmbolnăvindu-se, se retrage cu gradul de căpitan. A publicat multe volume de poezii şi proză, toate la Tîrgu Jiu: *Nicu, Steluţa* (1889), *Umbre şi lumini* (1896), *Cartea săteanului* (1897), *Suflete din popor* (1914). De asemenea, a colaborat la multe dintre publicaţiile vremii. Emanuel Părăeanu a scris poezie erotică şi socială, dovedindu-se a fi un sentimentalist cu multă îndemînare şi un eticist în versificaţie nelipsit de interes, deşi nu se înscrie printre marii noştri poeţi. Proza lui, scrisă din dorinţa de luminare şi ridicare a satelor, cu reale calităţi educative şi moralizatoare, stă sub semnul literaturii progresiste a momentului. Ea a fost reunită în volumul *Cartea săteanului*.

SCROB, CAROL (21 VII 1856, Săbăoani-Neamţ — 17 I 1913, Bucureşti), poet. Absolvent al Liceului Naţional din Iaşi. În 1877 era sublocotenent de infanterie, apoi avansat pînă la gradul de maior. A colaborat cu versuri la diferite reviste ale vremii. În epocă era cunoscut ca autor de versuri galante, de elegii romanţate, omagii lirice etc. Poeziile sale au fost puse adesea pe muzică. Din cele peste cincizeci de asemenea creaţii, poezia care a înfruntat timpul este *Valurile Dunării*, devenită celebră prin muzica altui ostaş-creator, compozitorul I. Ivanovici. Tot el este şi autorul unor prelucrări poetice nelipsite de interes, după Goethe, Heine, Lenau, Fr. Coppée, Sully Prudhomme, Iulia Hasdeu şi Elena Văcărescu.

SKELITTI, NICOLAI (2 VIII 1837, Iaşi — 20 VI 1872, Viena), poet şi traducător. Născut în familia unui militar, Nicolai a mers la Potsdam şi Berlin pentru studii militare, dar s-a întors fără a

NICOLAE DUNĂREANU

Printre participanţii la luptele de la Mărăşeşti, din 1917, s-a aflat şi scriitorul Nicolae Dunăreanu. Avea gradul de soldat. În aceste lupte a fost grav rănit — deci poate fi socotit printre eroii victoriei de la Mărăşeşti. În cărţile sale *„Vremuri cernite"* şi *„Oameni şi fapte"*, scriitorul face multe referiri şi la viaţa militară românească.

MIHAIL SĂULESCU

Un scriitor erou: Mihail Săulescu. A murit în luptele care s-au dat la Predeal, în luna septembrie 1916. Era soldat, într-unul din regimentele angajate în luptă şi s-a aflat, din primele momente, în linia întîi. În amintirea sa a fost înălţat un monument, pe locul unde şi-a dat viaţa, pentru patrie, la Predeal. Se născuse în anul 1888.

CAMIL PETRESCU

A luptat pe fronturile războiului din 1916—1918, ca sublocotenent, înrolat voluntar. A fost rănit grav, rămînînd cu o infirmitate toată viaţa. *Urgia războiului a descris-o în cartea sa „Ultima noapte de dragoste, prima zi de război"*. Într-un interviu publicat în 1933, va spune: „Volumul II al acestei scrieri este jurnalul meu de război, fidel pînă în cele mai mici amănunte...".

ZAHARIA STANCU

Soldatul Zaharia Stancu, în concentrare — iarna anului 1925. Are numai 23 de ani şi este mîndru de haina pe care o poartă.

MIHAIL SADOVEANU

Printre tinerii veniţi să-şi facă stagiul militar — în ianuarie 1902 — se află şi Mihail Sadoveanu. Vrednic şi la oştire, nu numai în publicistica literară, după două luni este înaintat la gradul de caporal şi pus instructor de recruţi. În 1913 va fi locotenent în Regimentul 15 Războieni, iar în 1917 va purta gradul de căpitan, la Iaşi, în Regimentul 16 Infanterie. Avea atunci şi funcţia de director al ziarului *„România"*, editat de Marele Stat Major al armatei.

PAUL MIHU SADOVEANU

Începînd din luna august 1944, cînd a fost declanşată revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi pînă la terminarea războiului, în mai 1945, printre combatanţi s-au aflat şi numeroşi scriitori, care au înfruntat primejdiile şi asprimile frontului, pentru cîştigarea libertăţii şi independenţei patriei. Unul dintre aceşti scriitori — Paul Mihu Sadoveanu, fiul marelui scriitor Mihail Sadoveanu, a căzut eroic în luptele de la Turda, la 22 septembrie 1944. Acest poet erou a scris volumul *„Ca floarea cîmpului"*, apărut postum (în 1945), în Editura Fundaţiilor.

ION MUNTEANU

MAXIME

Puterea unei armate nu constă numai în numărul ei, ci în valoarea morală a numărului

S. SCHELETTI

Românii nu au iubit războiul de cuprinderi... Misiunea lor era să apere ţara... cele mai multe ale lor războaie au fost defensive în politică, deşi ofensive ostăşeşte

NICOLAE BĂLCESCU

Ştiinţa seamănă cu comandantul şi practica cu soldaţii

LEONARDO DA VINCI

O, putere morală, tu eşti regina armatelor

T.R. BUGEAUD

— Mic dicţionar —

le termina. Intră în armată ca simplu soldat şi, în 1869, ajunge colonel şi comandant de regiment. N. Skelitti a fost unul dintre cei mai credincioşi membri ai *Junimii*, remarcîndu-se ca un poet prin excelenţă pesimist, toate schimbările sociale rănindu-l adînc. Poemele sale au avut o mare circulaţie prin preajma anului 1900. A tradus din Goethe, M. Claudius, Uhland, Schiller, Lenau, Heine, Lamartine şi alţii.

ŞERBĂNESCU THEODOR, (29 XII 1839, Tecuci — 2 VIII 1901, Brăila), poet. Era unul dintre cei optsprezece copii ai boierului Eni Şerbănescu. A făcut şcoala în oraşul natal, apoi la Academia Mihăileană din Iaşi, şi la Şcoala Militară din acelaşi oraş, pe care a terminat-o ca şef de promoţie în 1859, primind gradul de sublocotenent de geniu. A fost un unionist convins, iar în 1877 a luptat, ca maior, pe frontul de la Plevna, după care a activat, cu gradul de colonel şi comandant de garnizoană, la Bacău, Buzău şi Brăila. În 1894 a fost ales membru corespondent al Academiei Române. Theodor Şerbănescu, junimist, apreciat de Titu Maiorescu, a fost unul dintre cei mai citiţi poeţi ai secolului trecut.

VĂCĂRESCU, THEODOR (17 IV 1842, Bucureşti — 2 IV, 1913), publicist şi memorialist din vestita familie de cărturari a Văcăreştilor. În 1859 se înrolează ca voluntar în armata română şi reuşeşte să urce toate scările carierei ajungînd pînă la gradul de general. A fost ales de către Alexandru Ioan Cuza în statul său major, iar mai apoi a deţinut postul de prefect de Prahova şi a devenit deputat în Camera legislativă a ţării (1868), după care, o vreme, a fost mareşal al Curţii regale (1873—1882) şi ministru plenipotenţiar la Bruxelles, Roma şi Viena. Om de aleasă cultură, a scris poezie şi proză, a practicat publicistica, a participat la înfiinţarea „Ateneului Român", a fost redactor la diferite reviste. Ne-au rămas de la el o

serie de memorii în care sînt prezentate evenimente din intervalul 1859—1900. Theodor Văcărescu a tradus din literatura germană și franceză și a publicat o serie de articole de critică literară, fiind apreciat ca unul dintre pionierii comparatismului la noi *(Dicționarul limbii române de la origini pînă la 1900)*.

VLAD-DELAMARINA, VICTOR (31 VIII 1870, Satu Mic, județul Timiș — 15 V 1896, Petroasa Mare, județul Timiș), poet. Era fiul unui avocat. A urmat școala la Lugoj, la „Sf. Sava", în București, la liceele militare din Craiova și Iași și o școală militară superioară din Capitală. A călătorit cu bricul „Mircea" pe Marea Neagră și Marea Egee, apoi cu crucișătorul „Elisabeta" pe Mediterana și Adriatica — ambele călătorii fiind descrise în jurnale ilustrate cu desene proprii. Este cunoscut drept creatorul poeziei dialecticale, scrisă cu dorința de a demonstra marile resurse ale limbajului popular. Creațiile sale *(Carce in deparce, Ăl mai tare om din lume* ș.a.) sînt originale nu numai prin limbaj, ci și prin umorul lor spumos, printr-o frumusețe care amintește de Ion Creangă și George Coșbuc. Amintirile din copilărie *(Țucă-l moșu, Calú lui Doancă* ș.a.) conțin și ele o serie de anecdote, descrieri de personaje, întîmplări cu haz din lumea satului — ceea ce le face savuroase la lectură. Victor Vlad-Delamarina a scris și teatru (comedii, farse, monologuri). Scriitorul a intrat în istoria literaturii noastre prin originalitatea și farmecul creației sale, mai ales cînd ne gîndim că ele vedeau lumina tiparului într-o vreme în care majoritatea poeților noștri rămăseseră încă sub influența lui Eminescu, chiar dacă nu se recunoșteau ca epigoni ai lui

F.P.

ROMÂNIA MILITARĂ

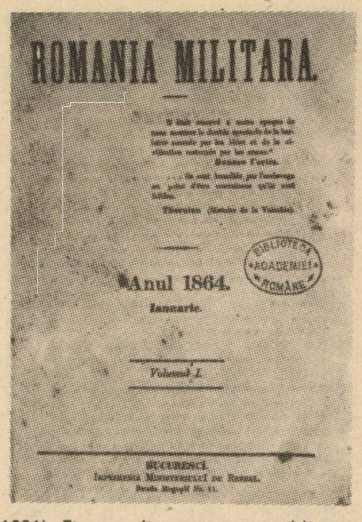
ROMANIA MILITARA

Anul 1864.

Ianuarie.

Volumul I.

BUCUREȘCI

Cuvîntul scump neamului nostru — ROMÂNIA — a fost folosit, de-a lungul anilor, în titlul a numeroase publicații militare de mare prestigiu. Începutul l-a făcut revista *„România militară"*, apărută în București, în ianuarie 1864, cu scopul *„de a cerceta instituțiile vechi militare ale Patriei; de a întreține pe oșteanul român cu cunoștințe militare ce se petrec în lume"*. Au urmat: *„România militară"*, revistă lunară generală (1891); *„România militară"*, tot lunară (1898); buletinul săptămînal *„România militară"* (1898); cotidianul *„România"*, Iași, 1917—1919; revista de evocări istorice *„România în timpul războiului 1916–1918"*; revista aviatică *„România aeriană"* (1927); *„România maritimă și fluvială"* (1931). Fiecare dintre aceste publicații și-a adus contribuția sa, prețioasă, în susținerea intereselor armatei române și la oglindirea marilor ei prefaceri de-a lungul a mai bine de un veac.

„OSTAȘUL"

Printre publicațiile noastre din secolul trecut s-a aflat și bisăptămînalul „OSTAȘUL" — jurnal militar redactat de locotenent-colonelul S.P. Scheletti. Din cuvîntul de prezentare: *„De o jumătate de secol, de cînd țara românească, împinsă fără preget pe calea propășirii, a izbutit să-și dea o organizație la care alte nații lucrează de secole întregi, una din instituțiile care cu drept cuvînt face fală oricărui român este armata. Generației de azi i-a fost dat să vadă reînviind gloria armelor strămoșești ce de un veac amorțisă sugrumată de ingerința fatală. Astăzi însă, vechii străjeri, dorobanți și graniceri s-au dezvoltat succesiv, dînd României eroii pe care lumea i-a admirat în glorioasele lupte de la Griviță, Plevna și Smîrdan. Unul dintre mijloacele cele mai eficace pentru înlesnirea dezvoltării și instruirii oricărui militar este crearea unui organ de publicitate. Iată scopul ce-și propune «OSTAȘUL»"*.

Publicația aceasta, avînd format broșură, a apărut de două ori pe lună, pînă la 16 februarie 1883, publicînd studii militare, conferințe, hărți militare, informații generale, instrucțiuni, decizii ministeriale.

I.M.

OSTAȘUL

JURNAL MILITAR

No. 1. 1 Iulie

PRECUVÂNTARE

De o jumătate de secol, de cînd țara românească, împinsă fără preget pe calea propășirei, a izbutit se'și dee o organisație, la care alte nații a trebuit să lucreze secoli intregi.

Una din instituțiile, care cu drept cuvînt face fală oricărui român, este armata.

Generației de astăzi i-a fost dat să vază reinviind gloria armelor strămoșești, ce d'un veac amorțisă sugrumata de ingerința fatala.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

MUZICIENI MILITARI STRĂINI INSPIRAŢI DIN FOLCLORUL ROMÂNESC

De peste 300 de ani, folclorul românesc a atras atenţia compozitorilor străini, care l-au prelucrat în diverse forme şi genuri muzicale. Puţini ştiu însă că printre creatorii ce s-au aplecat asupra cîntecului nostru popular s-au numărat şi cîţiva muzicieni străini. Poate părea surprinzător faptul că nume celebre ca Franz Lehar şi Carl Michael Ziehrer, maeştri ai valsului şi operetei vieneze, se numără la loc de frunte printre compozitorii-militari inspiraţi din melosul românesc.

Legăturile Ţărilor Române cu muzicienii austrieci îşi aveau o trăinicie artistică încă din sec. XVIII, răsunătorul turneu la Bucureşti (1847—1848), al capelei „regelui valsului" Johann Strauss-fiul avînd darul să îndrepte privirile viitorilor compozitori şi dirijori spre oraşele noastre. Aşa a poposit în Capitala tînărului stat independent România, şeful de muzică militară Carl Michael Ziehrer (1843—1922). Îmbrăcase haina militară în 1864 în pragul războiului germano-danez, dar anii cei mai fructuoşi ai capelmaestrului Regimentului nr. 55 s-au situat între 1870—1873. Turneul artistic la Bucureşti a avut loc între 1 mai — 15 septembrie 1879, serile de concert oferite iubitorilor noştri de muzică la *Grădina Roşca* fiind adevărate triumfuri. În concertul de adio, Carl Michael Ziehrer a fost primit cu flori, focuri bengale şi artificii, iar un poet a tipărit un *Sonet (Artistului Ziehrer* — 31 VIII. 1879). Valsul *Souvenir de Cotroceni*, op. 219, cunoscut şi sub denumirea *Zile fericite (Glückliche Tage)*, s-a tipărit de editorul bucureştean Constantin Gebauer, fiind dedicat colonelului Theodor Văcărescu. Contactul compozitorului cu românii avusese loc, însă, la Viena. În cercul Societăţii *România Jună*, capela lui Carl Michael Ziehrer a lansat la 15 II. 1879, cu ocazia tradiţionalului bal al coloniei române, cadrilul *Steaua României*. Lucrarea s-a tipărit la Viena, întocmai ca polca *Fleur roumaine (Floare românească)* anunţată de revista *Familia* (1890). Se pare că din turneul în România, Ziehrer s-a întors în patrie şi cu ecourile proaspătului vals *Valurile Dunării* al colegului român Iosif Ivanovici, fiindcă reminiscenţe din această partitură au fost identificate de cercetătorul Max Schöncherr în lucrările *Donausagen*, op. 446, şi *Bidermaier-Valzer*, op. 546.

Puţini ştiu că Franz Lehar (1870—1948) a fost, în tinereţe, şef de muzică militară la Regimentul nr. 50 din Braşov. Îşi alcătuise o bună orchestră de salon, susţinînd concerte în sălile *Reduta* şi hotelul *Europa*. De aci se pare că s-a născut dragostea faţă de folclorul românesc şi mai ales faţă de lumea satului nostru. Fiindcă opereta *Dragoste de ţigan* aduce în centrul acţiunii eroii români Ionel Bolescu şi Dragotin. Totuşi, lucrarea în care melosul nostru şi-a aflat o pondere majoră rămîne opereta *Wo die Lerche singt (Acolo, unde cîntă ciocîrlia)*. Într-o scrisoare din 2 IV 1916 adresată directorului trupei lirice bucureştene, Vladimir Maximilian, compozitorul Franz Lehar îşi exprima dorinţa de a participa la premiera operetei sale *Copilul prinţului* la Bucureşti. Din păcate, războiul mondial l-a împiedicat să ajungă la noi în ţară. Primul spectacol cu opereta *Ciocîrlia* (cum au prescurtat-o impresarii şi ziariştii epocii) a avut loc la Teatrul Comunal din Timişoara în montarea trupei lirice Avram Nicolau (23 martie 1922), lucrarea fiind reluată apoi la *Grădina Vox* din Bucureşti de către Ansamblul Teatrului Armatei (1 VI. 1948). Coincidenţă peste timp sau omagiu adus capelmaestrului vienez? Mai degrabă, valorificarea artistică a folclorului românesc de către Franz Lehar, pentru posteritate.

op. 220 **RUMÄNISCHE POLKA**

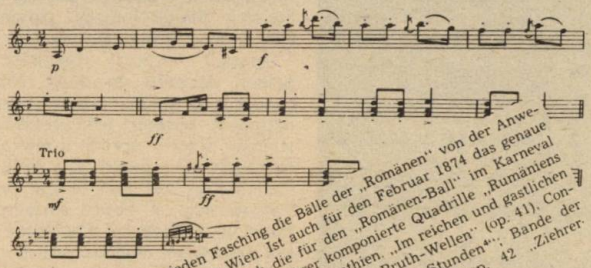

In diesen Jahren zeugten jeden Fasching die Bälle der „Romänen" von der Anwesenheit rumänischer Adeliger in Wien. Ist auch für den Februar 1874 das genaue Datum verlorengegangen, so ist doch die für den „Romänen-Ball" im Karneval 1879 (15. Februar, Grand Hotel) von Ziehrer komponierte Quadrille „Rumäniens Stern" (o. op.) ein Beweis für gegenseitige Sympathien. „Im reichen und gastlichen Hause" des rumänischen Komponisten des Walzers „Pruth-Wellen" (op. 41), Constantin von Buchenthal, „verlebte Ziehrer genußreiche Stunden"; Bande der Freundschaft und Zuneigung offenbart auch Buchenthals op. 42 „Ziehrer-Polka".

C. VICOS

TEATRUL MUZICAL ROMÂNESC CONTEMPORAN ŞI CREATORI AI ARMATEI

Se încheiase cel de-al doilea război mondial, muzicienii care îmbrăcaseră temporar haina militară se întorseseră la casele lor şi încercau să-şi reia activitatea creatoare. Multe se schimbaseră însă în viaţă noastră socială şi culturală. În Calea 13 Septembrie din Bucureşti avea să-şi deschidă porţile primul Teatru al Armatei din existenţa poporului nostru, instituţie de care aveau să-şi lege numele o serie de valoroşi compozitori, dirijori, scriitori, regizori, coregrafi şi interpreţi. Luase fiinţă în 1947 şi Ansamblul de cîntece şi dansuri al armatei, formaţie unicat în mişcarea artistică postbelică. De apariţia acestor două instituţii şi-au legat numele compozitorii Gheorghe Dumitrescu şi Viorel Doboş, scriitorii Alexandru Kiriţescu, Constantin Ghiban, Laurenţiu Fulga, Nicolae Tăutu, dirijorii Radu Botez, Ion Vanica şi Dinu Stelian, regizorul Emil Bobescu, coregrafii Gheorghe Baciu şi Vladimir Bedea. Pentru prima oară, armata avea să numere în rîndurile sale muzicieni şi scriitori *profesionişti*, atingerea treptelor ierarhice pînă la gradul de general (Dinu Stelian) producîndu-se paralel cu afirmarea maturităţii creatoare.

Teatrul muzical românesc din primul deceniu de după război a cunoscut o surprinzătoare afirmare naţională tocmai prin colaborarea strînsă dintre scriitorii-militari şi compozitorii-militari sau civili. Nu întîmplător, cel mai fecund dramaturg-muzical al epocii socialiste — maestrul Gheorghe Dumitrescu — şi-a descoperit vocaţia pentru genul liric în colaborarea timpurie cu Teatrul Armatei, în timp ce Viorel Doboş a rămas credincios operetei pînă în clipa morţii (1985), pornind tot de pe scena din Dealul Spirii. Ceva mai mult: ambii compozitori au semnat în 1950 muzica operetei *Tarsiţa şi Roşiorul*, reprezentată în decembrie 1950 pe scena Teatrului Armatei!

Numele colonelului Constantin Ghiban, autorul binecunoscutului roman *Cînta la Stupca o vioară*, a rămas legat de libretul piesei româneşti inaugurale: opereta *Cîntecul munţilor* de Viorel Doboş (1945). Era prima lucrare muzicală inspirată din actualitate. Moartea timpurie a lui Constantin Ghiban a privat teatrul muzical autohton de un condei avizat, stăpîn pe meşteşugul scenei. În schimb, colonelul Viorel Doboş a trecut la Ansamblul *Ciocîrlia* (1949—1957, 1964—1968), continuînd să scrie tablouri coregrafice şi balete, iar pentru teatrele de stat, operete şi music-hall-uri. Dramaturgul, colonelul pe atunci, Laurenţiu Fulga — ulterior a avut gradul de general — a oferit scenei româneşti contemporane piesa *Ion Vodă cel Cumplit*, lucrare ce a stat la baza operei cu acelaşi titlu de Gheorghe Dumitrescu. Premiera de la Opera Română sub bagheta fostului inspector al muzicilor armatei, locotenent-colonel Egizzio Massini (12 IV. 1956), a marcat cel mai important eveniment artistic din teatrul muzical din primul sfert de veac de după război. Acelaşi compozitor a scris, în colaborare cu libretistul colonel Nicolae Tăutu, opera *Fata cu garoafe* (1961), inspirată din lupta comuniştilor din ilegalitate.

Din păcate, toţi scriitorii-militari amintiţi în aceste rînduri ne-au părăsit definitiv în plină maturitate a talentului. Au rămas în schimb operele lor, veritabile pietre de temelie ale teatrului liric românesc contemporan.

C.V.

LAUDĂ ARMATEI

În luna aprilie 1834 urcă în scaunul domnesc, în Ţara Românească Muntenia, Alexandru Ghica. La festivitatea respectivă, noul domnitor se adresează mai întîi armatei, căreia-i aduce laude: *„Miliţia Românească este adevărata sprijinire şi podoaba noilor aşezămînturi ale patriii sale... Această oştire, într-o curgire de vreme aşa de scurtă* (fusese reînfiinţată în 1830), *au dobîndit deplina sa formare... şi cer ostaşilor să păstreze simţirile disciplinii, supunerii şi credinţii"*. In acel an 1834 avea să fie introdus, în mod oficial, şi primul steag al oastei române, care va fîlfîi în fruntea tuturor trupelor, ca şi pe catargele navelor româneşti de pe Dunăre sau ieşite în apele internaţionale: *„Să dă, la corăbiile cele neguţătoreşti steag cu faţa galbenă şi roşie, avînd pe dînsul şi stele şi la mijloc pasăre albastră cu un cap, iar la cele ostăşeşti alt steag, cu faţa roşie, albastră şi galbenă, avînd şi acesta stele şi pasăre...". Deci, neîndoielnic, paternitatea drapelului nostru de azi revine domnitorului Alexandru Ghica prin acest început de la 1834.*

I.M.

DIN FOTOTECA NOASTRĂ

O întîlnire dintre mareşalul Averescu şi celebrul Peneş Curcanul, cu prilejul unei parăzi militare

Marele poet Tudor Arghezi înconjurat cu dragoste de militari, iubitori de poezie, care l-au vizitat, nu o dată, la Mărţişor

Profund emoţionaţi, pionierii unei şcoli generale din Capitală ascultă evocările generalului-colonel (r) Emilian Ionescu, veteran din războiul antihitlerist.

La monumentul ostaşilor români înălţat în municipiul Carei

Celebra noastră gimnastă Nadia Comăneci pe vremea cînd îşi publica „Jurnalul" în paginile revistei „Viaţa militară"

Şahistul sovietic Karpov a acceptat cu plăcere invitaţia de a participa la un simultan organizat în 1985 la Casa Centrală a Armatei...

..Ca şi celebra şahistă româncă Elisabeta Polihroniade. Învingători? Prietenia prin intermediul sportului

1970. O amintire peste ani: la redacţia revistei noastre (de la stînga la dreapta, rîndul de jos): **Aurel Martin, Haralamb Zincă, Dumitru Rădulescu, Nicolae Tăutu, Dragoş Vicol.** (rîndul de sus): **Adrian Mierluşcă, Mircea Radina, Nicolae Briceag, Ion Căpeţ, Traian Reu, Nicolae Dumbravă, Jean Gheliuc, Ion Lotreanu, Dumitru Ispas, Constantin Şola**

TRAIAN REU

Partid

Flamură de purpură și soare
Prezentă în tihna de-acasă,
Freamăt al pădurii de stejari și de brazi,
Pîine de aur aburind pe o masă;

Luceafăr suit din adîncul gîndirii,
Unic far pe marea dorului meu
Către țărmul iubirii și adevăr,
Spre viitor dorit curcubeu;

Ochiul mereu fermecat de frumos,
Liniște sub grindini și vînt.
Inimă a mea - Partid Comunist,
Plămadă din sîngele acestui pămînt.

Sub Tricolor

Ni-e dat hotarul milenar în pază
Cu dimineți de purpură în el
Și inima ne bate-n piept vitează
Sub glorios, nebiruit drapel.

Ne contopim cu zborul ciocîrliei,
Cu vîrstele Carpaților în soare
Și-n orice clipă plaiul bucuriei
Aduce în priviri doar sărbătoare.

Cît vom trăi sub tricolor și steme
Vom apăra pămîntul legendar
El singurul nepieritor în vreme
Statornicit în piatra de hotar.

Etern

Trandafirii la cumpăna orelor
Tulbură liniștea pietrelor
Și urcă în nesomn
Sărutul etern lăsat
Pe marmurile Carpaților.

Trandafirii și infinitul -
Iubire de frumos
Și nemurire
Din vatra Hobiței.

Triumf

E zarea toată o culoare
Și-o dimineață a puterii
Cînd se înalță peste Putna
Un dulce răsărit de soare
Ce trece prin răcoarea umbrei
Ca un triumf al veșniciei
Purtat de umerii lui Ștefan
Spre nemurirea României.

Lin codrii își apleacă fruntea
Și murmură în grai de frunze
Balada miilor de inimi
Trecute-n fibre de bazalt
Și-atunci săgețile luminii
Împurpurează orizontul
De primăveri azi renăscute
Sub cerul patriei înalt.

HARALAMB ZINCĂ

Von Kraus atacă

I. NELINIŞTILE AGENTULUI

Codruţ Anghelini nu mai recurse la stratagema din ajun pentru a intra în clădirea de pe strada Pitagora... Păstră doar căciula şi ochelarii, iar drumul pînă la băcănia „La armeanul vesel" îl făcu la volanul automobilului său, pe urmă o porni pe jos. Cerul curat şi înstelat făgăduia o geruială aspră... Strada era liniştită, golită de zarva copiilor. La ora nouă, aşa cum promisese, sună la uşa apartamentului doamnei Bârsan... Îl întîmpină chiar amfitrioana cu un sincer „Bine aţi venit", îl pofti să-şi scoată paltonul. O urmă apoi în sufragerie unde îl aştepta Ruga Scarlat.

— De data asta sper că nu o să refuzaţi să vă prepar un ceai?... Doamna Bârsan îi zîmbi condescendent.

— Îl voi bea cu plăcere, o asigură Anghelini.

Ruga se odihnea în fotoliu. La intrarea lui Anghelini se ridică plictisit şi strînse parcă dezgustat mîna ofiţerului de dirijare. Dintr-o privire, Anghelini îşi dădu seama de starea ziaristului. „Face alergie cînd mă vede", îşi spuse el cu părere de rău... Aşezat acum în fotoliu, îi vedea mai bine faţa palidă şi obosită, ochii adumbriţi care refuzau să se încrucişeze cu ai lui. O linişte glacială, neprietenoasă, se instaură deîndată între ei. Anghelini se hotărî să-l lase pe ziarist să spargă ghiaţa. Îşi scoase tabacherea, i-o întinse. Acesta refuză să fumeze... După alte cîteva minute de aşteptare, înţelegînd probabil tactica ofiţerului, Scarlat Ruga începu să vorbească rar, vlăguit, de parcă atunci s-ar fi ridicat din pat după o lungă suferinţă.

— Totul s-a petrecut altfel... cu totul altfel decît mă instruise von Kraus la prima întîlnire. I-am adresat omului de la intrare parola... Mi-a răspuns normal, dar a insistat să trec pe la Angela Lehmann. Am intrat. O cunoaşteţi, desigur, pe această domnişoară. M-a întîmpinat cu respect... Am băut cafea şi coniac şi, din una în alta, ajunge să-mi spună că un prieten al meu — Julius von Kraus — doreşte să mă vadă şi că în acest scop ea a pregătit totul... „Ce înseamnă totul?" — am întrebat-o. „O să vă conduc la locul întîlnirii", mi-a răspuns. Am ieşit cu dînsa în spatele clădirii, am traversat o curte, am intrat în alta... Cred că în grădina legaţiei germane. De acolo, am ajuns într-un garaj unde mă aştepta o limuzină...

Tăcu ca şi cum deodată şi-ar fi pierdut firul gîndurilor. În fine, catadicsi să-i arunce lui Anghelini o privire înnegurată şi acuzatoare.

— În automobil, nu mai ţin minte cum — cred însă, după greaţa avută, că datorită cloroformului —, mi-am pierdut cunoştinţa... Iar cînd mi-am revenit...

— După cît timp? — îl întrerupse Anghelini.

— Nu m-am uitat la ceas... din păcate... Dar trebuie să-mi fi revenit cam după o jumătate de oră... M-am trezit într-un fotoliu iar în faţa mea, în picioare — von Kraus... Aştepta să fac ochi, să prind grai... Mi-a întins un pahar cu apă minerală. Cred că băutura mai conţinea ceva, căci după cîteva înghiţituri m-am simţit din nou foarte bine...

Doamna Bârsan ciocăni la uşă şi intră surîzătoare, vorbindu-le ca unor copii.

— Gata ceiuţul... Cu pişcoturi de casă... făcute de mine...

Puse tava pe măsuţă, îmbiindu-i cu privirea ca pe nişte oaspeţi dragi:

— Serviţi..., serviţi sănătoşi!

— Vă mulţumim mult, zise Anghelini.

— Săru'mîna... adăugă şi Ruga.

Gazda dispăru în direcţia bucătăriei, urmărită de cei doi bărbaţi.

— Aţi izbutit să vă daţi seama unde vă aflaţi? — redeschise Anghelini convorbirea.

— Nu... O casă sau o vilă la marginea Bucureştilor ori, poate, ceva mai departe de oraş... În orice caz în apropierea unui aerodrom, deoarece zgomotul unor avioane răzbea foarte clar în interiorul acelei case...

Fragment din romanul în curs de apariţie la Editura Militară, „Noaptea cea mai lungă".

Ruga tăcu iarăşi, se hotărî să-şi aprindă o ţigară, trase absent din ea.

— Întrevederea n-a ţinut mult... Von Kraus s-a scuzat pentru modul cum a fost învoit să organizeze întrevederea... Nu mi-a explicat de ce. M-a asigurat că viitoarele contacte vor avea loc în afara oricăror peripeţii... Mi-a înmînat un plic. În el, un chestionar...

Ziaristul scoase plicul din buzunarul drept al hainei şi-l întinse ofiţerului.

— Sînt zece întrebări legate de cei trei prizonieri britanici deţinuţi la Jandarmerie...

Anghelini preluă plicul şi-l puse pe masă, lîngă tava cu ceai şi pişcoturi.

— Să servim, propuse el. N-aş vrea s-o jignim pe doamna Bârsan.

Băură ceaiul într-o tăcere deplină, în care vreme Anghelini încercă de două ori, fără succes, să surprindă ochii *Magistrului*. Îi înţelegea starea depresivă... „Omul ăsta nu-i făcut pentru aventuri şi iată, viaţa l-a tîrît într-o aventură, deloc agreabilă..."

Ruga termină de băut ceaiul şi relată în continuare, ţinîndu-şi ochii închişi.

— Mi-a spus că îmi acordă două săptămîni pentru a răspunde la întrebările chestionarului. I-am promis că o să încerc să respect termenul... Înainte de a ne despărţi, m-a tratat cu cafea şi coniac...

— Aţi fost din nou adormit, nu-i aşa? — anticipă Anghelini. Ruga deschise ochii pentru a privi lung către un colţ al încăperii.

— Nu, nu... De data asta, von Kraus m-a prevenit: „Iartă-mă, domnule Ruga, dar o să te scoatem de aici cu ochelari orbi... Nu te supăra — m-a rugat — este pentru prima şi ultima oară cînd te supunem unor asemenea probe... Spune, unde vrei să te lăsăm? Ce-ai zice pe Schitu Măgureanu, la intrarea în Cişmigiu?" Vă daţi seama că tot ce doream era să scap cît mai repede din coşmarul în care fusesem tîrît... Am zis da. Mi-au pus ochelarii orbi, am coborît o scară, cred că am ajuns în garajul subteran al clădirii. Am fost ajutat să urc lîngă şofer... care şofer nu era nimeni altul decît Kraus...

— El în persoană la volan?!

— De ce vă miraţi? — întrebă ziaristul învrednicindu-l pe Anghelini, pentru a doua oară, cu o privire străpungătoare. După cca. 30 minute de mers cu maşina, mi s-a permis să-mi scot ochelarii...

— În ce loc al Bucureştilor vă găseaţi în momentul acela?

— În Piaţa Matache... De acolo pînă la Cişmigiu nu mai e mult... Am coborît în dreptul Liceului Lazăr...

— Maşina în ce direcţie a luat-o?

— La dreapta, pe bulevardul Elisabeta...

— Aţi reţinut cumva marca automobilului?

— Un „Mercedes-Benz" negru...

— Numărul l-aţi văzut?

— Era o maşină cu insemnul armatei germane. Atît ţin minte.

— Interesant..., sublinie Anghelini. Ziceţi că aţi auzit zgomot de avioane... Pînă-n Matache, n-aţi mai reţinut nici un amănunt care ar putea să ne ajute să identificăm, cu aproximaţie, zona unde aţi fost transportat?

— După cinci sau zece minute de la plecare, maşina a oprit la o barieră... manevra un marfar, sînt sigur. După asta, cred că am intrat în Calea Griviţei, căci am auzit şuieratul unor locomotive şi chiar zgomotul unui tren în mers...

— Zgomot de tramvaie aţi auzit?

— Da... Clopotul vatmanului...

— Altceva?

— Nu vă uitaţi în chestionar? — păru ziaristul şocat de indiferenţa lui Arghelini faţă de plic.

— O să-l studiez la birou...

— Atunci, domnule Anghelini, doresc să vă adresez o rugăminte... o rugăminte fierbinte... Ochii lui Scarlat Ruga, aprinşi de o nelinişte lăuntrică, se opriră stăruitori pe faţa interlocutorului. Să mă scoateţi din rahatul ăsta... Nu mai suport... Mi-aţi făgăduit protecţie... Aseară mi-aţi spus că s-ar putea ca cea de-a doua întîlnire cu Kraus să nu mai fie necesară... Vă rog să faceţi aşa, să nu mai fie necesară... Altfel...

Amuţi şi-şi mută privirile întunecate într-o altă direcţie. Anghelini înţelese. Scoase îngîndurat chestionarul din plic, îşi aruncă ochii pe prima întrebare: „Au trecut două luni de la capturarea celor trei agenţi englezi, declaraţi prizonieri. De ce, după atîta timp, cei trei nu sînt internaţi în lagărul de prizonieri de la Timiş? " Împături la loc chestionarul şi-l introduse în plic, suspinînd necăjit. Se uită la *Magistrul*. Ce să-i răspundă? Că vor renunţa la serviciile sale? L-ar fi minţit. A, dacă von Kraus şi-ar fi scos de-a binelea capul... Dar dumnealui nu le oferise decît un indiciu că se aflase din nou în Bucureşti. Şi era foarte posibil ca, la ora aceea, să se fi retras iarăşi, strategic, într-una din ascunzătorile sale din ţară sau de peste hotare... Aşadar, într-o asemenea conjunctură, cînd consemnase primele mişcări — ce-i drept, von Kraus se arăta a fi partizanul unor deschideri şi mişcări spectaculare —, mai putea el, oare, să-şi menţină opinia din ajun? Era clar că nu... Dar la fel de clar era că, în înfruntarea cu adversarul lui direct, structura psihică a *Magistrului* va ceda, desigur, în dauna S.S.I-ului... Pentru a-şi linişti agentul, Anghelini alese o cale socotită de el a fi cea mai adecvată:

— Von Kraus ne acordă două săptămîni pentru a-i oferi răspunsul... timp suficient de meditaţie... de a încerca să dăm de urma lui... de asemenea, pentru a găsi formula cea mai bună de a vă proteja cît mai bine... Aceste două săptămîni vor însemna şi pentru dumneavoastră un prilej de relaxare nervoasă, de reflecţie...

Scarlat Ruga se ridică cu o energie ce n-o manifestase pînă atunci:

— Eu, unul, domnule Anghelini, vă rog să luaţi act de declaraţia mea — la următoarea întîlnire cu von Kraus eu nu mă mai prezint. Şi, cu asta, am terminat...

Atmosfera deveni şi mai grea şi Anghelini înţelese că, dacă ar forţa continuarea discuţiei, raporturile lui cu agentul *Magistrul* s-ar fi înrăutăţit. Se ridică şi i se adresă pe un ton împăciuitor:

— Mîine de dimineaţă, dacă nu chiar în noaptea asta, voi prezenta cererea domnului Eugen Cristescu... Vă asigur că va fi satisfăcută...

II. DEZNODĂMÎNTUL

Codruţ Anghelini se culcă foarte tîrziu, răzbit, în cele din urmă, de oboseală. Adormi greu... mai

greu decît în alte dăţi, cu gîndul la *Magistrul*, la întrebările lui Kraus din chestionar, la Eugen Cristescu cu care apucase să discute cazul lui Scarlat Ruga. Ajunseseră chiar şi la o concluzie: valorosul agent să fie rugat să-şi continue misiunea, să nu evite viitoarea întîlnire cu Kraus, să-i predea acestuia răspunsurile la chestionar... După care, dacă va voi să se refugieze temporar în Portugalia sau în altă parte a lumii, S.S.I-ul îl va ajuta nu numai cu procurarea documentelor de rigoare, ci şi cu bani.

După cîteva ore de somn numai, îl trezi ţîrîitul violent şi interminabil al telefonului. Pradă buimăcelii, Anghelini se îndreptă clătinîndu-se spre aparat.

— Bună dimineaţa, domnule director, sînt eu, Dumitrache...

— Ce-i, Dumitrache? vorbi Anghelini frecîndu-şi cu pumnul ochii somnoroşi. Nu te-ai schimbat încă?

— La ora opt seara mă schimb... ca de obicei...

— Că bine zici, căscă Anghelini.

— Domnule director, v-am trezit... E ora nouă... nouă şi un sfert... Cam de la opt dimineaţa vă caută cu insistenţă o doamnă... Bârsan o cheamă... susţine că vă cunoaşte şi trebuie să vorbească urgent cu dumneavoastră... De trei ori a sunat pînă acum... Voia să-i dau numărul de acasă. Cum să i-l dau fără aprobare?

Buimăceala i se risipi puţin cîte puţin, iar cînd ofiţerul de serviciu mai spuse o dată: „Tot zice că are ceva foarte important să vă comunice", mintea lui Anghelini îşi recăpătă pe deplin limpezimea.

— Doamna Bârsan, zici?

— Da, domnule director... Ce să-i spun, că o să mă cheme din nou...

— N-o să te mai cheme, că o sun eu.

Intră în baie, îşi vîrî capul sub jetul de apă rece al robinetului de la chiuvetă. Înviorat acum, se pomeni asaltat de întrebări. Le ignoră... De ce s-ar încurca în tot felul de supoziţii cînd, peste cîteva minute, doamna Bârsan îi va da toate lămuririle? Căută agenda, o deschise la litera B, formă numărul. Telefonul prezenta ocupat... „Biata femeie, m-o fi căutînd într-una la birou!" — îşi zise şi, dîndu-şi seama că aluneca pe nesimţite într-o stare de nervozitate, îşi aprinse o ţigară. La al doilea apel al său, doamna Bârsan răspunse. Îi recunoscu vocea şi izbucni în plîns.

— Doamne Dumnezeule, bine că v-am găsit!... Veniţi, vă rog, cît se poate de repede aici...

— Dar ce s-a întîmplat?

— Ştiu eu ce să vă spun? — se văicărea femeia bocind stins.

— Încercaţi totuşi, insistă Anghelini. Hai, liniştiţi-vă... vă rog...

— La şapte şi ceva am ieşit să mă duc în piaţă... Era încă întuneric... pe scări la fel... Cînd m-am întors de la piaţă, am văzut uşa de la locuinţa domnului Ruga crăpată... M-am oprit...

Anghelini simţi cum, din pricina încordării nervoase, începe să transpire. O întrerupse.

— Aţi intrat în casă...

— Mai întîi l-am strigat din uşă, povesti ea plîngînd, şi nu mi-a răspuns... Nu mai ştiu de cîte ori am strigat: „Domnule Ruga!... domnule Ruga, sînteţi aici?". Am intrat...

— Şi el?

— Ştiu eu ce să vă spun... Femeia se înecă de astă dată într-un bocet nestăpînit.

— A fugit de-acasă, nu-i aşa? încercă Anghelini să ghicească.

— Nu, nu... Văzînd că nu-mi răspunde, am...

Anghelini auzi o bufnitură, după care pe fir nu se mai auzi nimic. Chemările sale rămaseră fără răspuns. „O fi leşinat! — conchise judecînd după bufnitura captată de receptor foarte distinct. Abandonă telefonul şi începu să se îmbrace în grabă... Înainte de a ieşi din casă, mai încercă o dată să ia legătura cu doamna Bârsan. Aparatul lui se blocase, indiciu concret că doamna Bârsan nu-şi revenise şi nu apucase să pună receptorul în furcă. Cîteva minute mai tîrziu, Anghelini străbătea în viteză cu maşina străzile Capitalei.

Cînd ajunse la etajul trei al clădirii, se opri mai întîi în faţa apartamentului lui Ruga, şovăi o clipă, pe urmă se îndreptă spre uşa celuilalt apartament. Sună, sperînd să o vadă pe doamna Bârsan în prag, întîmpinîndu-l, ca întotdeauna, bucuroasă. Însă vecina ziaristului nu se ivi. Dintr-o pornire spontană Anghelini apăsă clanţa... uşa cedă imediat... Intră fără să ezite. Luminile, în mai toate încăperile, erau aprinse. Pe la ferestre, draperiile de camuflaj nu fuseseră încă date deoparte. Anghelini se repezi în sufragerie, unde ştia că se află instalat telefonul. Primul lucru pe care-l văzu fu receptorul — era pus în furcă, semn concludent că stăpîna casei îşi revenise din leşin şi, probabil, se dusese dincolo, la Ruga. Totuşi, Anghelini strigă: „E cineva pe-aici?". Nu primi nici un răspuns. Casa era pustie. O părăsi ieşind pe palier. Pe scară, nici o mişcare, nici un zgomot. Se furişă în apartamentul lui Ruga, nu înainte de a suna, ca nu cumva apariţia sa bruscă să o sperie pe doamna Bârsan... Străbătu vestibulul, sufrageria şi de acolo zări larg deschisă uşa de la camera de lucru a ziaristului. Rămase locului, mirat că doamna Bârsan nu-i ieşise în întîmpinare. O tăcere grea încătuşa apartamentul. Păşi încet spre încăperea unde, pentru prima oară, stătuse de vorbă cu Scarlat Ruga şi-i prezentase propunerea de a colabora cu S.S.I-ul pe toată durata războiului. „Vă cunosc eu, glumise ziaristul prietenos. Îi cereţi omului un deget, apoi îi înhăţaţi toată mîna". Deodată, tresări speriat. Îl văzu pe Scarlat Ruga într-un fotoliu, adîncit într-un somn adînc, cu capul lăsat pe umărul stîng... La picioare — o carte. Era evident că-i scăpase din mînă în clipa în care adormise sau... La gîndul că în pustietatea apăsătoare a locuinţei va trebui să se apropie de fotoliu şi să constate că inevitabilul se produsese, se înfioră şi se întrebă de ce n-o vedea acolo pe doamna Bârsan. Se opri la un pas de fotoliu. La lumina lampadarului şi a lămpii din tavan cu patru braţe, descoperi ochii mari, sticloşi, ai lui Ruga. Bărbia îi alunecase într-o parte, trăgînd după sine gura...

„Doamne, a murit! îşi spuse Anghelini cu inima strînsă de durere... Iscodi, dezorientat, încăperea. Dăinuia o ordine perfectă. Văzu pe birou telefonul şi dintr-o dată ştiu ce are de făcut. „Numai să-l găsesc..." Picioarele îi deveniră grele, ca de plumb. Făcu un efort să şi le urnească, să ajungă la aparat... Formă un număr.

— Cu domnul chestor Rinderiu, ceru.

— Aşteptaţi, vă rog...

„Poate am noroc, se gîndi răsucindu-se spre fotoliul în care zăcea Ruga. Ai zice că doarme... poate chiar doarme... poate trebuia să-l apuc de umeri şi să-l zgîlţîi..."

— Rinderiu la aparat...

— Bună dimineaţa, Rinderiule... Anghelini te deranjează...

— Judecînd după vocea ta, numai bună nu pare să fie, observă chestorul cu o ironie amicală.

— Rinderiule, am mare nevoie de tine...

— Chiar în momentul ăsta?

— Chiar... Te-aş ruga să laşi totul de o parte, să iei maşina şi să vii urgent...

— Pe strada Pitagora numărul 15?

Anghelini rămase literalmente cu gura căscată şi preţ de cîteva secunde nu fu în stare să articuleze un sunet.

— Codruţ, de ce ai amuţit? Mai eşti pe fir?

— Mai sînt, murmură el înăbuşit. Am auzit bine. ai spus Pitagora 15?

— Da, confirmă chestorul. E vorba de ziaristul Scarlat Ruga de la „Timpul", nu-i aşa?

— De unde ştii? — îşi răsti Anghelini uluirea, gîndindu-se imediat la doamna Bârsan: „S-o fi speriat şi a anunţat poliţia!"

— Am primit un telefon de la un anonim... un bărbat... Ne-a informat textual: *„Agenţi ai Intelligence Service-ului* sînt vinovaţi de moartea ziaristului Scarlat Ruga... Deplasaţi-vă la domiciliul său de pe strada Pitagora nr. 15 şi o să-i găsiţi cadavrul..." Apoi a închis. E adevărat?

— Din păcate, da... Cine şi cum l-a trimis pe Scarlat Ruga pe cealaltă lume rămîne să stabilim...

— De unde vorbeşti?

— Din casa lui Ruga.

— A fost omul vostru?

Anghelini răspunse după o scurtă ezitare:

— Da... De aceea am nevoie de tine şi, mai ales, de discreţia ta...

— Tare mi-e teamă că de discreţie n-o să ai parte, fu de părere chestorul. Cred că tipul de la telefon e dispus să răspîndească ştirea în tot Sărindarul... Eşti singur acolo?

— Singur.

— Să vin cu procuror... cu medicul legist?

— Încă nu... Mai întîi să ne consultăm...

— Bine... se învoi Rinderiu. În zece minute sînt la tine.

Convorbirea cu chestorul Rinderiu îl revigoră pe Anghelini; gîndul că peste puţin timp avea să nu mai fie singur cu cadavrul *Magistrului* sub ochi îi redase sîngele rece, luciditatea. „Aşadar, după telefonul anonim primit de Rinderiu, ipoteza sinuciderii sau a unui atac de cord cade, începu Anghelini să analizeze situaţia. Deci Scarlat a fost ucis... Din ordinul „aliatului"... Numai el obişnuieşte să-şi pună crimele pe seama Intelligence Service-ului... Von Kraus s-a ţinut de cuvînt — a răzbunat moartea prietenului său Amadeus Schmidt, dacă prieten i-a fost..."

Îşi aminti iarăşi de doamna Bârsan. Dar ea unde o fi dispărut? De ce şi-a lăsat casa deschisă? Presupunînd că a plecat prin vecini, era timpul să se arate. Intrigat, ridică receptorul şi o sună, dar în zadar... „N-a venit... Hm, foarte ciudat!... În timp ce vorbeam cu ea a leşinat... În privinţa asta n-am cum să mă înşel... Să se fi rănit în cădere?... Să se fi dus la un post de prim ajutor? Bine, dar de ce şi-a lăsat casa vraişte?... Şi-apoi, ştia că vin. Să-mi fi scris cîteva rînduri..."

Îşi îndreptă privirile spre trupul inert al *Magistrului*... Pentru el totul se sfîrşise: chinuitoarele întrebări, spaimele, insomniile... Gîndul i se întoarse din nou la doamna Bârsan. „Unde să fi dispărut?... şi, mai ales, de ce, cînd ştia că vin? Îşi frămînta Anghelini mintea, în căutarea unor explicaţii. Să plece, să nu încuie uşa?! Poate din pricina emoţiei. Dar a lăsat şi luminile aprinse!"

Se hotărî să mai arunce o privire în locuinţa doamnei Bârsan. Ajungînd în vestibul, i se păru că aude paşi urcînd pe scări. Deschise uşa. Nu se înşelase. Erau paşii lui Rinderiu. Criminalistul urca voiniceşte treptele.

— Hai, omule, că nu mai am mult şi înnebunesc!

Anghelini îi luă bucuros mîna, i-o strînse şi-l trase după el în locuinţa lui Ruga.

Comisarul îşi scoase numai pălăria, punînd-o în cuierul pe care atîrnau paltonul, pălăriile şi căciula ziaristului.

— Unde-i? — întrebă chestorul prefăcîndu-se a nu observa tulburarea colegului de la S.S.I.

— Dincolo, în birou...

Rinderiu, cu mîinile înfundate în buzunarele raglanului său vechi, strîns în talie cu un cordon, se opri în pragul încăperii şi, înainte de a păşi în „cîmpul infracţional", îşi roti prin încăpere ochii, văzu cadavrul, îl cercetă de la distanţă cîteva secunde, apoi se uită la Anghelini.

— Cine l-a descoperit? — întrebă.

— O vecină...

— Şi unde-i dumneaei?

Anghelini se minună el însuşi de calmul cu care-i relata chestorului raporturile S.S.I.-ului cu vecina lui Scarlat, insistînd ceva mai mult asupra ultimei lor convorbiri.

— Înţelegi, trebuia să mă aştepte la ea acasă sau aici...

Rinderiu nu ceru lămuriri în plus, părînd mulţumit cu informaţiile primite, intră în birou şi se opri în dreptul cadavrului lui Ruga.

— Pot să intru şi eu? — întrebă Anghelini.

— Ei, asta-i, sigur că da.

Criminalistul se aplecă şi ridică de la picioarele mortului cartea, reţinu dintr-o privire titlul, după care i-o trecu lui Anghelini, venit din urmă, spunîndu-i:

— Iată ce citea agentul dumitale, cunoscutul ziarist Scarlat Ruga, în momentul morţii.

Anghelini recunoscu imediat coperta cărţii cu titlul „Documentele secrete ale Marelui Stat Major francez". Fusese editată în 1941, în limba română, de către o oficină germană de propagandă în favoarea Reichului.

— Ei, ce zici? — întrebă chestorul aplecîndu-se să cerceteze îndeaproape faţa ca de ceară a defunctului.

Ce să zică? Ar fi avut el multe de zis dar preferă să tacă şi să-l urmărească pe Rinderiu.

— Dragul meu. Chestorul se îndreptă din mijloc, gemînd bătrîneşte, pentru a-l privi cu compătimire pe colegul de la S.S.I.: Scarlat Ruga a murit otrăvit... Acum, spune-mi ce vrei de la mine...

Deşi se aştepta şi la o asemenea concluzie, Anghelini primi vestea ca pe o lovitură de pumnal. Scrîşni de durere, apoi simţi nevoia de a face cîţiva paşi... Se opri lîngă biroul ziaristului şi de acolo i se adresă lui Rinderiu în şoaptă, fără să se întoarcă spre el...

— Aseară m-am întîlnit cu Ruga... Am stat de vorbă mai bine de o oră... Of, Doamne, ce om am pierdut! Tăcu un timp, aşteptînd să-i treacă emoţia care-i înăbuşea vocea. A murit otrăvit zici, poate să însemne că s-a sinucis... spuse, uitînd că eliminase această ipoteză de lucru. Şi mai poate să însemne că a fost otrăvit...

Chestorul se apropie cu tabachera întinsă. Anghelini nu refuză ţigara.

— Dragul meu, îi vorbi Rinderiu cu o mare înţelegere, slobozind fumul de ţigară şi pe nas şi pe gură, îmi pare rău, dar la prima ipoteză trebuie să

renunţi... Ruga a murit otrăvit de o mînă criminală.

Anghelini se răsuci violent spre chestor: mai ţinea în mînă cartea pe care ziaristul o citea în timp ce moartea începuse să-i dea tîrcoale.

— De ce eşti atît de sigur?

— Mergi pe mîna mea de criminalist bătrîn... Sinucigaşul îşi pregăteşte altfel despărţirea de viaţă...

— Atunci sînt obligat să accept ideea că, după ce m-am despărţit de el, Ruga a primit vizita cuiva... că au băut împreună un ceai sau o cafea... (Anghelini o văzu aievea pe doamna Bârsan intrînd în sufragerie cu cele două ceaiuri) ori alte băuturi...

— Dragă Codruţ, eşti foarte surescitat... Da, da, foarte surescitat... O să te rog să mă laşi pe mine să-mi fac meseria. Dacă, bineînţeles, înalte considerente de stat cer tăcere, mie nu-mi rămîne decît să mă supun...

Anghelini se uită lung şi deznădăjduit în ochii prietenoşi ai criminalistului şi spuse:

— Eu sînt cel chemat să iau o hotărîre... Tu ce mă sfătuieşti?

Rinderiu îi mulţumi printr-un zîmbet pentru încrederea ce i-o arăta.

— O fi fost Scarlat Ruga agentul vostru secret, dar prin condeiul său de ziarist aparţine de mult opiniei publice... Cauza morţii lui nu poate fi escamotată... Şi-ţi repet: cred că anonimul care mi-a telefonat va telefona pe rînd tuturor ziarelor. În concluzie, îţi propun să aprobi deschiderea unor cercetări în toată legea...

— Procuror... medic legist... percheziţie, enumeră Anghelini cumpănind asupra deciziei ce trebuia să o ia. Tot tacîmul...

— E calea cea mai bună... întări chestorul cu toată seriozitatea. Am o mare satisfacţie ori de cîte ori ajung să descopăr mîna criminală a „aliatului".

— Fie..., se învoi Anghelini. Consideră că ţi-ai început cercetările şi primul care e solicitat să răspundă la întrebările tale sînt eu... te informez că aseară, între orele 21 şi 22, m-am întîlnit cu Ruga, din considerente tehnice, în apartamentul vecinei, doamna Bârsan, care ne-a servit cu un ceai...

— Ai băut şi tu şi el? — vru Rinderiu să afle.

— Da. Te mai informez că discuţia de la telefon cu doamna Bârsan a fost întreruptă brusc... Am fost sigur că a leşinat. Deplasîndu-mă rapid la locuinţa ei, am găsit-o descuiată. Normal ar fi fost ca ea să fie acasă, să mă aştepte, să-mi explice detaliat cum s-au petrecut lucrurile. Dar ia-o pe doamna Bârsan de unde nu-i... Poftim, n-a apărut nici pînă acum...

— Reţin tot ce mi-ai declarat.

— Ar mai fi ceva... Mai trebuie să ştii că, de cîtva timp, echipe operative l-au urmărit pe Ruga pas cu pas, i-au supravegheat locuinţa. Poate că rapoartele acestor agenţi o să-ţi folosească.

— Desigur... Le voi consulta... Rinderiu veni mai aproape de Anghelini, îl apucă prietenos de braţ şi-i vorbi cu blîndeţe: în sufletul tău îşi croieşte drum un sentiment de vinovăţie, nu-i aşa?

Intuiţia criminalistului îl uimi şi îl privi deodată cu un interes sporit. Dădu afirmativ din cap.

— Ruga şi-a presimţit moartea. Duşmanii erau pe urmele lui. Iar noi aveam nevoie de el ca să ajungem la cei care urmăreau să-l lichideze. Ne-au luat-o înainte... Era în puterea mea să-l retrag din linia întîi... Mă înţelegi?

— Te înţeleg... Acum o să te rog să pleci... să laşi „cîmpul infracţional" în seama mea.

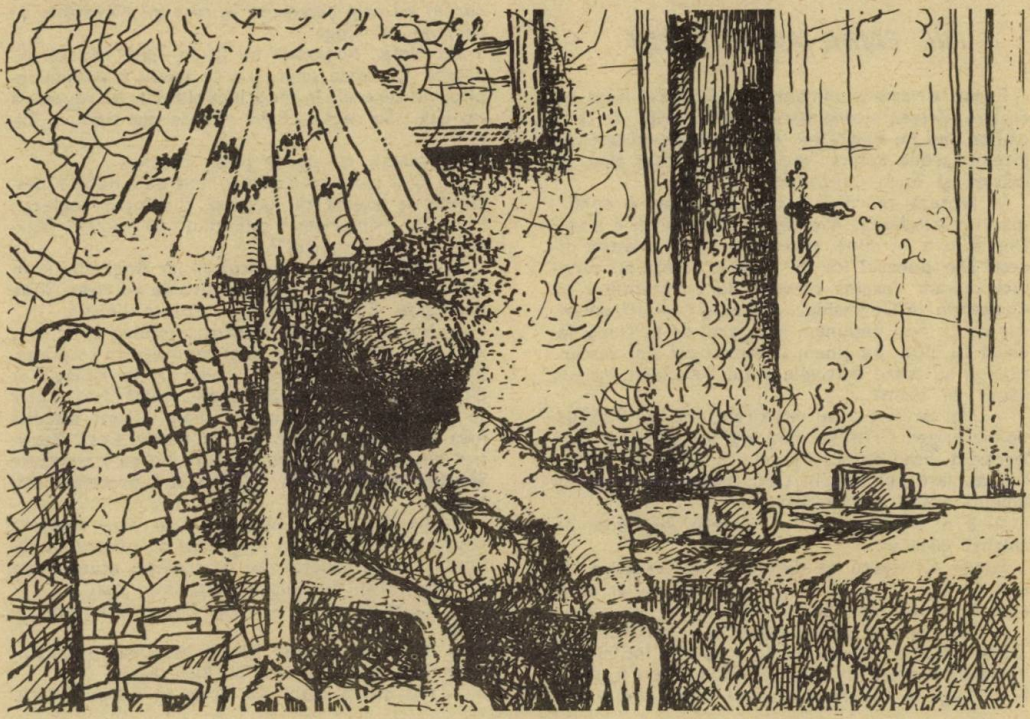

Rinderiu nu-şi duse pînă la capăt gîndul... fu împiedicat de izbucnirea zgomotoasă a telefonului. Anghelini se uită întrebător la criminalist: Răspunzi tu? Răspund eu?

Rinderiu ridică receptorul şi-l duse la ureche, ascultă cît ascultă şi începu să-i arunce priviri lui Anghelini.

— Tu eşti cel căutat.

În prima clipă se miră, dar lucrurile se lămuriră imediat.

— Vorbesc din cabinetul domnului director general, îi comunică Milică. Transmit receptorul...

Anghelini auzi vocea gravă a şefului său întrebîndu-l:

— E adevărat?

— Da, e adevărat... Cum de-ai aflat înainte de a-ţi fi raportat eu?

— Agentul „Licu" de la ziar i-a comunicat lui Milică zvonul care s-a întins în redacţie datorită unui telefon anonim...

— Vin imediat la sediu.

— Ce măsuri ai întreprins?...

— La locul faptei e Rinderiu.

— Atunci, e în regulă. Salută-l din partea mea. Te aştept.

Ochii lui Anghelini măturară încăperea, zăboviră pe chipul ca de ceară al lui Ruga, ca apoi să se oprească din nou în cei ai lui Rinderiu.

— Plec... De-acum înainte, „cîmpul infracţional" îţi aparţine în întregime... Nu uita de doamna Bârsan... O să apară... De cartea asta ai nevoie? — se interesă el.

— Nu... Poţi s-o iei cu tine. Rinderiu îl luă de braţ şi-l conduse pînă la uşă. Şi să nu te mai prind pe aici pînă ce nu-ţi dau eu voie... Ne-am înţeles?

— Îţi mulţumesc, chestore, mai zise Anghelini înainte de a ieşi pe palier.

III. TAINA MAGISTRULUI

Eugen Cristescu rămăsese în picioare, lîngă fereastră. Privea strada bătută de lapoviţă, în timp ce-l asculta pe Anghelini. Acesta nu se ridicase din fotoliu: şedea aplecat asupra unui dosar aflat pe măsuţă şi fuma, susţinînd:

— Ipoteza ta, din păcate, şi-a găsit o confirmare concludentă. Avertismentul german e clar... Deşi a lovit în mine, avertismentul te priveşte direct. Din punctul lor de vedere, nemţii au dreptate. Le-am respins cererea de a-l transfera pe Chastelain în Germania... Prizonieri — prizonieri, dar de ce nu-i depunem în lagărul de la Timiş, laolaltă cu alţii, şi-i ţinem la Bucureşti? Sînt susceptibili şi au toate motivele să fie... Au lovit într-un agent de seamă...

— Mai devreme sau mai tîrziu, tot l-ar fi răpus, opinie Eugen Cristescu fără a-şi lua privirile de la fereastră. Erau cu ochii pe el... îl lucrau de mult... Cu sau fără cei trei în ţară, *Magistrului* i s-ar fi deschis aceeaşi perspectivă...

— E o presupunere? — întrebă Anghelini închizînd dosarul.

Eugen Cristescu se desprinse de fereastră, se opri în faţa biroului ca şi cînd ar fi căutat ceva, apoi îl ocoli, mai făcu cîţiva paşi şi se opri.

— Nu, nu e o presupunere, ci o certitudine... Zilele trecute, Mircea Rahău a avut o întîlnire la Viena cu Bentivegny care i-a arătat cîteva fotografii cu Ruga la Ankara şi Istanbul. Toate compromiţătoare pentru *Magistrul* şi pentru noi... Rahău s-a întors de la Viena cu o falcă-n cer şi una-n pămînt... Că el trudeşte să menţină încrederea nemţilor în noi, aşa cum i-a ordonat domnul mareşal, şi noi ce facem? Îi subminăm eforturile.

Şeful S.S.I.-ului îşi reluă locul în fotoliu şi rămase un timp îngîndurat.

— Ce i-ai răspuns lui Rahău? — îi aminti Anghelini că îşi întrerupsese expunerea.

— Ce poţi să răspunzi în asemenea împrejurări? Eugen Cristescu întinse mîna după tabachera lui Anghelini, aflată pe măsuţă. I-am spus că o să cercetez... că niciodată ceea ce ne prezintă aliatul nu trebuie luat ad litteram... Mai susţinea Rahău că încrederea ce ne-o arată nemţii se cuvine răsplătită cu aceeaşi monedă... şi dacă nu vrem să-i trimitem în Germania pe cei trei englezi, să-l trimitem barem pe Chastelain.

Anghelini nu mai putu să facă faţă mîniei ce i se învîrtejise brusc în suflet şi sări indignat:

— Mereu cei trei!... mereu de Chastelain!... Grija pentru ei e uneori mai mare decît pentru agenţii noştri...

Pe şeful S.S.I.-ului izbucnirea adjunctului îl lăsă indiferent: nu se supără, nu-l chemă la ordine, nu-l moraliză... îi vorbi mai departe, liniştit.

— Am avut o întrevedere secretă cu Tiberiu Pantazi.

— Din iniţiativa cui? — se interesă Anghelini care îşi regăsise calmul.

— A mea... După discuţia cu Rahău, mă pocnise o presimţire... flerul ăsta al meu care m-a adus, de fapt, în fruntea Serviciului... Făcînd din cei trei o posibilă monedă de schimb, l-am obligat pe Pantazi să-mi dezvăluie un secret. Ei bine, află că Scarlat Ruga încă din anul 1940 şi-a oferit, liber şi nesilit de nimeni, serviciile *Intelligence Service*-ului... Dintr-o pornire antifascistă... Pantazi era la curent cu cele petrecute în casa lui Neymann, cu nevroza lui Ruga...

Un timp, Anghelini nu fu în stare nici să clipească. Îşi vedea şeful, ştia că acesta îi aştepta replica pe care el, în mod inexplicabil, nu reuşea să i-o dea... Se regăsi cîteva minute mai tîrziu şi bîigui:

— Totuşi, cu noi a jucat cinstit...

— Ar fi jucat pe deplin cinstit dacă ne-ar fi destăinuit la vreme că lucrează şi pentru englezi...

— Tu mărturiseşti „aliatului" că întreţii legături şi cu „inamicul"?

Întrebarea nu era la locul ei, iar Anghelini înţelesese acest adevăr chiar înainte de a-l rosti. Şi de data asta, Eugen Cristescu ripostă liniştit.

— Vorbeşti prostii, Codruţ... înţeleg şi de ce... Ar fi fost de datoria ta să-ţi aminteşti că responsabilităţile mele, ale tale şi chiar ale lui Rahău sînt diferite de cele ale unui agent, chiar dacă acesta se numeşte Scarlat Ruga... Ţi-am relatat discuţia mea cu Pantazi şi dintr-un alt motiv. Dacă *Magistrul* ne-ar fi mărturisit legătura lui cu *Intelligence Service*, poate că am fi ştiut să-l protejăm mai bine...

Cuvintele şefului, sfătoşenia cu care fuseseră rostite, îi amintiră lui Anghelini de observaţia lui Rinderiu: „În sufletul tău îşi croieşte acum drum un sentiment de culpabilitate, nu-i aşa?"

— Ce-ai de gînd? — risipi Eugen Cristescu tăcerea.

— Să-l caut pe von Kraus, răspunse Anghelini suspinînd. Ieri mai era în Bucureşti...

— Nu mai e cazul. De el se va ocupa Tiberiu

Pantazi. Are de plătit o poliță... Mi-a dat cuvîntul că are să i-o plătească...

Anghelini uită pentru un timp de propriile necazuri și în adîncul ochilor lui de un albastru închis se aprinse acel licăr de admirație care i se aprindea ori de cîte ori șeful îl uimea cu imaginația sau cu profunzimea gîndirii... Zise într-un tîrziu:

— Atunci, poate este cazul să-i cer lui Rinderiu să mușamalizeze cercetările?

— Nu, nu..., se împotrivi Eugen Cristescu și, după ce pocni cu palmele brațele fotoliului, se ridică. Lasă-l pe om să-și facă treaba... Un dosar bine lucrat, chiar dacă nu-și va găsi finalitatea în prezentul imediat, mîine s-ar putea să fie de folos urmașilor...

Anghelini se ridică, își luă dosarul și se pregăti să plece...

IV. DOCUMENT

Către
Serviciul special de informații
D-lui director
Codruț Anghelini

SINTEZA

privind circumstanțele morții ziaristului Ruga Scarlat
– Extrase –

(...)Ruga Scarlat a murit lent în jurul orei 3 dimineața, datorită unei otrăviri cu efect întîrziat. Laboratorul Institutului de medicină legală nu a putut stabili formula otrăvii (A mă documenta... Cazuistica... Unde și cînd au mai fost semnalate asemenea otrăviri).* *Cercetările în această importantă problemă continuă. S-a putut stabili că moartea a intervenit la circa 6–8 ore de la otrăvire.* (Deci și eu și d-na Bârsan putem fi incluși în cercul bănuiților. Cum eu știu precis că nu l-am omorît, rămîne în discuție doamna Bârsan. Ceea ce ar fi de-a dreptul absurd, dar nu și imposibil.)

Cercetările judiciare nu au reușit să stabilească unde a servit victima masa de prînz (în schimb, știu eu... Să fi fost Ruga otrăvit în cadrul întîlnirii cu von Kraus? În cazul acesta, neconcordanța cu concluziile celor de I.** este evidentă.) *În resturile de mîncare n-au fost găsite urme ale otrăvii. În certificatul de autopsie (a se vedea Anexa 1) se susține că de la masa de prînz, servită cu aproximație între orele 15 și 16, victima n-a mai mîncat nimic, ci doar a băut o cantitate mai mare de lichide. Nu încape nici un fel de îndoială că otrava i-a fost administrată prin mijlocirea acestor lichide. Alcoolemia este negativă. În schimb, au fost găsite urme de tanin, ceea ce indica prezența ceaiului în organism.* (Ceaiul d-nei Bârsan.)

A fost oare Scarlat Ruga otrăvit între orele 21 și 22, cînd doamna Elvira Bârsan a adus un pahar cu ceai victimei și altul d-lui Codruț Anghelini? Certificatul medico-legal respinge din capul locului o asemenea ipoteză, căci doza de tanin găsit în organismul victimei arată că aceasta a băut o cantitate mult mai mare de ceai decît cea cuprinsă într-un pahar de circa 250 gr.

(...) Cercetîndu-se bucătăria locuinței domnului Scarlat Ruga, s-a constatat că acesta nu ținea în casă ceai. De asemenea, în bucătărie nu s-a găsit nici o urmă care să indice că victima și-ar fi preparat un ceai sau vreo altă băutură... În schimb, în bucătăria din apartamentul d-nei Elvira Bârsan s-au găsit, pe o tavă, două pahare rămase nespălate, cu resturi de ceai... În unul din ele, laboratorul Institutului de medicină legală a determinat urme de otravă...

(...) De pe ambele pahare au fost ridicate amprente digitale. Unele din ele (și pe un pahar și pe celălalt) *aparțin victimei. Altele, probabil, aparțin d-nei E. Bârsan. Pe nici unul din pahare nu au fost găsite amprentele papilare ale d-lui Codruț Anghelini, ceea ce ne-a determinat să emitem ipoteza că, fiindu-i sete, victima a cerut vecinei sale – între cei doi se stabilise*ră *legături de colaborare – să-i prepare un ceai. Nu eliminăm nici posibilitatea ca d-na Bârsan, ținînd seama de starea de nervozitate a vecinului ei și dorind să-i fie cu ceva de folos, să-l fi întrebat dacă nu vrea să bea peste noapte ceai și victima să n-o fi refuzat...*

Admițînd această ipoteză – vrem sau nu –, ajungem la concluzia că d-na E. Bârsan i-a picurat otrava în ceai. Dar concluzia asta este din capul locului subminată de două amănunte ce trebuie luate în considerație...

— dacă E.B. este autoarea otrăvirii lui S.R., de ce n-a șters urmele acțiunii sale? (A lăsat paharele nespălate, ceea ce denotă că ceaiul a fost servit la o oră tîrzie și femeia a lăsat pentru a doua zi această operație);

— din declarația d-lui Codruț Anghelini rezultă că d-na Bârsan a zărit ușa de la locuința victimei întredeschisă și, intrigată, a intrat și a dat de cadavrul vecinului ei. În consecință, a alarmat S.S.I-ul a cărui colaboratoare devenise. Toată această comportare, pînă la un punct, contravine logicei infractorului. Dar d-na Bârsan a dispărut și, la două săptămîni de la moartea lui Scarlat Ruga, nu a apărut încă.

Revin asupra ipotezei enunțate: admițînd că d-na Bârsan este autoarea lichidării ziaristului, avem datoria a răspunde la două întrebări:

a) De unde și-a putut procura d-na E. Bârsan o otravă a cărei formulă este necunoscută?

b) Care este mobilul crimei?

Cercetările organului judiciar ar putea să avanseze către o concluzie definitorie, dacă Serviciul special de informații ar lămuri două amănunte ce rezultă din declarațiile agenților Firea Dumitru și Ionescu Mitu. Primul semnalează apariția, după ora 22, a unei mașini aparținînd parcului de automobile al S.S.I.-ului cu nr. B–273, din care a coborît un domn cu căciulă pe cap și ochelari... Acest ins a intrat în bloc, unde a stat circa 20', după care a ieșit și a plecat. (Necunoscutul a luat înfățișarea mea. Concluzie: „aliatul", în paralel cu noi, l-a supravegheat îndeaproape pe Ruga, iar noi n-am descoperit acest lucru. Ba mai mult, a dejucat intențiile noastre. Totuși, insul semnalat de F.D. la cine a fost în vizită: la Ruga sau la d-na Bârsan?)

Al doilea agent semnalează că în dimineața morții lui Ruga, d-na Bârsan a fost văzută ieșind din clădire în jurul orei nouă și îndreptîndu-se spre magazinul „La armeanul vesel", unde o aștepta un taxi cu număr aparținînd parcului de automobile al S.S.I-ului. (Nu încape nici o îndoială, adversarul a folosit procedeul la care eu am apelat. Pînă și numărul taxiului este identic cu cel care m-a transportat pe mine. Acesta este momentul dispariției d-nei Bârsan. Unde a dus-o taxiul? Să mi se fi substituit cineva! Evident, mă lovesc de o scurgere de informații. Prin ce canal, devreme ce E.C. mi-a dat de înțeles că „aliatul" nu deținea informații despre *Magistrul* din sursă românească? Trebuie să caut... să caut.)

Cercetările continuă.

Chestor, Vasile Rinderiu

---

* *Parantezele reprezintă comentariile lui Codruț Anghelini scrise cu creionul negru pe marginea albă a documentului.*

** *Institutul de medicină legală.*

RODICA
OJOG-BRAŞOVEANU

domnul Parker la start

Cei doi se ţineau de mînă pe sub masă. Aveau în faţa lor cîte o citronadă şi un café-frappé. Barmanul, care ştergea un regiment de pahare, le înregistră automat prezenţa.

„Începători..."

Fata chicoti:

— Uită-te ce caraghios e mustăciosul ăla... Acolo, cu tipa în galben... Ştii, de cîte ori intru într-un local, îmi place să studiez oamenii, să-mi închipui ce fac ei acasă, la ce se gîndesc. Adăugă teribilă: Mă interesează *tipologia*.

Avea nouăsprezece ani, ochi mici extrem de neliniştiţi şi îşi dădea importanţă. Era a doua oară cînd intra într-un restaurant, un restaurant adevărat, nu discotecă, lacto-bar sau cofetărie, însoţită de un băiat. Tînărul o cercetă uşor neliniştit:

— Ai fost în multe... localuri, Adriana?

Fata simţi cum îi bate vîntul în pînze.

— Ei bravo! Nu mai sînt copil. Am fost şi la bar... Au un program fantastic!

Era gata să dea amănunte — muzică, solişti, dansatori —, dar băiatul nu le solicită. Declară cu oarecare amărăciune:

— Ştii... Îmi pare rău pentru tot ce ai făcut fără mine. Nu ştiu dacă mă înţelegi... De pildă, eu regret că n-am fost împreună la Cheile Bicazului, că m-am bucurat singur.

Adriana se simţi emoţionată, dar continuă pe acelaşi ton, de femeie versată:

— Înţeleg, baby, cum să nu!

Era mai mică decît el cu doi ani, dar îl trata cu o superioritate maternă. Se animă brusc şi declară fără legătură:

— Ştii, Dane, m-am răzgîndit! Nu mai vreau un dormitor galben. Nu se asortează cu tenul meu, sînt prea ţigancă.

Se răsfăţa, cerea dezminţiri.

— Ţie ţi se asortează orice.

Şi era convins. După cum era convins că Adriana este cea mai fermecătoare făptură care a călcat vreodată pe faţa pămîntului.

— Mă gîndesc să fie alb şi pentru că tu eşti blond, covorul şi draperiile vor fi bleu... Nu-i minunat?

Dan dădu de cîteva ori din cap:

— Minunat! Aşa e!

Ochii băiatului erau albaştri şi de pe faţa rotundă încă nu se alungaseră gingăşiile adolescenţei. La patruzeci de ani avea să fie un bărbat şters, peste care privirile alunecă cu indiferenţă; pentru un asemenea ins, trebuie să faci eforturi ca să nu-l ignori. Acum, însă, era drăguţ, agreabil şi înduioşător de proaspăt. Genul de tînăr care, transpirat din cap pînă în picioare de emoţie, solicită părinţilor iubitei permisiunea de a o scoate la plimbare, aceştia acordîndu-i-o cu inima uşoară.

— Sufrageria, urmă Adriana, o vreau neagră. Ştii, pentru contrast. Alb de la un cap la altul ar fi monoton.

— Bineînţeles.

— Biblioteca... Se aplecă brusc înainte şoptind: Mă mai iubeşti?

O expresie de fericire inundă chipul lui Dan.

— Da... În fiecare zi parcă te iubesc şi mai mult... Din ce în ce mai mult.

Adriana dădu din cap mulţumită.

— Aşa e şi normal. Nu concep viaţa în doi fără ca dragostea să nu meargă în crescendo. Decretă: O căsnicie unde iubirea nu e la fel de vie ca în prima zi, e ra-ta-tă!

Fragment din romanul „Violeta din seife", în curs de apariţie.

— Categoric.

Era de acord şi nu avea de unde să ştie că de obicei se întîmplă oleacă altfel. Rămăsese orfan la unsprezece ani, iar taică-său nu se recăsătorise. Adriana se gîndi o clipă la părinţii ei. Desigur, ţineau unul la altul, dar, în principiu, se ignorau cu amabilitate. Într-o zi (era una din desele ei îndrăzneli), îl întrebase pe tatăl său: „...Mi-a spus mama că în perioada logodnei îi făceai în fiecare zi cîte o poezie. Acum de ce ai renunţat?" Avocatul Nicolau, profesionist asaltat de clienţi, probleme şi succes, o privise căpiat: „Hm, comentase aiurit, o să-mi trec chestia asta în agenda mea de lucru."

— Bine că n-ai să fii avocat, conchise Adriana scotocind localul cu aceeaşi privire, constant, temperamental neliniştită.

Era slăbuţă şi mult prea măruntă în peisajul contemporanelor ei. Părul lins, lucios îl purta cu breton şi vîrfurile cădeau pe umeri uşor răsucite. O fată uriţică dar, din cauza vioiciunii şi a farmecului deosebit, nu se observa.

Dintr-odată, privirea i se concentră şi Dan o întrebă neliniştit:

— Ce s-a întîmplat?

Adriana îşi supse buzele şi se apropie de tînăr cu un aer conspirativ:

— Fii atent la masa de lîngă fereastră.

— Ăia trei?... Da... Ce-i cu ei?

— Acolo se întîmplă ceva, şopti Adriana. Ceva îngrozitor. Simt... Sînt convinsă că-i aşa!

Dan surîse:

— Cîtă imaginaţie ai tu, iubita mea!

— Îţi spun eu că aşa e... Eu ştiu să văd... Am moştenit chestia asta de la tata... Uită-te mai discret...

La masă se aflau doi bărbaţi, unul la vreo cincizeci de ani, celălalt mult mai tînăr, împreună cu o fată cam de aceeaşi vîrstă. Privit atent, chipul quinquagenarului punea într-adevăr pe gînduri, neliniştea. O faţă brutală, pătrată. Din spatele ochelarilor de mare miop, ochii, două gămălii, prizoniere între cercuri concentrice, străpungeau.

— Ţi se face frig numai cînd te uiţi la el, şopti Adriana.

Bizarul din înfăţişarea bărbatului izbea. Capul puternic se înşuruba pe un trup destul de firav şi aveai impresia dezagreabilă că s-a comis o greşeală, ca şi cum dezarticulînd mai multe manechine ai fi cuplat ulterior greşit fragmentele. Adriana simţea „anormalul", intuia climatul de primejdie care emana din individ, dar nu-şi putea defini sentimentul

Tînărul avea aspectul banal al bişniţarilor lipsiţi de anvergură: blugi, tricou cu cifre, maxilare în perpetuum mobile (oare ăştia cînd sărută o fată scuipă chewinggum-ul? se întrebase odată Adriana), din inventar mai făcînd parte fluieratul şi tropăitul picioarelor la scenele „tari" din filmele western. Se uita cu admiraţie tîmpă la bărbatul cu ochelari, îi sorbea literalmente cuvintele. Acesta vorbea continuu, cu glas scăzut, adresîndu-se mai tot timpul fetei, o figură spălăcită cu bărbie ştearsă şi privire speriată.

Adriana rosti cu ciudă:

— Aş da orice să aud ce-şi spun!

— Ce pot să-şi spună?

— Tu chiar nu observi nimic?... Nu vezi? Bătrînul încearcă din răsputeri s-o convingă... Să facă ceva pe care ea nu vrea să-l facă. Nu poate...

Dan ridică din umeri:

— N-are decît să le zică au revoir, băieţi, scrieţi-mi la post-restant.

— Ţţ! Ea îl iubeşte pe tînăr, tînărul se uită în gura boşorogului şi amîndoi o împing să facă ceva îngrozitor... Simt eu că-i aşa... Uită-te la ea! Abia se stăpîneşte să nu plîngă... Brr! ce tip oribil, parcă ar fi un şarpe!

Ca să-i facă plăcere, Dan încercă să-şi concentreze atenţia. Într-adevăr, fata părea la înghesuială, nehotărîtă, rezistînd greu, cu ultimele puteri „şarpelui" care încerca s-o strivească sub o avalanşă de argumente. În cele din urmă, păru că cedează. Se ridică anevoie şi se îndreptă spre ieşire. Bătrînul îi făcu semn celuilalt s-o urmeze şi rămase singur la masă.

Adriana gîfîia de emoţie:

— Ia-te după ei!

— Cum să te las...

— Ia-te după ei!... N-au plecat... A lăsat geanta aici.

La masa cealaltă, bărbatul cu ochelari deschise portmoneul:

— Ospătar! Nota!

„Ce glas îngrozitor"! se zgribuli Adriana montată căci vocea necunoscutului era de fapt agreabilă, bine pozată. Tresări: „Vor să plece! Cine ştie ce se poate întîmpla..." Se şi auzea relatînd aferată incidentul acasă: „Înţelegi, Pa?... M-am simit obligată, o-bli-ga-tă să-i sar fetei în ajutor. Presimţeam cu fiecare fibră că i se va întîmpla o nenorocire... Şi atunci..."

Opri ospătăriţa cu o voce timidă:

— Dacă vreţi... faceţi-ne şi nouă nota.

Femeia, cu inele multe pe ambele mîini, o cîntări cu ochi de geambaş: „Bine am ajuns! Plătesc fetele..."

— Ce faci? întrebă Dan roşu pînă în vîrful urechilor.

— Las'că ştiu eu. Aşteptă să se îndepărteze ospătăriţa şi explică precipitat: Vor să plece... Şarpele a plătit... N-am mai fi avut timp... Ce-au făcut?

— Ea a dat un telefon. Tipul a stat în spatele ei, nu m-am putut apropia.

— N-ai auzit nimic?

— Nimic. A vorbit încet şi foarte puţin...

Adriana pufni înciudată. Bleg mai e şi Dănuţ ăsta! Ea, era convinsă, ar fi şiut să se descurce.

— Uite-i! suflă Dan.

Fata plîngea încercînd zadarnic să se stăpînească. Şarpele aruncă o privire scurtă spre tînăr. Cu acelaşi zîmbet tîmp acesta dădu afirmativ din cap.

— Perfect. Atunci putem pleca.

Se ridică primul şi apucă fata de braţ de parcă i-ar fi fost teamă să nu fugă. Adriana prinse mîna lui Dan.

— Mergem după ei.

Începuse să bureze şi vîntul, subţire ca o lamă, le pătrundea sub canadiene. Dan îşi trase fermoarul pînă sub bărbie.

— Nu zău, Adriana, ai uneori nişte idei...

— Totdeauna bune! Ai să te convingi!... Uită-te la ea cum merge. Practic, o tîrăsc.

Cei trei dădură colţul şi se opriră lîngă o maşină parcată în porţiunea cea mai întunecată a străzii. Şarpele deschise portiera şi se adresă fetei:

— Urcă!

— Nu... Nu...

Încercă din răsputeri să se smulgă din mîinile bărbaţilor. Plîngea în hohote şi bătrînul privi îngrijorat în jur.

— Urcă!

— Nu... Nu vreau... Lăsaţi-mă!

Două palme răsunară în liniştea străzii. Tînărul, luat şi el prin surprindere, se dădu un pas înapoi.

— Imbecilule! şuieră bătrînul, ce te uiţi la mine? Dă-i brînci!

Adriana şi Dan se priviră îngroziţi.

Peste cîteva secunde maşina dispăru în beznă.

Cîndva celebră în lumea şcolară a Bucureştilor, Minerva Tutovan*, profesoară de matematică, constituise spaima şi coşmarul multor generaţii de elevi. Supranumită Samuraiul, devenise legendară datorită unui stil pedagogic extrem de personal, numărului impresionant de corigenţi şi de cereri solicitînd transferuri disperate la alte licee. Ceea ce recunoşteau însă pînă şi vrăjmaşii ei cei mai înverşunaţi — care jurau adesea răzbunări crîncene în dimineţi splendide de vară cînd, în loc să fie la ştrand, toceau în spatele obloanelor trase teoreme şi formule — era faptul că Samuraiul nu putea fi dus în nici un caz (te prindea copiind şi legată la ochi) şi că cel mai slab elev al ei poate reuşi la politehnică, fluierînd Dunărea albastră sau (pentru amuzicali) dînd doar bună-ziua clădirii din Polizu.

Circumstanţe speciale, meandrele destinului, dar mai probabil vocaţia, o făcuseră să părăsească învăţămîntul acordînd preferinţă activităţii de anchetă penală. Maiorul Minerva Tutovan făcea desigur parte din categoria aceea specială de indivizi care indiferent de epocă, mediu sau profesie se remarcă detaşîndu-se cu cel puţin un cap peste ceilalţi, fac să se vorbească despre ei. Minerva era ofiţerul de securitate cel mai cunoscut din lumea infractorilor, anchetatorul cel mai excentric din minister şi care solicita cel mai puţin serviciile laboratorului. „Dacă ar fi după Tutovanca, apreciau colegii specialişti, noi am şoma. Metoda ei de lucru se baza în primul rînd pe logică fermă, investigaţie psihologică şi colaborare strînsă cu subalternii pe care — deformaţie din anii petrecuţi în învăţămînt — îi trata didactic şi ţinînd seama de considerente pedagogice foarte personale.

În biroul colonelului Ionaş era cald, mirosea a tutun şi a seară de toamnă, umedă şi întunecată. Minerva îşi trecu degetele prin părul aspru. Încă de pe băncile liceului se fixase asupra coafurii: tunsă scurt, cu un breton lucios de sub care nasul ţîşnea lung, nervos de parcă ar fi vrut s-o ia la goană. Nu se farda niciodată, iar vestimentaţia preferată o constituia costumul taior croit bărbăteşte. În anotimpul rece, la scurta îmblănită asorta un basc cu paratrăznet. Ionaş se întreba uneori dacă Minerva se uită în oglindă de trei ori pe an şi, în general, dacă ştie ce-i aia oglindă. O privi gînditor:

— Oare acest personaj există cu adevărat? Oare nu l-am inventat noi înşine? Oare n-am construit singuri o legendă? Apare, dispare, primeşte mesaje, dar nimeni nu l-a văzut, nu l-a auzit, nu i-a simţit respiraţia.

Minerva începu să se joace cu pixul lung, bătîndu-se peste degete. Zgomotul, mişcarea îi sugerară colonelului un ţambal.

— Ar mai fi o variantă, zîmbi Minerva.

— Care?

— Legenda ş-or fi construit-o „amicii" noştri. Ne sugerează existenţa unui personaj imaginar tocmai pentru a ne deruta, camuflînd pe altul sau alţii în spatele manechinului. Convingerea mea este că acest domn Parker există.

— Parker... surîse pe gînduri colonelul. Aveam în liceu unul verde cu peniţă de aur.

— Da, erau stilouri bune dar dificile. Dacă nu foloseai cerneală Pelikan se stricau... Da, Parker există şi pe undeva mă aşteptam, mai devreme sau mai tîrziu, să auzim de el. Să se manifeste. Cînd a fost interceptat mesajul?

— Alaltăieri, la 2,35. Semnează Erika.

— Ştiu. Începu să rîdă: Nu-i caraghios? Un stilou şi o maşină de scris... Textul însă nu-mi place de loc. „Fii gata!" Asta presupune urgenţă.

Colonelul îşi încrucişă mîinile sub bărbie.

— Ascultă, admiţînd că tipul există, ce hram crezi că poartă? E conservă sau vine din cînd în cînd în delegaţie?

— Spion-conservă... M-am gîndit şi eu la ipoteza asta. Dacă-i aşa, înseamnă că individul este de o abilitate excepţională. Felul în care sîntem organizaţi din punct de vedere administrativ exclude posibilitatea ca un agent să poată supravieţui ani de zile nedepistat. Aceasta ca teorie. Şi, totuşi, ţin seama de varianta conservă în primul rînd.

— De ce?

— Dacă-ţi găseşti un cotlon sigur, e mai prudent să stai la umbră şi să acţionezi din cînd în cînd decît să te baladezi periodic pe sub nasul grănicerilor şi al vameşilor. Nu mai zic că indiferent sub ce formă ar evolua la noi, turist, om de afaceri sau maimuţa Peggy venită în turneu, trebuie să tragă la hotel, ceea ce nu constituie o reşedinţă ideală pentru un agent.

— Corect. Începu să rîdă: Nu-i faci portretul?

Şi azi, după ani mulţi de colaborare, continua să-l amuze improvizaţiile de investigaţii în necunoscut ale Minervei, acrobaţii de logică şi fantezie, confirmate aproape totdeauna de realitate.

— Să încerc, făcu Minerva găurindu-şi fruntea cu degetul. Ca vîrstă l-aş situa între cincizeci şi şaizeci de ani, cincizeci şi cinci, să zicem. După şaizeci, nu mai e vesel să faci pe Bau-Bau, te frămîntă alte probleme: tensiune, reumatism, o proteză care să nu clănţăne.

— Poate că-i mai tînăr.

— Ţţ! Într-unul din mesaje a solicitat să i se expedieze cinci flacoane de Catalin. E un medicament de ultimă oră împotriva cataractei, un necaz care blagosloveşte numai după o anumită vîrstă. În consecinţă, persoana poartă şi ochelari deşi nu-i chiar obligatoriu.

— Şi dacă solicită medicamentul pentru altcineva?

— Îl vedeţi pe ăsta ţinîndu-l şalele de grija mătuşii Evdochia sau a lui madam Matilda, o vecină extrem de cumsecade? De altfel, nu cred că are rude în ţară.

— De unde ştii?

— Pentru că tipu' nu-i român.

Colonelul Ionaş se lăsă pe spate şi începu să rîdă.

— Eşti sigură că nu l-ai cunoscut?

— Sînt. Toate mesajele expediate de el, în fine, pe care am izbutit să le interceptăm, au aceeaşi caracteristică: sintaxa folosită e neromânească. Textul desăvîrşit, corect sună a traducere din altă limbă. Adjectivele preced de obicei substantivele, verbul e mutat cu doi centimetri mai la dreapta sau mai la stînga decît ar trebui.

— În cazul acesta, dispunem de un semnalment

* *Vezi:* Omul de la capătul firului; Spionaj la Mînăstire; Minerva se dezlănţuie: Plan diabolic; Panică la căsuţa cu zorele; Nopţi albe pentru Minerva *(n.a.)*

preţios: o limbă stîngace şi, mai mult ca sigur, un accent străin.

Minerva clătină din cap:

— Asta rămîne de văzut. Accentul poate fi impecabil, ca şi textul vorbit. În scris însă, foarte puţini oameni, folosind o limbă străină se pot debarasa de caracteristicile, repet sintactice, ale propriei limbi. Nu vedeţi, chiar şi în formulare cînd se completează rubricile legate de limbi străine se fac defalcări: vorbit; scris; citit.

— Aşa e, surîse Ionaş. Ştii, încep să-l văd...

— Adăugaţi că preferă culoarea gri...

— Măi să fie!

— Se poartă iar spionul cenuşiu. Într-o vreme, dacă vă amintiţi, fusese pus în circulaţie agentul flash: alură de star, vestimentaţie, atitudine, prezenţă, rîs — toate gălăgioase. S-a renunţat, revenindu-se, în materie, la şoriciu. E totuşi mai sigur, persoana se strecoară mai uşor şi în special beneficiază de un atu statistic: cei mai mulţi oameni au o înfăţişare nesingularizată. N-aţi observat cît de rar folosim superlativele absolute: foarte frumos sau foarte urît... Or ca să-i suspectezi pe toţi indivizii care n-au nasul în cheie de sol şi trec neobservaţi, e aberant.

Ionaş începu să rîdă:

— Bag de seamă că începi să mă confunzi cu Dobrescu.

— Scuzaţi-mă. În realitate, cînd îmi dezvolt un punct de vedere, şi o comit totdeauna cu exces de explicaţii, o fac în primul rînd pentru mine. Intru, mă adîncesc în problema respectivă sau, cum e cazul acum, încep să simt persoana.

— Ştiu, Minerva. La ce acoperire crezi că a recurs?

— La una idem: cît se poate de cenuşie. Un post inofensiv care să-i asigure statutul de om al muncii, dar fără să solicite excese birocratice. Paznic de noapte, de pildă, sau salariat la deratizare.

— Ce propui? Cum îl depistăm?

— Program non-stop pentru staţiile noastre goniometrice, o raită pe la toate institutele de cercetare unde sînt pe cale de pus la punct lucrări deosebit de importante — pe „amici" îi interesează o noutate pe cale de a fi finalizată — şi la întreprinderile unde aceasta se află eventual în fază de experimentare.

— Doamne sfinte! Îţi dai seama ce volum de muncă presupune chestia asta?

— N-avem altă soluţie. Iar cînd individul va începe să acţioneze, în caz că noi am reuşit să-i reperăm obiectivul, va fi aşteptat cu flori în gară... Ah!... Să nu uit!

— Ce?

— Ultima tuşă la portretul domnului Parker: Detestă sezonul cald.

Colonelul o cercetă uimit:

— De unde ai mai născocit şi drăcovenia asta?

Pe buzele Minervei alunecă un surîs maliţios:

— Cu permisiunea d-voastră, am să v-o spun altă dată.

— Tată! exclamă impetuoasă Adriana, atît de impetuoasă încît avocatul Nicolau tresări şi scăpă furculiţa din mînă.

Se gîndea concentrat la un proces de delapidare, iar dosarele care presupuneau în general subtilităţi de ordin contabil — pledoaria în sine constînd mai ales în înşiruire de cifre şi demonstraţii aride, mai mult tehnice — îl plictiseau. Ca mai toţi avocaţii, avea nostalgia pledoariilor pompoase, durînd cîte cinci-şase ore, cu trimiteri savante şi sofisticate în psihologie, sociologie, criminalistică, „uite ce cult sînt eu!", unde frazele se rostogolesc, frumoase, perfect rotunde ca nişte portocale; pledoarii care storc lacrimi şi unde duelul acuzator-apărător e plin de suspans, urmărit cu emoţie de asistenţă (Vezi Ionel Teodoreanu cîndva, sau uriaşii baroului francez de acum două-trei decenii à la maître Floriot sau maître Garçon).

— Tată!

— Am auzit! Ce e?

— După ce terminăm masa, declară Adriana apăsînd cu tîlc pe silabe, trebuie să discutăm în birou.

Acest „să discutăm în birou" avea o rezonanţă specială în casa Nicolau. Era încăperea unde de regulă se hotărau chestiunile importante, dar mai ales unde aveau loc răfuielile dintre avocat şi fiică-sa. Doamna Nicolau, cu oroare de scandal, clădită din toate punctele de vedere după tipare orientale — s-ar fi încadrat perfect în viaţa de harem de dinaintea lui Kemal Atatürk — de o mare comoditate sufletească, evita certurile cu Adriana, observaţiile dure, îşi monta bărbatul în culise după care afişa un aer serafic, de totală ignoranţă şi superioară detaşare.

— Ascultă, Adriana, am mult de lucru.

— Este o problemă foarte serioasă.

Doamna Nicolau zîmbi cu condescendenţă şi mai luă o bucăţică de brînză ca să-şi poată isprăvi mărul. Era o blondă planturoasă, cu figura încă drăgălaşă. Cîndva fusese splendidă, dar cu vîrsta, formele i se îngreunaseră, iar nasul foarte cîrn, delicios odinioară, acum părea caraghios alături de dubla bărbie şi celelalte umilinţe ale vîrstei, dîndu-i un aer de păpuşă coaptă. Adora rochiile de casă elegante, filmele unde putea plînge abundent şi era încredinţată că în ea murise o mare actriţă. În liceu îi adorase pe Gérard Philippe şi pe Vania Lanovoi — văzuse de cincisprezece ori „Examen de maturitate", păstra chipurile lor rupte de pe afişe de film, căci prin anii '50 şi ceva fotografiile de actori nu circulau încă pe la noi — şi se căsătorise cu Grigore Nicolau, care nu semăna cu nici unul din cei doi frumoşi ai ecranului. Era spătos, viril, emana o siguranţă prozaică — te jenai instinctiv să pomeneşti în faţa lui de lună — cercul de aur, dansul de fluturaşi al fulgilor de nea ori albă fecioară de vis — şi semăna exact cu ceea ce era de fapt: un excelent profesionist, cu o minte bine organizată şi un puternic simţ al realităţii.

Se uită la Adriana. Nu-şi făcea mari iluzii în legătură cu ea. O găsea prea aiurită, prea aeriană şi desprinsă de viaţă: cu mult mai mult decît i-o îngăduia vîrsta.

„Cînd o fi să se mărite, gîndea în sinea lui, i-ar trebui un bărbat serios, cu bun simţ şi experienţă care să ştie s-o piloteze. Dar, de regulă, ăştia nu se încurcă cu zăpăcite... Important e că eu sînt lucid, aşa că prostii prea mari n-o să facă."

Avocatul aparţinea acelei categorii de părinţi care, în mod naiv, îşi închipuie că deţin cuvîntul decisiv, au drept de veto, că ei îşi căsătoresc copiii.

— Dacă vă deranjez, spuse cu o voce caldă doamna Nicolau, eu pot să mă retrag. În fond, am isprăvit.

Adriana se foi în scaun şi se privi instinctiv în oglinda veneţiană care atîrna deasupra bufetului cu sculptură complicată. Praful care se depunea strecurîndu-se şerpeşte printre bucle, volute,

flori şi nasuri de personaje mitologice constituia un motiv de exasperare diurnă pentru doamna Nicolau.

— Nu-i vorba despre asta. Vreau să spun doar că e ceva extrem de serios. Făcu o pauză, apoi declară pe un ton teribil: Astă-seară, am fost martora unei tragedii.

Avocatul Nicolau oftă şi îşi trecu degetele prin părul des, abia încărunţit. Pe buzele nevesti-si stăruia acelaşi surîs incert. Bătea uşor cu unghiile în cafetiera de argint.

— Eram cu Dan... Dan Dumitriu, sublinie.

— Cunoaştem persoana, mormăi sarcastic avocatul. Treci mai departe.

„Alt mameluc, comentă în gînd, şi care se uită în gura ăsteia de parcă ar chema-o miss Larousse..."

— Ne aflam în restaurantul Bucureşti...

— Ia te uită! De unde aveţi voi bani de „Bucureşti"?

Doamna Nicolau interveni:

— Eşti teribil, Grig, cu întreruperile tale.

— Cum teribil, doamnă? Ai idee cît costă la „Bucureşti" o bere? O singură bere?

— Nu, surîse nevastă-sa, de vreme ce nu m-ai condus niciodată acolo. Tu, însă, eşti desigur bine informat.

Adriana sări pe tonul prea bătăios al defensivei agresive.

— Dănuţ e bursier...

— A! Atunci se explică.

— ...are cinci sute de lei pe lună de la taică-său şi dă şi meditaţii.

— Un nabab! Zii mai deoparte... Jeana, dacă eşti drăguţă, se adresă nevesti-si, toarnă-mi cafeaua.

Adriana începu să relateze înfierbîntată întîmplarea de la restaurant. Ca totdeauna cînd era tulburată, nu putea sta locului şi se învîrtea printre mobile, de la servantă la bufet, pentru ca peste o clipă să fie lîngă vitrină, din nou pe scaun sau la combina muzicală. Stilul febril al relatării îl agasa pe avocat, sugerîndu-i itinerarul unui bondar năuc. O asculta încercînd să păstreze un calm ironic şi, pe nesimţite, gîndurile i se întoarseră la dosarul care-l aştepta pe masa de lucru. Nevastă-sa, în schimb, se antrenase, aşteptînd finalul gîfîind de emoţie. Îşi plezni palmele grăsulii cu unghii lungi, frumoase şi bine îngrijite. Sprîncenele săriră concomitent spre rădăcina părului, două arcuri desenate de o mînă expertă, cu un dermatograf Max Factor.

— Dar e de-a dreptul extraordinar! Ce întîmplare! Dumnezeule, cînd te gîndeşti cîte drame sfîşietoare şi necunoscute se petrec într-un mare oraş!...

— Da, zise avocatul. E adînc! Zici că era şi nătăfleaţă ăla cu tine?

— În fond, sesiză doamna Nicolau, mai prezentă ca niciodată la discuţie, nu înţeleg de ce ofensezi băiatul?

— Lasă chestia asta! Spune, Adriana, şi el a văzut — accentuă — ceea ce ai văzut tu?

— Păi n-auzi că am fost împreună?

— Vreau să zic, a văzut la fel ca tine sau l-ai făcut tu să vadă aşa?

— Habar n-am ce vrei să spui.

— Uite, fetiţo, eu îmi cunosc firma şi produsele. Tu ai imaginaţie, eşti o fantastă ca şi maică-ta, îţi place să fii remarcată, cum s-ar zice ţinută în faruri şi născoceşti în fiecare zi altceva ca să ţi se dea importanţă. Teribilismul vîrstei, de acord, dar tu şi exagerezi. Eşti în toate o excesivă necenzurată.

Adrianei îi dădură lacrimile şi se ridică.

— Dacă asta-i tot ce ai înţeles tu, mulţumesc.

— Stai jos, încă n-am încheiat audienţa. Te-am întrebat ce a văzut Dan pentru că el se uită doar în gura ta, iar tu le interpretezi... ăăă... acrobatic.

Jeana Nicolau începu să plimbe aspiratorul de mînă ocolind farfuriile şi paharele:

— Eşti prea dur. Şi eu sînt convinsă că acolo s-a întîmplat ceva.

— De acord! exclamă avocatul enervat. Ce vrei să fac? Du-te tu la miliţie şi povesteşte-le că ai văzut un moş cîrpind o tînără şi vîrînd-o în maşină. Poate era taică-său, bunicu-său sau naşul Costică din Chitila şi o corija că iese cu derbedei în oraş. Şi pe urmă ce punct de reper le dai? Aţi luat baremi numărul maşinii?

— N... nu, făcu nesigură Adriana.

— Şi vă mai jucaţi de-a detectivii!

— Era prea întuneric.

— Ce să mai discutăm! făcu Nicolau ridicîndu-se de la masă. Îmi mîncaţi timpul cu fleacuri!

— I-aş putea recunoaşte oricînd, pe toţi trei, avînd de ales dintre un milion de oameni.

— Caută-i atunci, Bucureştiul are doar două milioane şi jumătate. Vezi-ţi de carte, fetiţo, şi spune-i şi lui Armand Duval al tău să-şi vadă de logaritmi sau ce alte gîngănii mîzgăleşte el acolo, că sesiunea bate la uşă şi voi vă ţineţi de studii criminalistice prin birturi.

În realitate, se monta singur. Îşi amintise din nou că dincolo, în birou, îl aşteptau circa o sută de file acoperite cu cifre şi simţea că-i pocneşte capul.

Adriana replică ţîfnoasă:

— Las'că ştim noi mai bine ce avem de făcut.

Ţîrîitul telefonului puse capăt discuţiei. Adriana sări la aparat:

— Da... Eu, Dane... Fantastic!... Unde l-ai văzut? Eşti grozav!...

Avocatul Nicolau ridică din umeri „hm!" şi se retrase în birou anunţînd categoric:

— Să nu fiu deranjat!

„Grig devine imposibil, gîndi Jeana Nicolau. Didactic şi despotic... Totuşi, poate are dreptate... S-ar putea să fie o chestiune ridicolă sau prea primejdioasă pentru nişte copii. La experienţa lui, e firesc să fie circumspect".

— Mamă!

Adriana o fixa cu ochi strălucitori:

— Auzi, mamă? Dan l-a întîlnit acum jumătate de oră pe tînărul ăla de la restaurant. L-a urmărit şi a văzut unde a intrat...

•

Bătrîna Matilda Manta locuia pe strada Rîul Doamnei, într-o casă veche cu marchiză şi ferestre înalte, înconjurată de o grădină sălbatică, nestrunită de foarfeci, cu potecă năpădită de buruieni în locul chiflelor de piatră nevăruită. În serile calde, prin geamurile larg deschise şi dantela istovită de ani a perdelelor, răzbăteau acordurile unui pian Beckstein însăilînd melodii delicate de Mozart, Sully, dar mai ales Chopin. Mîna o simţeai uşoara, cu tuşeu delicat, şi trecătorul avizat care se oprea pentru cîteva clipe s-o asculte şi-ar fi închipuit-o lesne dezmierdînd o harfă sau clapele unui clavecin. Aici, între mobile vechi, amintiri, fotografii ale unor fiinţe de care azi nu-şi mai aducea aminte nimeni, trăia doamna Manta, fostă profesoară de pian la conservator şi care se lăuda oricui se simţea dispus s-o asculte că e probabil unica persoană din Bucureşti care nu şi-a schimbat niciodată adresa în optzeci de ani. Într-adevăr, în casa aceasta (constituise o parte din zestrea mamei sale) se născuse şi mai apoi se căsătorise cu un fin violonist. Acesta însă murise — erau patruzeci de ani de atunci — şi bătrîna, cînd îşi aducea aminte de Manta, filozofa totdeauna cu aceleaşi cuvinte: „Uite că şi morţii îmbătrînesc!" Nu şi-l mai amintea de loc ca fiinţă vie şi avea în faţa ochilor doar fotografiile înşirate pe pian. Lungii ani de văduvie, tot aici şi-i petrecuse şi, uneori, Matilda Manta se întreba neliniştită ce avea să se întîmple cu toate lucrurile înghesuite de cîteva generaţii în cele cinci odăi pe hol, pod să întorci o căruţă şi pivniţă. N-avea rude, nici prieteni, Matilda Manta făcînd parte din fericita categorie de bătrîni care nu trăiesc de loc sentimentul inutilului şi al singurătăţii. Ca să-şi treacă timpul, de exemplu, ar fi putut da lecţii de pian sau franceză şi în atîţia ani ar fi reuşit desigur să-şi facă un cerc de prieteni. Matilda respinsese delicat, dar cu obstinaţie, orice tentativă de apropiere. Nu dispreţuia pe nimeni, era o fire tolerantă şi generoasă, dar pur şi simplu nu-i lipsea nimeni. Bătrîna nu trăia un sentiment de singurătate, ci de izolare. Avea impresia că oamenii interesanţi pentru ea, putînd realiza un schimb de idei, închiseseră de mult ochii, iar felul de a fi, de a se comporta, de a vorbi al tinerilor de azi o neliniştea pînă la panică. Simţea că nu înţelege nimic din ceea ce spun, problemele lor nu semănau cu nimic din ceea ce auzise ea vreodată. Încercase aceeaşi senzaţie şi ca profesoară, dar atunci exista limbajul comun infailibil — muzica. În rest, trecea surdă şi cu ochii închişi pe culoarele Conservatorului.

Nu avea televizor iar radioul îl deschidea doar miercurea şi vinerea la nouă seara cînd se transmiteau concertele filarmonicilor din Salzburg şi, respectiv, Paris. Zilele doamnei Manta se scurgeau toate la fel, croşetate din aceeaşi lînă cenuşie. Se scula pe la ora zece. Toaleta minuţioasă îi lua un ceas. Era extrem de îngrijită, mereu în negru la care asorta mici fantezii în alb: manşete, un jabou, gulere, o broderie mai deosebită. Altă oră i-o lua ştersul prafului după care respira uşurată. Ziua întreagă era a ei. Ceasurile petrecute la pian alternau cu altele de lectură sau visare. Din cînd în cînd, răsfoia albumele vechi de fotografii şi încerca să reconstituie din memorie biografiile răposaţilor: „oare cine-şi mai aminteşte azi de domnişoara Hrisanta Bota? Rămăsese fată bătrînă şi se fălea pretutindeni că arta ei a împiedicat-o să se căsătorească. Picta tablouri mici 15 pe 20 de cm cu flori şi colţuri de natură cochet regizate, în stilul bine cunoscut administrat elevelor de pension din anii '80—'90 şi le oferea cu generozitate rudelor şi prietenilor cu ocazia diferitelor aniversări. Aceştia erau exasperaţi căci, la prima vizită, domnişoara Hrisanta se interesa alarmată: „dar unde ai pus violetele de pădure pe care ţi le-am dat de Sfîntul Ion? Nu-ţi place tabloul? Mie mi se pare foarte reuşit..."

Matilda Manta se hotărîse greu acum un an să

închirieze odaia din față. Se obișnuise singură și o înspăimînta ideea unei „cooperări" cît de comode. O convinsese în cele din urmă o fostă colegă, Elvira Doga, tot profesoară, care pedalase pe avantajele unui asemenea aranjament!

„Gîndește-te, draga mea... E dezagreabil ce spun, dar avem totuși o vîrstă — biata Elvira se prăpădise doar la cîteva luni după această conversație — și un bărbat în casă contează enorm. Te îmbolnăvești, are cine să-ți cumpere o pîine ori o aspirină sau, mai grav, să anunțe Salvarea. Stai ca un șoarece aici. Te prăpădești, Doamne ferește, poți să zaci mult și bine, neîntoarsă... Nu mai zic de treburile mărunte. Uite, n-am fost la tine de doi ani. Sfoara de la perdea e tot ruptă, în loc de un robinet acum plîng toate, cremona de la geamul ăsta tot nu funcționează..."

Matilda nu regreta că închiriase, dar nici nu exulta. Adevărat, Gorun n-o deranja, lipsea mult, era un bărbat liniștit, nu aducea femei dar... Dar! Din clipa în care acest om se mutase, Matilda nu se mai simțea la ea acasă, încerca un permanent sentiment de angoasă. În prezența lui, inima începea să-i bată și îi venea reflex s-o ia la fugă.

„Oare să mă fi sălbăticit chiar în halul ăsta sau personajul are ceva particular? Mă avertizează instinctul?... M-am sclerozat?"

Nici chiria, substanțială, n-o determina să fie mai entuziastă. Se descurca perfect cu pensia. În ciuda fragilității aparente, avea o sănătate de invidiat astfel încît bugetul ei — atît de afectat la bătrîni de medici și medicamente — era liber de asemenea servituți. Nici mesele — mai mult pretext cu biscuiți, un pahar de lapte, salate și eventual un dulce — nu constituiau o problemă, iar cît privește vestimentația, în afară de ciorapi, nu-și cumpărase o ață de peste douăzeci de ani.

În adîncul sufletului, ar fi vrut să se debaraseze de Gorun, dar era o femeie prea delicată ca să-i poată declara răspicat: „domnule, nu-ți reproșez nimic, dar pur și simplu nu-mi placi, caută-ți altă gazdă!" În afară de aceasta, individul lipsea perioade lungi — trei și patru luni —, răstimp în care temerile bătrînei slăbeau, își uita neliniștea și se gîndea la altele.

De obicei, se întorcea inopinat, fără telefon prealabil, așa cum se întîmplase și acum trei zile. Probabil Matilda Manta își făcea siesta căci nu auzise ușa. Intrase intempestiv în camera chiriașului, vrînd să stingă gazul de la sobă. Gorun se afla în mijlocul odăii, lîngă masă, cu spatele întors spre ușă. Simțindu-i prezența, se răsucise ca mușcat de șarpe, ducînd mîna reflex la buzunarul drept. Bătrîna, încremenită de spaimă, deschise gura fără să poată articula un singur cuvînt. Gorun, redresat, încercase să zîmbească:

— Bună seara... Aveți nevoie de ceva?

Matilda Manta nu-și putea dezlipi ochii de buzunarul lui Gorun.

— Vă rog să mă scuzați... N-am știut că v-ați întors... Nu... Nimic...

Dispăruse ca o nălucă și se încuiase în odaia ei. Inima îi bătea nebunește și pentru prima oară în viață luă zece picături de valeriană dintr-un flacon rămas de la răposatul Manta.

Găsi biletul rezemat de glastra din mijlocul mesei.

„Stimate domnule Gorun,

Datorită unor împrejurări deosebite, nu mai sînt în măsură să vă închiriez odaia. Vă rog foarte mult s-o eliberați cît de curînd. În plicul alăturat veți găsi chiria pe ultimele trei luni. V-o restitui căci, practic, n-ați folosit odaia. Vă mulțumesc..."

Bărbatul mototoli hîrtia rînjind:

„S-o crezi tu, frumoasa mea!"

În camera ei, Matilda Manta își auzea inima. I-o strîngeau în clește presimțiri sumbre. Aveau să se împlinească.

Nave

(urmare din pag. 67)

practică marinărească (n. școală), așezare și întreținere cabluri submarine (n. cablier), asigurare de navigație (n. far), reparații navale (n. atelier), manevrare greutăți (macarale plutitoare), asigurare de navigație în zone cu ghețuri (spărgătoare de gheață), tranzit de mărfuri (elevatoare plutitoare, n. depozit), transport cărbuni (n. carboniere), colectare material pescuit (n. colectoare), plimbări pe apă (n. de agrement), transport mărfuri generale (cargouri), pescuit (n. pescadoare), curățirea bazinelor portuare (n. de salubritate), stingerea incendiilor (n. pompier), transport gaz metan (metaniere), transport țiței și produse petroliere (n. petroliere), transport minereuri (mineraliere), observații meteo (n. meteorologice), transport de vehicule pe roți (n. RO-RO), transport containere sau barje (n. port-container, n. port-barje), exploatare noduli polimetalici (n. miner), sondare scoarță subacvatică (n. de foraj marin), lucrări portuare (n. tehnice/ drăgi, șalande, sonete, deroșeze), transport stuf (pletine), transport mărfuri în vrac – grîu, îngrășăminte chimice etc. (vrachiere), transporturi ocazionale de mărfuri (n. tramp) etc.

Navele sînt considerate militare cînd se încadrează în cel puțin una din următoarele situații: aparțin Marinei militare (Amiralității); poartă semne exterioare specifice navelor militare; comandantul se află în serviciul unui stat și pe lista ofițerilor din Marina militară; echipajul este supus jurisdicției militare. Acțiunile specifice pe care le desfășoară și caracteristicile de construcție ale navelor militare sînt dezvăluite de denumirile acestora: portavioane, portelicoptere, n. de linie, crucișătoare, distrugătoare, cuirasate, fregate, n. purtătoare de rachete, n. antisubmarine, n. purtătoare de artilerie, dragoare, vedete torpiloare, n. de degazare și dezactivare, n. de desant (n. de debarcare), n. logistice, n.O (n. capcană) etc.

O categorie aparte o formează n. care contravin normelor de drept maritim internațional, jefuind, capturînd sau scufundînd alte n. Acestea sînt considerate n. pirat, iar dacă folosesc armament – n. corsar.

Modul de realizare a propulsiei sau sustentației este un alt criteriu de clasificare, potrivit căruia există n. propulsate și nepropulsate, n. cu motor (motonave), n. cu pînze (veliere), n. cu propulsie atomică (n. atomice), n. cu aburi, n. cu aripi portante, n. cu pernă de aer, n. cu zbaturi etc.

Așadar: nave, echipaje, rosturi specifice, nume fel de fel, pe care chiar și numai rostindu-le parcă vezi nemărginirea apei și auzi eternele spuse ale lui Homer despre argonauții de odinioară: „Fericit acela care ca Ulise..."

AFACEREA „MAESTRULUI FLAMAND"

După ce deducţiile mele ingenioase au ajutat poliţia să rezolve celebrul caz F., un inspector de la Scotland Yard mi-a spus că dacă aş consacra comportamentului oamenilor tot atîta atenţie cît şi cailor aş fi un detectiv excelent. Cu toată lipsa mea de interes pentru meseria de poliţist trebuie să mărturisesc că nu mă descurc prea rău ca detectiv amator şi ca să exemplific această afirmaţie vă voi povesti afacerea pictorului flamand.

Galeria Dechter, situată pe o stradă centrală, aparţine acelei categorii de muzee nu de primă importanţă, care există la Londra în număr destul de mare şi care nu apar în ghiduri decît dacă celelalte manifestări artistice îi lasă puţin loc. E de altfel destul de sărac înzestrată şi prezintă o colecţie anodină de pictori din şcoala flamandă. Iată pe scurt ce ştiam de la domnul Krompton, un colecţionar care vine din cînd în cînd la mine să parieze cîteva lire pe cîte un cal.

Galeria a fost fondată acum un secol şi te întrebi cum a reuşit să reziste în ultimii ani, cînd preţurile au crescut atît de mult. Explicaţia ar consta în faptul că ea posedă un Vermeer valoros, care îi făcea pe iubitorii de artă să viziteze totuşi galeria. Cred că la valoarea acestui tablou s-a gîndit şi individul care, într-o noapte de noiembrie, l-a scos cu grijă din ramă şi a plecat cu el. De altfel, sala nu era suficient de bine păzită, uşile şi ferestrele erau slab protejate, iar sistemul de alarmă destul de rudimentar. Fără îndoială că cel care a dat lovitura era acelaşi care furase, în ultimele şase săptămîni, opt splendide tablouri flamande de la Galeria Naţională şi din două colecţii particulare. Cu toate eforturile depuse, inspectorii de la Scotland Yard şi experţii în artă consultaţi nu aflaseră nimic nou care să ajute la identificarea hoţului. Aşa se face că, în urma ultimului furt comis la Galeria Dechter, neliniştea cuprinsese pe directorii de muzee, societăţile de asigurare, pe colecţionarii particulari care cereau poliţiei să ia măsuri urgente şi mai ales eficiente.

Dacă în joia care a urmat furtului tabloului lui Vermeer mi s-ar fi spus că voi fi amestecat personal în această afacere aş fi rîs sau aş fi fost mirat. Dar, la prînz, Richard, funcţionarul care lucra la agenţia mea de pariuri, băgă capul pe uşa biroului meu şi mă anunţă că un domn de la Scotland Yard dorea să-mi vorbească. Nu ştiu de ce, dar inima începu să-mi bată cu putere. Un vechi reflex poate, deoarece, cu ani în urmă, nu toate activităţile mele erau întru totul de acord cu legile. Dar de atunci conduceam o agenţie, cu acte în regulă şi eram foarte atent ca să respect întru totul dispoziţiunile legale. Din momentul în care Richard mi-a anunţat vizita şi pînă la intrarea inspectorului Elston în biroul meu, mi-am trecut în revistă ultimele mele activităţi ca să-mi dau seama cărui fapt datoram vizita sa. Negăsindu-mi nici o vină, mi-am zis „fie ce-o fi".

— Gotfrey Botkins?

Vocea aparţinea unui tip înalt, blond, cu un aer tineresc şi simpatic, îmbrăcat într-o haină gri, cu gulerul rîdicat.

— Da, eu sînt, am răspuns, sau dacă preferaţi Odds, cum îmi spun prietenii, adăugai eu cu cel mai amabil surîs.

— Peter Elston, de la criminalistică, dar nu vă neliniştiţi, am venit doar să vă rog să mă ajutaţi într-o problemă.

— Îmi face întotdeauna plăcere să-mi ajut prietenii de la Yard, spusei eu, respirînd uşurat.

— Perfect. Aţi auzit vorbindu-se de ultimele furturi?

— Da, puţin. În „Expresul" de aseară era un articol despre asta. Nu era prea blînd în ceea ce vă priveşte, mai ales că faceţi tot ceea ce vă stă în putinţă, nu-i aşa?

— Puteţi să vă închipuiţi, dar sîntem presaţi din toate părţile.

— Aş fi mulţumit dacă aş putea să vă fiu de folos cu ceva, dar din păcate nu ştiu nimic.

— Nu pentru asta am venit, domnule Botkins. Vedeţi dumneavoastră, în dilema în care ne găsim fiecare dinte noi am făcut tot felul de supoziţii, dintre care unele mai năstrşnice, pentru a putea ajunge la o soluţie. Unul dintre noi a propus chiar să ne adresăm unei agenţii de pariuri şi atunci a fost pronunţat numele dumneavoastră.

— E adevărat că am ajutat recent Yard-ul să rezolve un caz dificil, am spus eu cu nonşalanţă, dar şi cu o oarecare mîndrie. Bănuiesc că pentru asta v-aţi gîndit la mine.

— Exact. Credem că „Maestrul flamand", aşa cum l-a denumit Express-ul, n-a putut încă să negocieze tablourile şi trebuie să fie în mare lipsă de bani. Unul dintre noi a sugerat atunci să facem apel la o agenţie, care să lanseze un pariu că hoţul

va fi prins în maximum zece zile. Astfél, dumneavoastră îi veţi putea observa pe cei care vor paria contra, deci pe cei care cred că hoţul nu va fi prins în acest răstimp. Este foarte posibil ca hoţul sau complicele său să primească pariul, cu speranţa de a cîştiga o sumă importantă, sau cel puţin suficientă, pentru a se descurca pînă cînd se mai calmează spiritele.

— Foarte ingenios, am spus eu admirativ. Şi eu să vă anunţ cînd cineva va face un pariu mai însemnat, iar dumneavoastră să-l urmăriţi.

— Exact, văd că m-aţi înţeles.

Inspectorul Elston se ridică şi zîmbi. Era clar că planul fusese imaginat de el şi că vedea deja momentul în care va fi felicitat de şefii săi, pentru că întinsese o capcană atît de ingenioasă „Maestrului flamand".

Tot răsuceam în cap planul căutînd o fisură. Un gînd îmi trecu fulgerător prin minte.

— Şi dacă hoţul crede că ştiu prea multe şi se hotărăşte să... mi-am dus degetul la tîmplă, mimînd că zbor spre o lume mai bună, imitînd zgomotul unei împuşcături.

Inspectorul Elston clătină din cap.

— E foarte puţin probabil. Atît dumneavoastră, cît şi agenţia vor fi sub supravegherea noastră permanentă.

— Sper. Şi mai e ceva. Ce se întîmplă dacă după zece zile omul nostru nu apare? Trebuie să plătesc pariurile din buzunarul meu?

— Ne-am gîndit şi la asta şi n-aveţi de ce să vă neliniştiţi. O parte din banii pe care societăţile de asigurare i-au avansat pentru recompensă vor fi alocaţi planului nostru şi ca atare veţi primi banii imediat. Dacă vom reuşi să prindem hoţul, cu ajutorul dumneavoastră, veţi primi o recompensă substanţială.

— În afară de cîştigurile mele, dacă-l prindem pînă în zece zile.

— Bineînţeles. N-aveţi nimic de pierdut, ci numai de cîştigat. Bănuiesc că acest gen de pariuri trebuie să atragă mulţi amatori.

— Da, fără îndoială, răspunsei eu.

— Atunci putem conta pe dumneavoastră.

— Fără grijă. Voi lansa pariul, zece la unu, pentru a atrage cît mai mulţi amatori.

— Aşa e bine. Voi căuta să apară în ziarele de mîine un anunţ. Apoi mă voi instala într-un apartament chiar în faţa agenţiei dumneavoastră şi cum apare un client care face un pariu mai mare de cincizeci de lire vă rog să-mi telefonaţi. Îl pun imediat sub urmărire.

Dimineaţa următoare, într-o pagină cu informaţii asupra afacerii „Maestrului flamand", apăru şi un anunţ prin care Godfrey Botkins făcu cunoscut publicului că primeşte orice pariu, la miza de zece la unu, în ipoteza că hoţul va fi prins într-un răstimp de zece zile. Pariurile vor fi acceptate timp de cinci zile. Dacă hoţul nu va fi prins pînă la orele 17 a zilei a zecea de la apariţia anunţului, agenţia va avea plăcerea să plătească pe toţi cîştigătorii.

Eram totuşi neliniştit. Dacă oferta mea ar fi atras o mulţime de amatori şi nici unul dintre ei n-ar fi fost hoţul sau un complice care ne-ar fi dus la el?

Inspectorul Elston mă chemă a doua zi dimineaţa să-mi comunice numărul de telefon al apartamentului de vizavi. I-am comunicat temerile mele, dar el mă linişti, spunînd că majoritatea oamenilor vor gîndi că dacă o agenţie de pariuri lansează un pariu atît de mare, înseamnă că e sigură de el, deci probabil că amatorii nu vor paria contra.

Intuiţia lui se dovedi justă. Am fost copleşit de telefoane, de vizite ale ziariştilor, ale confraţilor şi clienţilor, toţi dornici să ştie de ce eram atît de sigur de prinderea „Maestrului flamand". Dar nimeni nu fu atît de interesat ca să joace mai mult decît cîţiva şilingi pariind contra. Vizita cea mai interesantă a fost a unui domn, care se prezentă a fi inspectorul Fedwall, din Scotland Yard. Era destul de ciudat că nu era la curent cu ce se întîmpla în propria lui casă şi felul lui de a fi evaziv m-a făcut să devin bănuitor. Nu i-am spus nimic. Cum a plecat, însă, am telefonat la poliţie, ca să capăt confirmarea identităţii sale. Şi, într-adevăr, mi s-a spus că o persoană cu acest nume figura printre inspectorii lor. Am tras concluzia că e vorba de unul din acele cazuri în care mîna dreaptă nu ştie ce face stînga. Totuşi, ceva nu mi-a plăcut şi am continuat să fiu precaut.

În următoarele două zile s-au mai făcut cîteva pariuri, care nu depăşeau însă una sau două lire. Nu s-a întîmplat nimic din ceea ce spera inspectorul Elston. Poate că „Maestrul flamand" mirosise capcana.

A treia zi a venit la agenţie un bărbat îmbrăcat cu un impermeabil demodat şi murdar, care mi-a atras imediat atenţia. Individul privi de cîteva ori în spate, înainte ca să se apropie de biroul meu. Apoi îmi vorbi cu o voce înceată:

— Dumneavoastră sînteţi cel care oferiţi cota de zece la unu pentru povestea cu furtul tabloului?

I-am confirmat că eu eram acela.

— Ce vă face să fiţi aşa de sigur că „Maestrul flamand" va fi prins?

— Depuneţi banii şi o să aflaţi imediat, i-am răspuns.

Interlocutorul meu ridică din umeri şi scoase din buzunar un teanc de bancnote.

— Pariez pe cinci sute de lire că nu va fi prins.

— De acord, am spus eu, privindu-l drept în faţă.

Individul a spus că se numeşte Taggard şi şi-a dat o adresă în Chelsea. Am bănuit că ambele date erau false. Imediat ce a ieşit vizitatorul meu am telefonat inspectorului Elston, care m-a asigurat că Taggard va fi supravegheat de doi agenţi în civil.

Cîteva ore mai tîrziu, inspectorul Elston m-a sunat şi el la telefon.

— Noi îl supraveghem, dar sînt aproape sigur că nu el este hoţul. Cel mult un complice. „Maestrul flamand" se ascunde probabil pînă ce pariul va fi cîştigat. Cînd se va întîlni cu Taggard, ca să încaseze cîştigul, punem mîna pe el.

A trecut şi a cincea zi şi, la ora închiderii, am pus afară un afiş că nu mai primesc nici un pariu. Acum nu mai aveam altceva de făcut decît să aştept. Cel mult încă cinci zile. În afara pariului lui Taggard, toate celelalte erau mici. Totul îl indica drept vinovat, dar eu nu eram încă ferm convins. Amorul meu propriu era jignit gîndidu-mă la faptul că voi pierde pariul dacă „Maestrul flamand" nu va fi prins pînă într-a zecea zi. Mai era şi chestia cu aşa-zisul inspector de poliţie Fedwall, care mă obseda. Atunci m-am hotărît să fac o vizită la Scotland Yard, unde am aflat mai multe decît mă aşteptam.

În seara zilei a noua, inspectorul Elston îmi telefonă:

— Taggard n-a mişcat încă. Va trebui să aşteptăm să ia banii mîine seară, aşa cum bănuiam. Sînt sigur că în orele următoare ne va conduce la omul nostru.

— Perfect, inspectore. Păcat că nu l-aţi putut aresta în timpul prevăzut.

— Da, păcat. Dar important este să-l prindem şi, bineînţeles, dumneata nu pierzi nimic.

— Apropo, începui eu, ezitînd. Pentru că tot vorbim de banii pe care trebuie să-i dau mîine.

Elston mă opri şi mă asigură încă o dată:

— V-am spus că toate cheltuielile vă vor fi rambursate.

— Da, mă gîndeam însă că aţi putea să-mi avansaţi un cec, e o problemă de principiu, mă înţelegeţi, nu?

— Bineînţeles, o să vi-l aduc mîine, înainte de ora 17. Dar la cît se ridică suma?

Aveam cifra pregătită, i-am spus că am avut pariuri de 575 de lire, ceea ce făcea, la cota de zece contra unu, suma de 5750. I-am comunicat aceste cifre lui Elston.

— O să vă aduc cecul, dar vă rog să-mi scrieţi în detaliu fiecare pariu, ca să pot deconta la contabilitate.

Toată după-amiaza de vineri am fost încordat ca un arc. Pe la orele 16,30 biroul meu începu să se umple de oameni, căci cei care veneau să-şi primească banii pentru pariurile făcute pentru prinderea „Maestrului flamand" se alăturau obişnuiţilor clienţi de pariuri de curse de cai.

Acele pendulului meu vechi păreau că nu se mai mişcă. Se făcuseră orele 17 fără 5 minute şi nici Elston nu venise cu cecul, nici Taggard. Un minut mai tîrziu, Elston apăru surîzător, fluturînd un plic. El se apropie de ghişeu, cînd pe uşă intră Taggard. Elston l-a zărit şi s-a retras repede, ca să nu fie văzut. Taggard salută şi se apropie de mine. Mă uitai la Elston, care îmi făcu un semn discret să-l plătesc pe individ.

În momentul acela a intrat inspectorul Fedwall şi — înainte ca cineva să se dumirească ce se întîmplă — el şi agenţii care îl însoţeau i-au prins repede pe Elston şi pe Taggard de braţe. M-am uitat la ceas şi am zîmbit:

— Regret, dragii mei, am spus pariorilor dezolaţi, dar mi-e teamă că aţi pierdut. Mai sînt două minute şi „Maestrul flamand" a fost arestat sub ochii voştri. Iată-l, şi l-am arătat pe Elston, care se zbătea, scrîşnind din dinţi.

Am luat plicul care trebuia să conţină cecul meu şi, aşa cum îmi închipuisem, era gol. Elston nu a avut niciodată intenţia să-mi ramburseze suma cheltuită. El şi complicele lui Taggard îşi cronometraseră astfel intrarea în biroul meu încît să fiu obligat să-i plătesc pariul lui Taggard inainte ca Elston să-mi fi dat plicul. Elston ar fi ieşit atunci iute din birou, chipurile să-l urmărească pe Taggard şi amîndoi ar fi dispărut. Era un plan complicat, dar ingenios, şi ar fi reuşit, poate, dacă inspectorul Fedwall nu ar fi venit la mine încă din prima zi să mă întrebe ce ştiu. Aşa cum am mai amintit, mi s-a părut, atunci, ciudat că Fedwall nu fusese informat de proprii lui colegi de capcana pe care o întindeau, împreună cu mine, „Maestrului flamand". Dar n-aveam dreptul să mă îndoiesc de Fedwall. În ciuda aspectului său, care nu era cîtuşi de puţin cel al unui funcţionar al Scotland Yard-ului, el era totuşi inspector de poliţie. Faptul că nu ştia iniţial de proiectul nostru era explicabil, căci el nici nu exista în mod oficial. Numai eu am crezut în el, din pricina lui Elston, dar cînd m-am dus la Scotland Yard, în a cincea zi, am aflat trei lucruri uimitoare: în primul rînd, că sub numele de Elston nu figura nimeni la poliţie, apoi că Fedwall era într-adevăr inspector şi, în sfîrşit, că nimeni la Scotland Yard nu era la curent cu capcana întinsă „Maestrului flamand". La sugestia lui Fedwall am întins o altă cursă, cu ajutorul căreia a fost prins adevăratul hoţ care, în aceeaşi seară, a indicat locul unde ascunsese tablourile furate.

Nu mai e nevoie să adaug că povestea cu rambursarea cheltuielilor de către o companie de asigurare era pură invenţie. Totuşi Scotland Yard-ul mi-a acordat o gratificaţie pentru activitatea mea de detectiv amator. Am ajuns la concluzia că dacă m-aş gîndi tot atît de mult la cai cît la oameni, i-aş cunoaşte mai bine şi aş deveni un organizator de pariuri bogat.

ROY WIGKERS **Traducere: RADU VAIDA**

SPIONUL

CARE N-A EXISTAT NICIODATĂ

PAUL ŞTEFĂNESCU

Este îndeobşte cunoscut că memorialistica ce se referă la serviciile secrete conţine o mare fantezie, fapt explicabil, pe de o parte datorită dificultăţii de verificare a celor relatate, urmare a scurgerii unei perioade de timp mari de la cele întîmplate, ca o condiţie absolută ce se impune, timp în care multe urme dispar, iar pe de altă parte datorită tendinţei de exagerare specifică firii omeneşti. Pe lîngă toate acesteă, istoria spionajului conţine şi episoade mult deformate; lucru făcut în mod intenţionat, urmărindu-se un scop propagandistic sau de dezinformare.

Ca truditor şi istoric al unui domeniu atît de interesant şi dificil, propunîndu-mi să fiu cît mai riguros în cele relatate cititorilor din ţara noastră, uneori am reuşit cu mari eforturi să descifrez evenimente a căror descriere nu corespunde cîtuşi de puţin realităţii. Faptul este şi mai greu de înţeles atunci cînd autori ce se bucură de prestigiu în materie preiau fără nici un control şi discernămînt relatarea unor întîmplări pe care apoi le redau, la rîndul lor, perpetuîndu-se şi amplificîndu-se astfel evenimente care nu au existat! Se fac apoi legături, ipoteze şi se ajunge în final la concluzii neaşteptate, avansîndu-se posibile scenarii ale evoluţiei unor evenimente şi în final chiar ale omenirii... Fără a polemiza cu cineva, departe de noi această intenţie, ci din singura şi sincera dorinţă de a sluji adevărul, vom prezenta cititorilor un episod din duelul nevăzut al serviciilor secrete din timpul celui de al doilea război mondial şi care în realitate a avut un cu totul alt curs decît acela ce a fost relatat pînă acum în literatură.

Este vorba de o afacere veche, foarte cunoscută şi care, ca să fiu sincer, m-a fascinat mult timp. Eroul aventurii era un modest ceasornicar din Orcades, pe nume Wahring, alias Oertel, spion german, căruia, după cum s-a spus, i se datoreşte dezastrul înregistrat de britanici în octombrie 1939, la Scapa Flow.

După cum se ştie, în zorii zilei de 1 septembrie 1939 trupele Wehrmachtului nazist au invadat teritoriul Poloniei. A doua mare conflagraţie a secolului a început. La 3 septembrie, în semn de solidaritate cu Polonia, Anglia şi Franţa au declarat război Reichului nazist. Timp de 45 de zile pe frontul din Vest armatele inamice se tatonau reciproc, fără a se întreprinde din ambele părţi decît acţiuni de recunoaştere. A fost perioada pe care, după cum se cunoaşte, istoricii au numit-o a „războiului ciudat". Fără să mai ezite, iniţiativa avea s-o ia Hitler, acesta hotărînd să aplice cîteva lovituri mortale adversarilor săi.

În ciuda unui trecut glorios, Anglia nu mai era „regina mărilor", căci acum Germania dispunea de o flotă de război de temut, în care submarinele, faimoasele „U-boote", semănau distrugerea. Hitler îşi pregătise cu minuţiozitate mişcările şi conta pe un război fulger, bazat pe lovituri nimicitoare aplicate adversarilor săi. Astfel, mai înainte chiar de a fi lansat directiva de atacare a Poloniei, a ordonat — pe data de 21 august 1939 — deplasarea în Atlantic a unui convoi de vase, avînd în frunte nava corsar „Admiral Graf von Spee". Distrugătorul era însoţit de mai multe submarine moderne, înzestrate cu lansatoare de torpile perfecţionate, capabile să-şi atingă cu precizie ţinta de la o foarte mare distanţă.

La 8 octombrie 1939, submarinul U-47, comandat de locotenentul de vas Günther Prien, ce-şi avea baza în portul militar Kiel de la Marea Baltică, a primit misiunea să iasă în larg. Cînd a ajuns într-un punct anume, aşa cum specifica ordinul amiralităţii, a deschis plicul încredinţat. Misiunea ce-i revenea era strict secretă şi urma să fie înfăptuită după un orar ce trebuia respectat cu precizie milimetrică la o anumită dată: în noaptea de 13/14 octombrie, cînd nu era lună şi marea era în perioada de flux. Pe scurt, misiunea consta în următoarele: submarinul trebuia să pătrundă în rada golfului de la Scapa Flow şi să-şi lanseze torpilele asupra navelor ancorate, alegîndu-le pe cele mai importante.

Pentru cititorii noştri, amintim că cel care pregătise misiunea echipajului submarinului U-47 era contra-amiralul Karl Doenitz şi la acea dată nu se bucura încă de o faimă deosebită. Deocamdată el îndeplinea funcţia de comandant al flotei germane de sumbarine.

Imediat după masa de prînz, locotenentul Prien şi-a adunat echipajul în spaţiul strîmt al camerei hărţilor şi le-a împărtăşit obiectivul misiunii de

luptă. Era primul contact cu inamicul şi şansele de reuşită se anunţau îndoielnice şi pline de risc. Au trecut toţi la posturi iar încordarea sporea pe fiece moment. O cheie scăpată din neatenţie de un mecanic s-a transformat într-un zgomot asurzitor, sporind şi mai mult încordarea servanţilor.

Prien urmărea traseul pe hartă, verificînd în permanenţă coordonatele, conducîndu-şi nava spre obiectivul vizat. Era aproape miezul nopţii şi submarinul se apropia, navigînd la mică adîncime, de intrarea în golful în care erau ancorate numeroase vase militare inamice. Pentru a pătrunde în radă erau mai multe culoare invizibile: doar unul singur era practicabil, celelalte fiind minate. Aşadar trebuia ca submarinul să aleagă doar una din căile de acces. Vasul s-a strecurat cu prudenţă în strîmtoarea adîncă de 7 metri, pentru a nu intra în vreo plasă antisubmarină ori pentru a nu fi depistat de vreun post de pază de pe ţărm. Totul a decurs în ordine şi U-47 a reuşit să pătrundă neobservat în radă fără ca inamicul să se sesizeze de prezenţa sa. Prien a scos periscopul şi a aruncat o privire cercetătoare în jur; era ora 0,58. La dana cea mai apropiată se afla ancorată o navă. I-a comparat silueta cu planşele ce le avea înşirate pe pereţii cabinei: după toate aparenţele era vorba de nava „Repulse". Ordinul de atac sună scurt: lansarea a trei torpile de tipul „G—7"! Se produce o explozie formidabilă, dar paza aflată la ţărm, considerînd probabil că este vorba de un accident banal, nu-i acordă o atenţie prea mare. Ulterior, avea să se constate că Prien se înşelase în privinţa identităţii vasului inamic spre care ţintise: nu era „Repulse" ci „Pegasus". U—47 se îndreptă imediat spre o altă navă, un cuirasat, pe care-l torpilează la ora 1 şi 16 minute. Lovitura nimereşte în plin: nava se rupe în două şi se scufundă rapid, cu aproape întreg echipajul aflat la bord. Era „Royal Oak", construit în 1914, cu un deplasament de 29 150 tone; avea la bord 24 de ofiţeri şi 809 marinari. Precaut, Prien se mulţumeşte cu această victorie şi ordonă retragerea. Submarinul face cale întoarsă şi la orele 2 şi 15 minute iese din strîmtoarea ce proteja golful. Se dă alarma şi sînt aprinse proiectoarele de pe ţărm. Totul e luminat ca ziua iar cerul este brăzdat de rachete.

A doua zi, la orele 11,00 dimineaţa, BBC-ul îşi începe comunicatul cu ştirea că submarinele germane au pătruns în interiorul bazei britanice de la Scapa Flow şi scufundaseră cuirasatul „Royal Oak". După trei zile, la rîndul lor, germanii făceau cunoscut că submarinul U—47 a scufundat crucişătorul „Repulse". Era vorba de confuzia pe care am menţionat-o. De fapt, „Repulse" va ajunge pe fundul mării în decembrie 1941, fiind scufundat de japonezi.

Propaganda germană a făcut mare vîlvă în jurul succesului repurtat de submarinul U—47 pentru a ambiţiona şi alte echipaje care să-i urmeze pilda. Comandantul submersibilului, Günther Prien, a fost promovat căpitan de vas şi, împreună cu unii membri ai echipajului său, a fost invitat de Hitler la Cancelaria Reichului din Berlin. Führerul personal i-a prins pe piept Crucea de fier, Prien fiind primul marinar şi al cincilea militar german care de la începutul războiului a primit această înaltă distincţie nazistă.

În anul următor, Prien şi-a publicat peripeţiile expediţiei sale în cartea „Drumul meu spre Scapa Flow" *(Gunther Prien: Mein Weg nach Scapa Flow, Berlin, Deutscher Verlag, 1940, 192 pagini şi 64 ilustraţii).*

Pentru Amiralitatea britanică şi în general pentru Anglia, dezastrul de la Scapa Flow a constituit o surpriză dureroasă, zdruncinînd serios moralul combatanţilor şi mai ales al populaţiei, mitul de mare putere navală şi invincibilitatea flotei engleze fiind pînă atunci ceva de necontestat. Ce putea fi mai surprinzător pentru britanici decît pătrunderea, fără a fi descoperit, a unui vas inamic în principala lor bază navală, unde acesta a acţionat nestingherit, provocînd pagube considerabile în vieţi omeneşti şi material de luptă? „Royal Oak" era un cuirasat de temut şi urma să joace un rol important în războiul naval.

Amiralitatea britanică, analizînd cele întîmplate, a decis imediat, pentru a nu fi supusă şi la alte surprize asemănătoare, dispersarea şi mutarea temporară a lui „Home Fleet" (Flota militară) de la Scapa Flow, din insulele Orkney, situate în vecinătatea ţărmului nordic al Scoţiei, în trei porturi considerate mai puţin accesibile atacurilor navelor de război germane; este vorba de Firth of Forth, Firth of Clyde şi Loch Ewe.

Pe de altă parte, toate serviciile de securitate britanice au fost mobilizate pentru a regăsi pe omul a cărui intervenţie a făcut posibilă lovitura submarinului german; toate tentativele însă au eşuat, neducînd la nici un rezultat.

Dar pe măsură ce lucrurile tindeau să ia amploare, un fel de fobie faţă de spioni se contura tot mai mult, desprinzîndu-se în cele din urmă silueta unui agent fantomă incognito. La început, ca şi încarnarea omului invizibil al lui H.G. Wells, au putut fi observate doar urmele sale, apoi, progresiv un personaj în carne şi oase, posedînd un nume, chiar şi un altul de acoperire, o profesie şi o activitate au completat, în cele din urmă, imaginea sa.

Căpitanul Prien şi camarazii săi de pe submarinul U—47, îmbătaţi de succes, şi-au continuat incursiunile în apele inamice, provocînd numeroase distrugeri, pînă cînd, în zorii zilei de 10 martie 1941, angajîndu-se în luptă cu distrugătorul britanic „Wolverine" şi terminîndu-şi torpilele ce-şi greşiseră ţinta, a fost scufundat de o lovitură de tun de mare calibru trasă în plin. Majoritatea membrilor echipajului a pierit în valurile oceanului.

Arătam că succesul comandantului de vas Günther Prien a făcut, în timpul războiului, obiectul unei campanii propagandistice intense, destinate să aţîţe spiritul combatant al soldaţilor şi ofiţerilor nazişti. Brusc însă, în primii ani ce au urmat încetării marii conflagraţii, aureola lui Prien a început să fie disputată de un oarecare Wahring — sau Wehring, după unii — nici mai mult nici mai puţin decît un spion german care, de fapt, ar fi ghidat din umbră drumul submarinului U—47 prin culoarele presărate cu mine de la intrarea în rada portului Scapa Flow.

Prima dată, şi vom reveni asupra acestui lucru, a fost prezentat publicului datorită unui articol scris de Curt Riess, apărut într-un număr din „Saturday Evening Post", din primăvara lui 1942. Legenda creată în jurul lui Alfred Wahring este cît se poate de neobişnuită, prin lipsa de senzaţional şi modestia cu care este înconjurat protagonistul.

Se spunea că Wahring ar fi servit în flota lui Wilhelm al II-lea, urcînd treptele ierarhiei militare pînă la rangul de căpitan de vas. În această calitate a fost martor la sabordajul Marii Flote germane, petrecut la Scapa Flow în primul război mondial, pentru a nu cădea în mîinile Aliaţilor ce

învinseseră Germania. Evenimentul i-ar fi provocat un puternic resentiment, marcîndu-l pentru restul zilelor şi a jurat să răzbune cele petrecute atunci.

În acest scop, imediat după încetarea ostilităţilor, a solicitat să fie înrolat în „Nachrichtendienst", serviciul de spionaj militar german, condus pe atunci de colonelul Walter Nikolai (transformat apoi în Abwehr). De atunci, a continuat să lucreze pentru serviciile secrete germane, primind misiunea să-şi găsească o acoperire. Ca voiajor comercial al unei firme germane de ceasuri, în 1924 a plecat în Elveţia, unde s-a stabilit pentru o vreme, deprinzînd meseria de ceasornicar şi, în acelaşi timp, a obţinut şi un paşaport pe numele de Albert Oertel.

cient protejată, lipsind complet plasele antisubmarine dotate cu mine. Mai mult, într-un loc se aflau două vase scufundate între care rămăsese suficient spaţiu pentru trecerea lejeră a unui submarin. Wahring, cunoscător experimentat, şi-a dat seama imediat de carenţele existente şi a informat Centrala Abwehr-ului. Datele transmise mai departe au ajuns la O.K.W., însoţite de o hartă, pe care erau însemnate de către specialiştii Kriegsmarinei, căile de acces. Aceste date au fost coroborate cu altele culese în cursul unor observaţii aeriene, precum şi cu cele parvenite de la recunoaşterile submarinelor U—16. Doenitz, după cum am menţionat, a condus personal planul de atac al escadrei britanice. Astfel submarinul U—47, comandat de Prien, primeşte misiunea să pătrundă prin Kirk

În 1927, la ordinul Abwehr-ului, Albert Oertel, care era de acum un ceasornicar foarte priceput, a plecat în Anglia, unde a hotărît să se stabilească definitiv, naturalizîndu-se în 1932 şi deschizînd un magazin de bijuterii şi ceasornicărie în localitatea Kirkwall, din insulele Orkney, reşedinţa arhipelagului Orcades, situat în nordul Scoţiei. Odată instalat, el a urmărit mişcările flotei britanice, documentîndu-se totodată şi asupra barajelor antisubmarine ce protejau rada de la Scapa Flow. Rapoartele sale detaliate le trimitea cu regularitate serviciului secret militar din capitala Reichului, condus de acum de amiralul Wilhelm Canaris, fost ofiţer de marină ca şi Wahring.

Cînd Marea Britanie a declarat război Reichului lui Hitler în 1939, Alfred Wahring, alias Albert Oertel, a întrevăzut posibilitatea de a răzbuna sabordajul flotei germane din primul război mondial. În vara anului 1939, Wahring a constatat că rada bazei navale a lui Home Fleet nu era protejată în mod corespunzător. Astfel, dacă o serie de culoare de acces, cum ar fi Hoxa Sound, Switha Sound şi Clesstrom Sound erau minate şi făceau imposibil accesul, în schimb intrarea răsăriteană în Scapa Flow, denumită Kirk Sound, era insufi-

Soud la Scapa Flow, adică exact pe calea indicată de Wahring, ca fiind cea mai potrivită.

În noaptea de 13/14 octombrie 1939, U—47, în drumul său la Scapa Flow, a urmat întocmai acest traseu. Astfel, s-a născut legenda după care, mulţumită lui Wahring, agentul modest şi anonim, traseul ales s-a dovedit nefast pentru Home Fleet şi favorabil pentru U—47, înlesnind echipajului lui Prien să ducă la bun sfîrşit una din operaţiunile care prin îndrăzneala şi precizia (după cum menţionează *Gh. Buzatu: Războiul secret, Editura Junimea Iaşi 1973)* a stîrnit mare vîlvă şi emoţie la începutul războiului şi a rămas consemnată în istoria spionajului.

După o altă versiune, bijutierul în persoană a fost cel care a ghidat, cu ajutorul farurilor automobilului său, pe locotenentul Günther Prien, comandantul submarinului german, mergînd cu mare viteză la volanul maşinii pe faleza de la Scapa Flow. Au existat chiar şi afirmaţii după care Wahring ar fi urcat la bordul submarinului şi de acolo a ghidat întreaga operaţiune, după care s-a retras

în patrie satisfăcut că luase sfîrşit lungul său exil. S-a mai zvonit că acest episod s-a aflat la originea demisiei neaşteptate a lui sir Vernon Kell, care timp de 30 ani a fost şeful lui M.I.5, serviciul britanic de contra-spionaj şi deci şeful vînătorilor de spioni de pe solul Marii Britanii.

Evenimentul de la Scapa Flow a trezit interesul a doi istorici: unul american, Ladislas Farago (*„La guerre des grands espions", Ed. Stock, Paris, 1971*) şi altul britanic, Fitzroy Maclean (*„Il etait 9 espions..." Ed. Tallandier, Paris, 1979*), care fiecare, din cîte se afirmă în lucrările citate, au întreprins anchete personale pentru a elucida, eventual, unele aspecte ale episodului şi a evidenţia rolul jucat de Alfred Wahring.

Vom prezenta cititorilor, pe scurt, rezultatele la care au ajuns cei doi autori.

Ladislas Farago, examinînd mai întîi registrele marinei germane, a constatat că nu există menţionat nici un Alfred Wahring, căpitan sau fie simplu marinar, şi nici în cadrul Abwehr-ului. Nici un document aparţinînd serviciilor de informaţii ale marinei din timpul celor două războaie mondiale nu menţionează numele lui „Albert Oertel". „În extrem de voluminoasele arhive — afirmă Farago — nu am descoperit nici cea mai mică indicaţie care să dovedească că Abwehr-ul sau oricare alt serviciu secret german ar fi avut un agent figurînd pe statele de plată timp de zece ani, nici la Kirkwall şi nici altundeva în insulele Orcades". În interviurile luate foştilor conducători ai Abwehr-ului, nici unul nu a fost în măsură să confirme existenţa unui asemenea agent.

La Kirkwall nimeni nu auzise vorbindu-se de un „Albert Oertel" şi nici de vreun personaj care să corespundă descrierii sale, care să fi posedat un magazin de reparat ceasuri, în oraş sau în împrejurimi.

Convins că spionul de la Scapa Flow nu era decît o fantomă, Ladislas Farago, împins de scrupulozitatea istoricului, şi-a propus să răspundă la trei întrebări:

1. Unde şi cînd a luat naştere legenda lui Wahring?
2. De ce sursă de informaţii s-a servit Doenitz pentru a se decide să atace şi să-şi pregătească planul operaţiunilor sale privitor la Scapa Flow?
3. Pentru ce britanicii au acceptat o astfel de mistificare grosolană şi au persistat în ea pînă în anul 1963, afirmînd că versiunea incidentului de la Scapa Flow corespundea realităţii?

„Am studiat această afacere timp de ani — continuă Ladislas Farago — şi am urmat surse în R.F. Germania şi în Marea Britanie, am intervievat persoane competente şi am beneficiat de cercetări obiective, dar nu concludente, consultîndu-l chiar pe Juergen Thorwald (*despre obiectivitatea profesională, în general, a lui Juergen Thorwald ne rezervăm dreptul să avem reţineri – P.S.*). În prezent, sînt în măsură să afirm că misterul spionului de la Scapa Flow a fost definitiv elucidat.

La prima întrebare, pot să răspund cu uşurinţă, cu toate că o fac cu regret, căci această parte a soluţiei enigmei proiectează o lumină defavorabilă asupra profesiei de ziarist (*Ladislas Farago este de profesie ziarist, n.a.*). Wahring-Wehring-Oertel şi aventura sa au fost în întregime inventate de un... ziarist din Europa centrală stabilit la New York. Acest personaj care cunoscuse în ţara sa o reuşită profesională strălucită, a întîmpinat dificultăţi serioase cînd a încercat să-şi repractice meseria de scriitor în Statele Unite, a cărei limbă îi era puţin familiară. Bucurîndu-se de reputaţia oferită de trecutul său în Europa, i-a fost uşor să-şi comercializeze poveştile de senzaţie agenţiilor de informaţii americane, unor magazine şi chiar unor confraţi care, ca şi Riess, căutau cu aviditate noutăţi senzaţionale privind frontul din Europa, căci articolele asupra acestui subiect erau solicitate foarte mult la vremea respectivă pe piaţa literară.

Astfel, a luat naştere Wahring-Wehring-Oertel şi aventura sa a apărut în „Saturday Evening Post", în care autorităţile britanice l-au descoperit. Pentru a verifica cele relatate, M.I.5 s-a mulţumit (?) să trimită un agent la New York şi să-l interogheze pe autorul articolului, crezîndu-l pe cuvînt asupra celor relatate.

Cel de al doilea istoric, Fitzroy Maclean, menţionează, la rîndul său, în cartea pe care a publicat-o opt ani mai tîrziu, că, intrigat de episodul spionului de la Scapa Flow, a întreprins o anchetă personală pentru a elucida unele aspecte ale episodului şi a evidenţia rolul jucat de Oertel. Nedumerirea[1] i-a fost de nedescris atunci cînd surprizele au început să se ţină lanţ. „Îmi imaginam — menţionează Maclean — cînd m-am deplasat în micul orăşel Kirkwall, că voi avea curînd în faţa ochilor un Wahring alias Oertel octogenar, aflat la pensie, ducînd o viaţă liniştită. Mă gîndeam cum să-l abordez şi cum îmi va descrie participarea sa la tragedia de la Scapa Flow, pregătită cu atîta minuţiozitate. Am căutat adresa la care îl puteam găsi. De fapt, descrierea aventurii de la Scapa Flow făcuse obiectul relatării mai multor autori, care participaseră, mai mult sau mai puţin direct, la ea. Spre exemplu, Allen Dulles (*„Les grandes histoires d'espionage", Ed. Stock, Paris, 1969*) s-a referit, cu prilejul unui curs ţinut agenţilor C.I.A., la Wahring."

Graţie acestor descrieri, a spionului şi a misiunii sale, fantoma de la Scapa Flow începuse de acum să facă parte din istoria propriu-zisă a spionajului. Şi Wahring a devenit cu atît mai real, mai ales că Schellenberg, care îi succedase lui Canaris, a relatat incidentul în memoriile sale de după război (*Walter Schellenberg: Le chef du contre-espionage nazi parle – 1933–1945, Editions René Julliard, Paris, 1957*), cu scopul de a arăta „cum pregătiri de lungă durată, inteligent organizate, au putut deveni importante şi în cele din urmă fructuoase" Realitatea acestor întîmplări a mai fost, de asemenea, recunoscută chiar şi de către cele mai înalte autorităţi britanice, mai ales dacă ţinem seama de faptul că în 1963 John Buloch în cartea sa privind

[1]. *Oare Maclean, fost general de brigadă şi subsecretar de Stat la Ministerul Apărării pe timpul lui Churchill şi Eden, diplomat de carieră, cînd s-a documentat nu a avut cunoştinţă de cartea lui Ladislas Farago...? Iată o enigmă care se adaugă şi lasă pe cititori s-o judece.*

„Originea şi istoria serviciilor de contra-spionaj britanice", care conţine o excelentă biografie a generalului Kell, şeful lui M.I.5, menţionează referitor la afacerea de la Scapa Flow: „Era evident că germanii primiseră informaţii din partea unui spion. Şi cum aceştia nu efectuaseră nici-o recunoaştere aeriană (?) înainte de intrarea în radă a submarinului U—47, era nu mai puţin evident că acest spion expediase în Germania un mesaj semnalînd prezenţa lui „Royal Oak" în acele zile acolo... Fapt care a constituit un eşec formidabil pentru securitatea britanică".

Unii istorici făceau scurte menţiuni la Oertel sau Wahring, dar absolut toţi îşi bazau afirmaţiile avînd ca sursă fie pe Schellenberg fie pe Riess. Fapt incredibil, dar la rîndul său Maclean nu a găsit nici el vreo urmă despre Wahring, Wehring sau Oertel, în ciuda studierii cu minuţiozitate a arhivelor Kriegsmarinei şi Abwehr-ului. Istoricul, transformat în detectiv amator, şi-a continuat cercetările şi surpriza i-a fost şi mai mare cînd a început să cerceteze locurile pe unde s-ar fi peregrinat Wahring, în insulele Orcades. Acolo nu a reuşit să reqăsească nici cel mai slab indiciu de existenţa sau eventual de trecerea unui ceasornicar elveţian sau german. Singurul ceasornicar cunoscut în insulă era originar dintr-o veche familie de orcadieni, ceasornicari din tată în fiu de şapte generaţii. Mai mult, cînd a întrebat pe diverşi localnici dacă erau la curent cu întîmplarea din timpul războiului, aceştia au dezmirţit cu vehemenţă şi au manifestat o mare indignare la auzul celor ce se spuneau. Şi, în ciuda tuturor acestor fapte evidente, Amiralitatea britanică a înclinat să dea crezare faimoasei legende a spionului Wahring, cel puţin pentru o bună bucată de vreme.

Ce concluzii se puteau trage din această situaţie neprevăzută? După lungi consultări cu Amiralitatea britanică, s-a ajuns la concluzia certă că toată afacerea Wahring sau Oertel fusese pur şi simplu creată de serviciile secrete naziste şi pasată Statelor Unite, după intrarea în război a acesteia, pentru a da americanilor impresia că aliaţii lor britanici sînt neputincioşi şi incapabili (să nu uităm că americanii apelaseră la britanici pentru organizarea propriilor lor servicii!). În acest scop, pentru a da mai multă veridicitate, germanii s-au folosit de numele unui emigrant oarecare ce trecuse din Germania în Elveţia şi îşi dormea somnul de veci într-un cimitir obscur dintr-un sat de munte. Acesta fusese punctul de plecare, pe care apoi legenda se ţesuse ca pe o canava, ajungînd în insulele Orcades.

Dar să examinăm şi un alt aspect nu mai puţin semnificativ: din ce motiv Serviciile secrete britanice ale Marinei s-au lăsat antrenate în această versiune a cauzei dezastrului de la Scapa Flow? Probabil datorită raţionamentului că germanii ştiau efectiv că nu se afla nici o plasă de protecţie antisubmarină la intrarea în golful de la Scapa Flow. Această informaţie nu le-a putut fi furnizată de o recunoaştere aeriană şi faptul a incitat Marina britanică să creadă că neapărat cineva trebuia să le fi furnizat preţioasa informaţie şi în minţile ofiterilor de la Amiralitate; acel cineva a făcut-o, evident, în acele zile. In fapt, totul pleda să crezi că torpilarea lui „Royal Oak" nu putea fi opera unui singur spion, ci rezultatul unei operaţii minuţios executată cu mult înainte de începutul ostilităţilor, de către Serviciile secrete ale Marinei germane, mai concret al Secţiei S.K.L.3 din Înaltul comandament al Marinei.

În „memoriile" sale de război („*Dix ans et vingt jours*", *Librairie Plon, Paris, 1963*), fostul amiral Doenitz dezvăluie că dispunea de informaţia că accesul prin partea de Nord—Est către Scapa Flow nu era închis de nici o plasă şi de nici un baraj antisubmarin şi bazîndu-se pe această mărturie afirmă că de la început a prevăzut un raid contra navelor britanice ancorate în rada golfului.

„Pe la începutul lui octombrie 1939, menţionează Schellenberg, Wahring ne-a semnalat deficienţele privitor la securitatea radei. Primind această informaţie, amiralul Doenitz a ordonat locotenentului Prien să intre în port şi să atace navele de război britanice. A fost fixată o întîlnire; Wahring trebuia să aştepte la intrarea în golf sosirea lui U—47, într-un punct situat la extremitatea lui Kirk Sound şi să-i facă de pe uscat semnale luminoase; el va întîlni apoi submarinul utilizînd o barcă pneumatică şi va pilota vasul folosind hărţile pe care le pregătise bazîndu-se pe informaţiile obţinute de la prietenii săi, marinarii prea vorbăreţi. În ziua de 13 octombrie totul a decurs aşa cum fusese prevăzut; Prien a reperat farurile automobilului ce staţiona pe ţărm, ce se aprindeau şi se stingeau, transmiţînd semnalul convenit. Wahring a urcat în barcă şi de aici la bordul submarinului. El l-a ghidat pe pilot; astfel la orele zero 27,U—47 era în Scapa Flow, dar dana principală era pustie şi doar două nave de război şi cîteva distrugătoare se aflau ancorate. La orele 1 şi 16 minute, submarinul a deschis focul şi 20 minute mai tîrziu a început să se retragă atît cît îi permiteau de repede cele două motoare ale sale, în ciuda mareei joase şi a curenţilor potrivnici. Wahring a pilotat în mod desăvîrşit submarinul, căci la orele 2,15 el se afla în plină mare, în deplină siguranţă.

Se mai spune că în dimineaţa zilei de 14 octombrie, magazinul lui Wahring a rămas cu obloanele trase, iar apartamentul său era gol; mult mai tîrziu, automobilul care-i aparţinea a fost găsit abandonat pe drumul spre Kirk Sound.

Albert Oertel nu mai exista, căpitanul Wahring îşi reluase identitatea şi se afla în drum spre ţara sa natală.

Doenitz elucidează el însuşi o parte din misterul spionului de la Scapa Flow. „Încă de la începutul războiului proiectasem o acţiune de anvergură contra lui Scapa Flow, lucru perfect explicabil întrucît una dintre caracteristicile acestui ofiţer excesiv de ambiţios era de a reuşi acolo unde alţii au dat greş şi mai ales că două tentative asemănătoare se soldaseră cu un eşec în primul război mondial."

La 6 septembrie, deci la trei zile după începerea ostilităţilor, Doenitz a căutat să se documenteze asupra problemei şi a cerut lui S.K.L.III Serviciul de informaţii al Înaltului său comandament, un raport asupra lui Scapa Flow, care a şi fost întocmit pe baza unor informaţii cunoscute; acesta

i-a parvenit pe data de 9, dar s-a dovedit a fi descurajator, căci enumera o listă lungă de obstacole de netrecut şi de care S.K.L.III era absolut convins că se aflau plasate înaintea intrărilor.

Fără să se descurajeze cîtuşi de puţin, Doenitz a cerut atunci Flotei II aeriene a Luftwaffei să organizeze un zbor de recunoaştere deasupra regiunii, fapt care a avut loc pe data de 10, dar nu s-a putut obţine decît o singură fotografie clară, pe care figura navele ancorate în port şi nici urmă de apărare antisubmarină.

Entuziasmul lui Doenitz îşi găsise confirmare şi optimismul său părea a fi justificat, căci între timp începuseră să se adune pe biroul său şi alte informaţii mult mai încurajatoare. La sfîrşitul lui septembrie, comandantul Wellner s-a reîntors în Germania cu submarinul său după ce străbătuse în lung şi-n lat apele ce înconjurau insulele Orcades. Cum în perioada respectivă Hitler mai spera în încheierea unei păci cu Anglia şi interzisese orice atac al submarinelor în această regiune, Wellner îşi petrecuse timpul făcînd recunoaşteri şi observînd cu atenţie mişcările navelor britanice. Mai mult, el se aventurase chiar pînă în imediata apropiere a intrărilor din partea de sud a lui Howa şi Switha, pe care le-a găsit mai mult sau mai puţin blocate. Dar, la Holm Sound situaţia i s-a părut diferită. A descoperit epavele a trei nave de mărfuri zăcînd în Kirk Sound şi a reperat deasemenea o trecere strîmtă de circa 50 picioare lărgime ce ducea pînă la Lamb Holm, pe care a considerat-o relativ accesibilă şi jenată doar de cîteva epave risipite ici, colo.

La întoarcerea sa la bază, comandantul Wellner i-a înmînat lui Doenitz un raport foarte interesant privind nu numai aceste descoperiri pe care le făcuse, dar şi principalele puncte de reper şi obstacolele din această regiune.

În acel moment, cu toate că Doenitz nu se referă la el, Abwehr-ul a intervenit la rîndul său, furnizîndu-i de asemenea un raport. Acesta era bazat pe informaţii provenind din surse veridice, aşa cum toate serviciile de informaţii şi le procură în mod deschis, precum şi pe baza mărturiei unui agent sosit în timpul ultimei săptămîni din luna august. Nu era, bine înţeles, vorba nicidecum de Wahring, ci de un veritabil spion care lucra pentru căpitanul Menzel, aparţinînd Diviziei marine de la cartierul general al Abwehr-ului. Spionul era unul dintre cei mai buni agenţi, un ofiţer de marină comercială, căpitanul Horst Kahle, comandantul cargoului „Theseus", aparţinînd liniei maritime „Neptun"

El a făcut o descriere destul de completă a ambelor coaste ale lui Lamb Holm, pe care îl califica — „practic nelocuit". A mai semnalat, de asemenea, că nu există nici-o baterie antiaeriană pe coasta de sud, dar că reperase la vest trei grupe de tunuri grele. A mai spus lui Menzel că la Kirkwall, întreg oraşul nu vorbea altceva decît de starea precară a apărării Scapei Flow, că plasele anti-submarine se aflau în curs de reparaţie sau nici nu existau, cum era cazul căilor de acces dinspre Nord—Est.

La 25 septembrie, Doenitz a cerut flotei a II-a aeriene să efectueze o altă misiune pentru a-i aduce fotografii cît se poate de precise ale tuturor obstacolelor ce apără diversele căi de acces de la Scapa Flow. Două zile mai tîrziu, a primit o serie de fotografii excepţionale şi a cerut ca Luftwaffe să-şi înceteze orice activitate în zonă, pentru a evita să atragă atenţia britanicilor.

Înarmat cu aceste informaţii, Doenitz a conchis că ar fi posibil să se pătrundă în Scapa Flow, trecînd prin Kirk Sound, noaptea, în momentul cînd marea era în perioada de flux. El a pregătit planul operaţiunii şi l-a încredinţat spre execuţie lui Prien.

Cu toate cele arătate mai sus, mai dăinuie un mister inexplicabil: acela al automobilistului care cu ajutorul farurilor a ghidat submarinul în noaptea de 13/14 octombrie 1939, în ciuda măsurilor de camuflaj ce se ordonaseră. Acest incident, extrem de curios, a fost totuşi real, deşi nici o urmă de existenţa lui Oertel sau Wahring nu a putut fi regăsită. Există dovezi incontestabile despre prezenţa unui automobil care staţionase cu farurile mari aprinse, pe drumul situat pe ţărmul de la Kirk Sound în dimineaţa de 14 octombrie la orele 1 şi 20 de minute, adică exact în momentul cînd submarinul comandat de Prien se apropia de golf. S-a mai dovedit că automobilul respectiv a plecat brusc în mare viteză în direcţia Scapa Flow. Incidentul a fost semnalat pe de o parte de către Serviciile secrete ale Marinei britanice şi pe de altă parte de însuşi căpitanul Prien, care l-a descris cît se poate de detailat în cartea sa. „Cred, scrie el referindu-se la acesta, că eram privit de şoferul automobilului ce staţiona în faţa noastră şi care a demarat cu viteză în direcţia Scapa Flow".

Cine era acest şofer noctambul? Ce căuta el acolo la această oră neobişnuită din noapte? Putea să fie foarte bine un orcadian neglijent, aflat din motive profesionale sau într-o plimbare nocturnă... galantă şi pe care prezenţa unui submarin inamic nu-l interesa cîtuşi de puţin. Richard Deacon (*„A History of the British Secret Service"*, London, Frederik Muller, Ltd., 1969), un reputat specialist în domeniul istoriei spionajului, a emis ipoteza, analizînd cele întîmplate, că acest automobilist putea fi foarte bine un agent secret nazist trimis de către Abwehr să-l întîmpine pe căpitanul Prien sau de către Serviciul de informaţii al Marinei germane, pentru a controla acţiunea comandantului de submarin sau chiar, din motive necunoscute, să-i contracareze acţiunea!

Dacă naziştii ar fi exploatat imediat informaţiile de care dispuneau, aceştia ar fi putut scufunda nu numai o singură navă de război britanică, cum a fost cazul, ci toate cele trei bastimente de mare tonaj ancorate la Scapa Flow. Pentru ce nu a acţionat cu rapiditate? Poate pentru că, aşa cum se întîmplă de obicei, aveau îndoieli în privinţa autenticităţii informaţiilor ce le parveniseră, estimînd că această absenţă a oricăror măsuri de securitate a britanicilor era un bluf. Se mai poate lua în consideraţie, şi înclinăm să credem în aceasta, că Prien, lipsit de experienţă şi aflat la prima sa misiune de război, a preferat să părăsească cît mai repde teatrul de luptă surprins de prezenţa farurilor automobilului, considerînd că acesta îl reperase şi putea da alarma, atunci cînd a luat-o la goană.

În încheiere, se impune concluzia că Wahring sau Oertel nu a existat niciodată, el fiind produsul imaginaţiei colective a acelora care au căzut în plasa unei capcane ţesută cu rafinament în departamentele Abwehr-ului lui Canaris.

Aceasta este povestea spionului care n-a existat, un episod insolit din istoria serviciilor secrete...

PE LOC REPAUS!

UMOR • REBUS • CURIOZITĂȚI • CARICATURI

CATRENE ÎN UNIFORMĂ

INFANTERISTUL

Că, pe jos, el merge, ci-că!
Asta-i vorbă într-o doară
Căci, cînd e la o adică,
Merge el pe jos, dar zboară.

ARTILERIA

Artileria dotată
Azi, atlet e, în armată.
Și secretul ei vi-l spun:
„Este sănătoasă tun!"

CAVALERIA

Cavaleria faimoasă
Azi, la pensie e scoasă.
Că-n armata nouă, vere,
Călărim pe cai putere.

AVIAȚIA

Orice turbo-reactor,
Pe-nțelesul tuturor
Are, clară, misiunea:
Turbură, reacțiunea.

MARINARUL

Numai el, în meserie,
Are nevoie, să se știe,
Fără să provoace sile
Să lucreze cu... torpile.

TANCHISTUL

O! Ce armă minunată!
Cînd ostașul e în tanc
Doar c-o virgulă schimbată
A și tras din tanc la țanc!

GENISTUL

E știut de un mileniu
Că-n armată ca și-n artă
De-opotriv-o facem fiartă
Fără și un pic de... geniu.

Teodor Mateescu

O statuie de dimensiuni gigantice, înfățișîndu-l pe Darius I, făcînd parte dintr-un ansamblu decorativ ce încadra una din porțile monumentale ale palatului său, a fost descoperită la Susa (Iran). Potrivit experților Oficiului național de conservare a monumentelor istorice din Iran și ai misiunii arheologice franceze de la Susa, este vorba „de una dintre descoperirile cele mai importante din ultimii ani, care va ajuta la cunoașterea artei, arhitecturii, istoriei și gîndirii din epoca ahemenizilor". Statuia, îngropată la cîțiva metri sub pămînt, este lipsită de cap. Regele, purtînd un costum persan, este prezentat într-o atitudine caracteristică statuilor egiptene, cu piciorul drept puțin în față. Pe poalele veșmintelor și pe soclul statuii se află zece inscripții în caractere cuneiforme și hieroglifice, redactate în patru limbi — persana veche, elamita, babiloniana și egipteana.

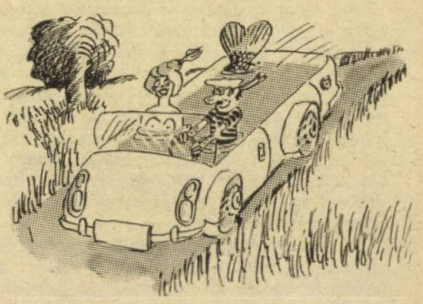

CURIOZITĂŢI DIN LUMEA ŞAHULUI

● În 1938, Botvinnik, viitorul campion mondial, a participat la turneul internaţional de la Rotterdam. În partida cu Capablanca a ajuns într-o poziţie deosebit de interesantă din care a făcut o combinaţie de 12 mutări şi a cîştigat. Mare a fost surpriza lui Botvinnik cînd, în 1954, aflîndu-se la Amsterdam, cu ocazia Olimpiadei de şah, în vitrina unei cofetării a văzut un tort pe suprafaţa căruia, din zahăr de diferite culori, era desenată o tablă de şah cu diferite figuri de şah. Uitîndu-se mai atent, imediat şi-a dat seama că este poziţia din care în urmă cu 16 ani a pornit combinaţia cu care l-a învins pe Capablanca.

● Un poet arab din secolul al XI-lea — Ib El Mutaz — într-una din poeziile sale a preamărit practicarea jocului de şah, arătînd că este „un mijloc de alinare a unei dragoste neîmplinite", „un mijloc eficient împotriva beţiei", „un sfătuitor înţelept în arta militară" şi „un prieten de nădejde în singurătate".

● Nu de mult, o cunoscută firmă americană de casete video a pus în vînzare o casetă avînd înregistrate lecţii de şah pentru începători, cu o durată de două ore. Lecţiile sînt redactate şi explicate de marii maeştri Seyrawan şi Kristianssen. Surpriza acestei casete constă în faptul că în finalul ei este înregistrată şi legenda şahului povestită de renumitul actor Orson Welles, fiul nu mai puţin renumitului scriitor de povestiri ştiinţifico-fantastice Herbert Welles.

● Unul dintre primele ziare care a început să publice rubrică de şah, încă din 1813, a fost „Liverpool Mercury". Cititorilor le venea însă greu să urmărească diagramele cu diferite poziţii pe care le publica (pe atunci nu erau însemne tipografice cu figuri de şah), întrucît nu aveau cîmpuri negre şi albe, damele erau reprezentate de un cap de femeie, iar pionii de puncte albe şi negre.

● Califul Haddi (secolul al VIII-lea), adresîndu-se cîndva locuitorilor oraşului sfînt Mecca, i-a blestemat pe cei care jucau şah, spunînd că ei perturbă obiceiurile şi ordinea socială întrucît folosirea, în finalurile partidelor, a cuvintelor „şah-mat" înseamnă „stăpînul a murit".

ANGHEL VRABIE

(continuare în pag. 234)

ŞAHUL ŞI... MATEMATICA

S-a scris şi s-a comentat mult despre faptul că şahul ar fi înrudit cu matematica, iar matematica, la rîndul ei, s-ar inspira din şah. Desigur, în aceste cîteva rînduri nu dorim să pledăm pentru una sau pentru cealaltă din... variante. Realitatea este că geometria tablei de şah, regulile de mutare a pieselor de şah, nenumăratele variante posibile la fiecare nouă poziţie care apare pe tabla de şah, calculul mutărilor etc. etc dau o „notă" de logică în gîndirea şahistului, cum este şi cea din matematică. Nu întîmplător şahiştii şi în special cei fruntaşi sînt buni matematicieni şi invers. Aceasta, desigur, cu mici excepţii, nu înseamnă că pentru a juca bine şah trebuie să fii şi un foarte bun matematician. Cum, de fapt, nici un foarte bun matematician, în mod obligatoriu, trebuie să ajungă un mare maestru la şah. Sînt, totuşi, multe exemple de şahişti fruntaşi care au fost sau sînt foarte buni matematicieni: astfel, foştii campioni mondiali Emanuel Lasker şi Max Euwe erau doctori în ştiinţele matematice, iar primul chiar savant cu lucrări de înaltă ţinută ştiinţifică. Fostul campion mondial Mihail Botvinnik este doctor în ştiinţele tehnice cu lucrări valoroase în domeniul ciberneticii. Marele maestru J. Nuun din echipa olimpică a Marii Britanii, de curînd, a susţinut lucrarea sa de doctorat mult apreciată de specialiştii în matematică. Marii maeştri români Mihai Şubă şi Marina Pogorevici au terminat facultatea de matematică, primul avînd chiar unele reflecţii deosebit de interesante şi moderne asupra legăturii dintre şah şi matematică.

Calculul neîncetat de variante pe care un şahist este nevoit să-l realizeze, după fiecare mutare a adversarului, are un alt specific decît gîndirea de calcul a matematicianului. Dar, pentru că vorbim despre şah, trebuie să recunoaştem că, în anumite momente şi în anumite poziţii, intervin elemente de matematică, cu care un bun şahist trebuie să se familiarizeze şi pe care trebuie să le cunoască. Proprietatea geometrică neobişnuită a celor 64 de cîmpuri ale tablei de şah are o importanţă deosebită în special în teoria finalurilor. Dar, pentru a fi mai expliciţi, să dăm cîteva exemple:

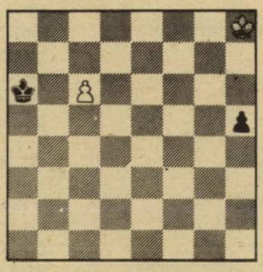

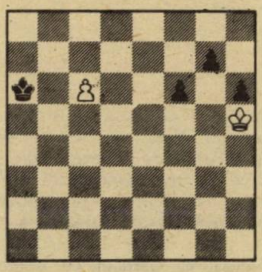

Diagrama nr. 1. După cum observaţi, regele alb în încercarea sa de a ajunge pionul negru, în linie dreaptă, n-o să-l poată împiedica să se transforme în damă (1.Rh7 h4 2.Rh6 h3 ş.a.m.d.). În mod surprinzător însă, albul, printr-o manevră ingenioasă, reuşeşte totuşi să ajungă acest pion înaintat al negrului. Cum? Încercaţi şi dv.

În **diagrama nr. 2** un singur pion izolat al albului reuşeşte să facă remiză contra a trei pioni liberi legaţi ai negrului. Reuşiţi şi dv.?

(Răspunsurile la cele 2 poziţii le găsiţi la pag. 238)

Panseuri

● **În faţa adevărului, omul cu mai multe feţe nu face faţă.**

● **Unii nu-şi fac procese de conştiinţă din lipsă de martori.**

● **Flatăm persoana căreia îi zicem că munceşte ca o albină. Dar cum lăudăm albina?**

● **De cînd a dat cinstea pe ruşine, afirmă că munca nu-i o cinste...**

● **Ştiinţa nu înlătură întunericul. Îl explică.**

Dialog în miez de noapte

Soldatul Stan, deşi are ceas (fosforescent), priveşte spre Cloşca cu pui: e miezul nopţii. Şi ce linişte! Să-ţi auzi gîndurile. Şi cîte gînduri îl mai năpădesc pe soldatul Stan, acum în post de santinelă... Iacă, de pildă, un gînd ce nu-i dă pace de cîteva zile: de ce a fost criticat aşa de aspru la ultima şedinţă UTC? Fiindcă, uite-aşa... Îşi alungă gîndul cu mîna. Dar gîndul revine... Ce naiba cauţi, tăntălăule, m-au muştruluit ăia la şedinţă, acu mă freci şi tu?! Dar gîndul rămîne ca un avion la bază. Fără zgomot. Ba da, se aude un foşnet în tufiş. Soldatul Stan tresare. Ia să fiu vigilent, c-apoi iară...

— Stai! Cine-i?

— Ce, măi ţîcă, nu mă mai cunoşti?!

— Stai că trag!

— Tragi ponoase... Măi flăcăiaş, nu-ţi fă păcate cu mine, femeie bătrînă. Ia te uită mai acătării. Nu ne-am mai întîlnit? Ce zici?

— Nu se vede, dar mă uit... Parcă, parcă... Dacă faci un pas te-am ras.

— Stăm de atîta vreme împreună şi te faci că m-ai uitat!

— Mătuşă, cu mine nu-ţi merge, eu sînt vigilent şi disciplinat!

— Zău? Bat-o s-o bată de tuse, că m-apucă din senin. Ce spui? Să vin mai aproape că nu prea aud.

— Stai! Las' că ştim noi cine umblă cu şmecherii din astea. Dacă-ai fi vreun spion mascat?

— Ai haz. Pe cuvîntul meu de femeie bătrînă că nu-s.

— Atunci te cred. Ce vrei, mătuşică?

— Să stăm de vorbă... Am auzit că matale, la trageri... pe-alături. Aşa-i?

— Mătuşă, dacă mă tragi de limbă, trag. Ştim noi unde baţi: din vorbă în vorbă să ajungem la tunuri. La alea noi, zece! Da-s prost? Unii, limbuţi...

— Muşca-şi-ar limba, tăntălăii. Matale, mut.

— Păi? Am fost dat exemplu.

— Pozitiv sau negativ?

— Nu-mi aduc aminte... Ascultă, mătuşă, vezi-ţi de treburile matale.

— Şi cu disciplina stai prost, dar prost de tot.

— Ei, am întîrziat şi eu două minute...

— Ore... Nu se cade, flăcăiaş.

— Stai! Sus mîinile! Acu să-mi spui cine eşti şi ce pofteşti, că am glonţ pe ţavă.

— Stau... Dar chiar nu mă recunoşti?

— Nuu!

— Sînt conştiinţa ta.

— Aoleu! Ce mult ai îmbătrînit! Cum să te mai recunosc? Hei, mătuşă, nu pleca. Stai! stai!

... Trompetul sună tare, parcă a răzbunare, chiar sub fereastra dormitorului. Stan sare din pat ca ars. Unde-i ghereta? Unde-i arma? Unde-i mătuşa? Lumina albă a zorilor trece prin fereastră şi se plimbă pe fruntea lui Stan. O simte ca pe-o mîngîiere de fată. Şi rîde. Ce bine că n-a fost decît un vis... Numai gîndul ăla iar revine... Nu se poate, trebuie neapărat să mai stau de vorbă cu... mătuşa.

JEAN GHELIUC

ÎNTRECERE

de A. CIURUNGA

Arma şi cureaua unui brav soldat
într-un miez de noapte s-au chemat
la o-ntrecere cinstită, de durată:
care să se poarte mai curată,
care mai frumos să strălucească,
onorînd ţinuta ostăşească.

Numai că ostaşul ce dormea pe-o coastă
n-a aflat nici pînă azi de-această
foarte de folos iniţiativă...

Şi-au pierdut, desigur, învoiala,
arma şi cureaua, deopotrivă —

iar soldatul a pierdut MORALA!

Din lumea şahului

(urmare din pag. 233)

● În staţiunea de odihnă Tihi din Polonia, a fost înfiinţat un club de şah în aer liber. Oamenii veniţi la odihnă, în această staţiune, au posibilitatea să joace şah în aer liber, pe nişte table de şah de dimensiuni destul de mari: un cîmp are un metru patrat, deci 8 x 8 m. Piesele au înălţimea între 30 şi 50 cm şi sînt confecţionate din ciment, avînd fiecare în jurul a 22 kg. Medicul şef al staţiunii este de părere că această îmbinare a gimnasticii minţii cu efortul fizic constituie un „medicament" deosebit de preţios atît pentru spirit, cît şi pentru trup.

● Criticul literar englez Laslly Stewen (1832—1904) compara personajele romanului satiric „Călătoriile lui Guliver" cu figurile de şah, întrucît acţiunile personajelor respective sînt condiţionate nu de trăsăturile lor de caracter, ci de „regulile jocului" stabilite dinainte.

● Filozofului englez Mortimer Collins, din secolul al XIX-lea, îi aparţine aforismul „Există două categorii de oameni: unii se supun împrejurărilor, iar alţii tind să supună împrejurările voinţei lor. Primii preferă să joace wist, ceilalţi — şah".

● La 19 septembrie 1902 a murit subit, în urma unui infarct, regina Belgiei, Marie Henriétte Anna. A rămas mărturisirea legendară a damei de companie a reginei consemnată de presa vremii: „Aseară, în jurul orei 19,30, maiestatea sa m-a invitat să jucăm o partidă de şah. După cîteva mutări a pierdut dama. Imediat după aceasta s-a ridicat de la masa de joc spunînd că nu se simte bine şi a căzut murind pe loc".

● În urmă cu cîţiva ani, un american în vîrstă de 95 de ani a reuşit, după o aşteptare de 65 de ani, să obţină mîna alesei inimii sale în vîrstă de... 93 de ani. Inima iubitei sale a tresărit numai după ce dragul său a cîştigat premiul I la un concurs de dezlegări de probleme de şah organizat de ziarul local.

Din lumea şahului

OSTAŞI ÎN LITERATURĂ

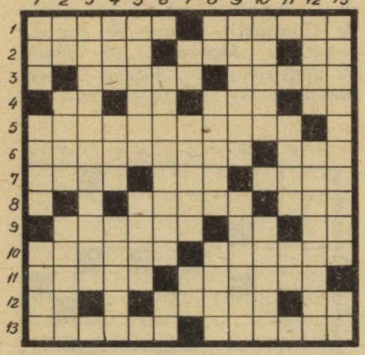

ORIZONTAL: 1. După cum ne relatează în faimosul lui roman de factură picarescă, tatăl eroului **Gil Blas de Santillana** „a slujit multă vreme în oastea monarhiei spaniole". ● Din volumul său **„Cîntece de vitejie"**, cu instantanee în versuri ale Războiului de Independenţă, am ales poeziile **„Dorobanţul"** şi **„Povestea căprarului"**. 2. Anumit furnizor de arme pentru ostaşii străvechilor voievozi ● În antologica lui lucrare **„Precursorii"**, **Aurel Vlaicu** ne este înfăţişat ca **„primul sol al unui vis milenar, întîiul soldat căzut pe cîmpul de bătălie, cel dintîi sînge vărsat pentru trecerea Carpaţilor"** ● În fruntea tovarăşilor! 3. Din volumele acestui cunoscut scriitor militar, amintesc **„Marinar de frunte"**, **„Cuvîntul de soldat"** şi **„Am fost cu toţii soldaţi"** (Ion) ● După cum istoriseşte **„căprarul Nicolae"** într-**„O scrisoare de la Muselim-Selo"** (cu ajutorul penei măiestre a lui G. Coşbuc), l-au prins acolo şi pe acest nebiruit **„împărat"** al harapilor, **„că-l împuşcase-ntr-un picior şi-aşa i-a fost sfîrşitul"**. 4. Crucea Roşie ● Ordin de transport ● „Cel Bun", supranume al unui rege gal ● Nichita Stănescu. 5. **„Divinul Brit"** care, în dramele sale de evocare istorică, a inclus o mulţime de ostaşi, spre a le spori veridicitatea. 6. În volumul său **„Cîştigătorul nu ia nimic"** se află şi nuvela **„Soldatul s-a întors acasă"** (Ernest) ● Renumită staţiune balneară din Belgia. 7. **„Ciinele soldatului"** dintr-o cunoscută poezie a lui Grigore Alexandrescu ● Cuptor (reg.) ● Localitate în Costa Rica. 8. Semn exterior de respect obligatoriu pentru toţi militarii ● Atenţie! 9. Apărare... care foloseşte contraatacuri ● Exprimă durere ● Cu cîntec, înainte! 10. A scris povestirea **„Fuga"** (Aurel) ● În romanul său **„Noaptea aşteptărilor"**, facem cunoştinţă printre alţii şi cu fruntaşul-sanitar **Ilieş** (Nicolae). 11. Logodnica lui **Gheorghieş**, din nuvela **„Aşteptarea"** de Ion Istrati, cu care se mărită în ajunul recrutării acestuia ● În genial-inspirata lui dramă **„Tobe în noapte"** ne relatează cazul soldatului Kragler, întors la vatră în timpul revoluţiei din 1918 (Bertolt). 12. Radu Oprea ● Bravul soldat ceh ale cărui peripeţii în primul război mondial ni le-a expus cu mult umor şi grotesc Jaroslav Hašek ● Oricare soldat! 13. **„... noştri"**, remarcabil ciclu de versuri ale „Bardului de la Mirceşti", din care amintesc poeziile **„Sergentul"** şi **„Peneş Curcanul"** (neart.) ● Curcanul, la propriu!

VERTICAL: 1. A evocat eroismul ostaşilor noştri în **„Epopeea Transfăgărăşanului"** (Romulus) ● Din opera acestui mare dramaturg englez am ales piesele **„Armele şi omul"**, **„Convertirea căpitanului Brassbound"** şi **„Maiorul Barbara"** ● Cognomenul poetului roman Vergiliu, autorul celebrei epopei **„Eneida"**, în care ne relatează faptele de arme şi peripeţiile troienilor pribegi, pînă la stabilirea lor definitivă pe pămîntul italic. 2. Emil Racoviţă ● Răzor (reg.) ● Munte în insula grecească Cefalonia. 3. Pseudonimul lui Tiberio Fiorelli, actor italian din sec. 17 care a creat un personaj pe jumătate soldat, pe jumătate arlechin, de mare succes în epocă. 4. Rîu în Elveţia ● **„... lanulea"**, povestire fantastică a lui I.L. Caragiale, printre personajele căreia întîlnim pe **„Grănicerul ladului"** şi **„Căpitanul Manoli"** ● **„Luptele din Munţii..."**, tablou realizat de Ion Ţarălungă şi Adalbert Kromer. 5. Ne aşteaptă în stadion ● Abuz. 6. **„Dansul sergentului..."**, cea mai apreciată dintre piesele dramaturgului englez John Arden ● Sieste! 7. De la stînga spre dreapta! ● Oraş în Birmania ● Bogdan Vasilescu. 8. Cap de coloană! ● Mănăstire unde se află înmormîntat capul lui **Mihai Viteazul** ● Cauciuc natural pentru tălpi. 9. Fiu şi urmaş al lui Genghis-han. ● Localitate în NV Siberiei (U.R.S.S). 10. Sat în jud. Maramureş ● **„Soldatul..."**, una din piesele scriitorului american Albert Maltz. 11. Dintre stăvechile-i fabule amintesc **„Trîmbiţaşul şi ostaşii"** ● Sava Henţia. 12. Una din poeziile acestui remarcabil poet român este intitulată **„Recruţii"** (Tiberiu) ● În 1927, a pus în scenă la Berlin, cu mare succes, **„Aventurile bravului soldat Švejk"**, adaptare de B. Brecht după romanul lui J. Hašek (Erwin). 13. În romanul său **„La miezul nopţii va cădea o stea"** remarcăm abilitatea cu care caporalul-cercetaş Mihai Ulea demască un grup de spioni naziști, care se străduia să afle secretul cifrului de comandament al regimentului „Moldova" (Theodor) ● Mereu în frunte!

Dicţionar: DDA, REL, MOIN, CHEZ, AINOS, AAR, PWELA, OGODAY, TAREJA.

Dr. NICOLAE ANDREI

Anecdote

PE STRADĂ

Militarul — Păpuşico, nu vrei să ne plimbăm puţin împreună?
Fata — Numai dacă eşti din batalionul 3 artilerie!
Militarul — O, ce noroc! Chiar de acolo sînt! Dar de ce neapărat de acolo?...
Fata — Deoarece comandantul batalionului este tatăl meu...
Militarul — ...?!?

SENSIBILITATE

— Tovarăşe sergent, ştiţi că şi o menghină poate trezi sentimente?
— Cum aşa?
— Da... L-am văzut pe Pandele plîngînd cu degetele prinse-n ea!

RECORD

— Auzi, eu într-o oră, alergînd continuu am parcurs 15 km!
— Asta nu-i nimic! Eu într-o oră, alergînd încontinuu am reuşit să scot 47 de minute!

ANANIE GAGNIUC

Glume

● — Alo, dragule! Cum te chinuieşti tu la instrucţie, prin ploaie, prin vînt şi soare! Cînd vii în permisie?
— Mîine!
— Aoleu, aşa de repede?!

● — Hans, de ce tragi fără oprire? Nu mai e nici un duşman în faţa noastră.
— Ai uitat că s-a dat ordin să luptăm pînă la ultimul cartuş?

● — Ascultă ostaş, de ce gloanţele tale nu lovesc ţinta?
— Nu ştiu, eu ţintesc bine, dar gloanţele iau o traiectorie curbă şi o ocolesc.

● — Am auzit, sergent Johann, că soldaţii tăi au fugit de pe cîmpul de luptă!
— Nu, domnule maior, greşisem startul şi ne-am întors să-l luăm din nou.

● — Ai trece prin foc pentru mine, Ionele?
— Uite ce e, dacă-ţi trebuia asemenea bărbat mai bine te măritai cu un pompier, nu cu un marinar.

● Un soldat dintr-o unitate de vînători căzu de pe o stîncă şi leşină. Cînd se trezi, sanitarul îi apropie bidonul de buze:
— Bea puţină apă, să-ţi revii, ai căzut de la zece metri!
— Şi, mă rog, de la cîţi metri ar trebui să cad, ca în loc de apă să-mi daţi whisky?

● — Care este datoria ta de planton?
— Să fiu vigilent.
— Şi ai fost?
— Desigur, şi prin somn am auzit cînd a venit sergentul în control.

● — Puştiule, spune-mi dacă este vreun pod peste rîul acela.
— Este.
— Pot trece tancurile pe el?
— Pot.
— Dar infanteria poate să treacă?
— Nu, pentru că lîngă pod este un cîine mare, negru şi rău.

● — De ce-i important să nu-ţi pierzi capul pe cîmpul de luptă?
— Pentru că n-aş mai avea pe ce să-mi pun casca.

M. B.

CU CÎNTEC, ÎNAINTE MARŞ !

ORIZONTAL: 1) Talentat poet militar, care şi-a potrivit inspiratele-i versuri pe portativul cîntecelor patriotice **„Partid al vrerii noastre"**, de Gheorghe Bazavan şi **„Aripi sub tricolor"**, de Mircea Neagu (Adrian) ● Ştefan Bănică. 2) Autorul marşului **„Zborul tricolorilor"**, pe versuri de Nicolae Nasta (Ştefan) ● Formaţie bărbătească, devenită celebră, a **Ansamblului „Doina" al Armatei,** care a interpretat multe din cîntecele premiate la **Festivalul cîntecului ostăşesc „Te apăr şi te cînt, patria mea!"**. 3) Pseudonimul poetei Maria Cunţan, autoarea poeziei **„Pe sub fereastră"**, devenită cunoscută romanţă, datorită compozitorului Vespasian Vasilescu ● Autorul cîntecelor patriotice **„Tricolorul la Carei"**, pe versuri de Jean Gheliuc şi **„Vatră milenară"**, pe versuri de Nicolae T. Nicolae (Ion). 4) A jertfi ● Ovidiu Varga. 5) Două oraşe din China antică ● Tudor Jarda ● Partea către care curge un rîu. 6) Autorul cîntecului **„Ţară, doină"**, pe versuri de Nicolae T. Nicolae (Marcel). 7) Autorul cîntecului **„Dulce-i viaţa-n cătănie"**, pe versuri de Andreea Andrei (Ionel) ● **Autorul cîntecului „Scump pămînt al ţării mele"**, pe versurile lui Harry Negrin. 8) Cunoscut compozitor şi dirijor militar, autorul cîntecului patriotic **„Apărăm columne de lumină"**, pe versuri de Jean Gheliuc (Sergiu) ● În cîntec! ● Augustin Bena. 9) Horă românească ● **„Se-ntorc..."**, cîntec de Alfonso Castaldi. 10) Casa Centrală a Armatei (siglă) ● Autorul marşului **„Aviatori cutezători"**, pe versurile poetului de la 1 orizontal (Temistocle) ● **„... şi argint"**, vals de Johann Strauss. 11) Semnal feroviar ● Autorul cîntecului evocare **„Horia, Cloşca şi Crişan"** (Cătălin) ● Autorul cîntecului patriotic **„Suprema datorie"**, pe versuri de Nicolae Gastone (Karl).

VERTICAL: 1) Remarcabil compozitor de muzică uşoară, autorul cîntecului premiat **„Trandafiri pentru armata ţării"**, pe versuri de Angel Grigoriu şi Romeo Iorgulescu (două cuvinte). 2) **„Bărbatului cu... cît ţara"**, cîntec patriotic de Constantin Costoiu, pe versuri de Constantin Avram ● Autorul cîntecului **„Metroul"**, pe versuri de Emil Almăşan şi Marius C. Nica (Emilian). 3) A compus cîntecul

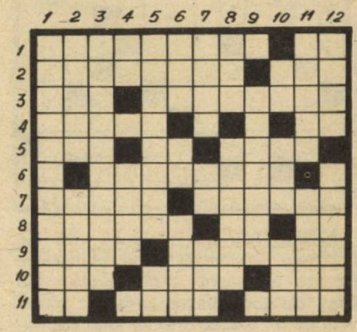

„Tinereţe, tinereţe", pe versuri de Aristide Mircea (două cuvinte). 4) Părere! ● Operă de Jules Michelet. 5) Vîslaşi ● Prici! 6) E! ● Jean Grigorescu ● Veche monedă portugheză. 7) Prenumele lui 7 orizontal (2) ● Ovidiu Dumitru ● Haltă de c.f. în jud. Sălaj. 8) Cupă cîştigată în mai 1986 de echipa de fotbal „Steaua" (siglă) ● Poem pastoral de Torquato Tasso. 9) A compus cîntecul patriotic **„Comandantul suprem"** pe versurile lui Mircea Block (Constantin). 10) Crucea Roşie ● Arie! ● Jaleş (Bot., reg.). 11) A scris versurile marşului **„Neclintiţi la datorie"**, de Iovan Miclea (Ion) ● Nume roman. 12) **„...ostaşi ai României"**, marş de Dan Beizadea, pe versurile lui Viorel Gh. Cozma (sing.) ● **„Supremele..."**, cîntec de Teodor Moisescu, pe versurile lui Emil Almăşan şi Marius C. Nica.

Dicţionar: RIM, UAN, IUDA, AVOS, IPU, JAI, CAIUS.

Dr. NICOLAE ANDREI

Fără cuvinte

PE SCURT

● Motoarele avioanelor turboreactoare consumă într-o oră o cantitate de combustibil care ar fi suficientă unui automobil obişnuit pentru a efectua înconjurul globului pe linia Ecuatorului.

● Bătîndu-şi joc de tradiţia seculară care atribuia regelui, la încoronare, darul de a... vindeca scrofuloza prin simpla atingere cu mîna, Henric, în bătălia de la Ivry, rostea de fiecare dată cînd se rănea vreun soldat „Regele te-a atins, Dumnezeu să te vindece". Şi doar numai întîmplarea făcea ca unii răniţi să se vindece, şi nu mîna regală.

● Termenul sanscrit „vimana vidya" înseamnă ştiinţa de a construi şi de a pilota nave aeriene. Expresia aceasta fiind descoperită într-un text scris într-o limbă extrem de veche nu se poate referi decît la fapte concrete, ceea ce este, să recunoaştem, extrem de ciudat.

● Aruncătoarele de flăcări de astăzi s-au născut, de fapt, acum 1300 de ani şi se numeau focuri greceşti: un amestec de smoală, pucioasă şi salpetru dizolvate în petrol şi fierte împreună cu alte substanţe, era aruncat asupra inamicului, în special asupra navelor, prin nişte tuburi de metal. Incendiul provocat în acest fel era foarte primejdios şi nu putea fi stins decît cu oţet, nisip sau vin. Istoricii notează că, pentru a obţine mai mult vin, echipajele unor nave dădeau alarme false.

● Războiul de o sută de ani nu a fost cel mai lung război din istoria omenirii. Mult mai lungă a fost perioada în care spaniolii s-au luptat cu indienii araucani, care populau teritoriul Republicii Chile de astăzi. Războiul din Chile a durat fără întrerupere din 1535 pînă în 1722, adică 187 de ani! Pînă la urmă, araucanii au fost nevoiţi să capituleze.

● Se presupune că, pentru ultima oară în Europa, săgeata a fost folosită ca armă în renumita „bătălie a naţiunilor" de lîngă Leipzig, în 1813, cînd englezii au opus lui Napoleon un detaşament de arcaşi. Arcaşii trăgeau în medie 12 săgeţi pe minut, iar raza de acţiune eficace depăşea 200 de metri.

● În bătălia de la Waterloo, în timp ce mareşalul Ney citea statului său major ordinul primit de la Napoleon, un glonte i-a găurit hîrtia pe care o ţinea în mînă. Netulburat, Ney se scuză că este nevoit să sară peste un cuvînt şi-şi continuă lectura.

● Primul zbor supersonic a fost realizat la 14 octombrie 1947 de către Charles C. Yeager, la baza aeriană Edwards din California, cu un avion U.S. Bell YS-1 (Glamorus Glennis), cu o viteză de 1,015 Mach la o altitudine de 12 800 metri.

● Inginerul sovietic D. Poliakov, care de ani în şir se ocupă cu probleme de navigaţie aeriană şi aerostatică, a ajuns la concluzia că Napoleon Bonaparte a avut intenţia să lanseze asupra Angliei trupe aeropurtate! Operaţia urma să aibă loc cu ajutorul unor aerostate umplute cu hidrogen.

● La Muzeul Armatei din Londra se află, pe un piedestal de granit, statuia din bronz a unui cîine şi amprentele în gips ale labelor sale. În timpul unui bombardament, balonul de observaţie pilotat de sergentul Donavon a fost atins şi se apropia vertiginos de pămînt. Sergentul, grav rănit, nu a mai avut putere să-şi deschidă paraşuta. Atunci, cîinele care se lansase de multe ori cu stăpînul său a tras cu dinţii de maneta care forţa deschiderea paraşutei. Din cauza şocului puternic cîinele a murit, dar viaţa sergentului a fost salvată. Cîinelui i s-au făcut şi onoruri militare.

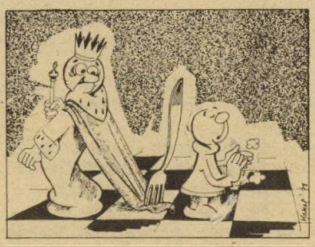

Culese de MIHAI BURDUJA

Fără cuvinte

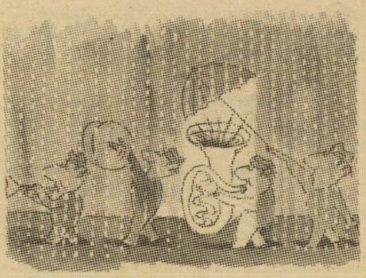

Caricaturi de locotenent-colonel Octavian Covaci şi locotenent Cristi Vecerdea

TRAGERI... LA POLIGON

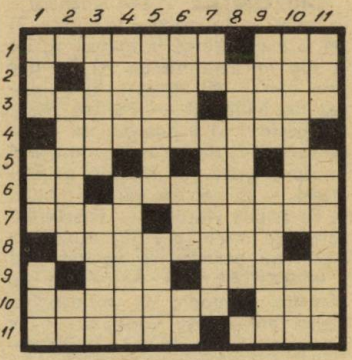

ORIZONTAL: 1) Trăgător de forţă ● Ies primii din concurs. 2) Disciplină indispensabilă pentru poligoane. 3) Sport al trăgătorilor... mascaţi! ● Poligon. 4) Poligoane. 5) A trage ● Centigram ● Le vezi prin lunetă! 6) Capăt de şurub! ● Poligon. 7) Gură de foc ● La coteţele pescăreşti (reg.). 8) Alt poligon cu semnificaţie militară! 9) În toiul tragerii! ● Urare (reg.). 10) Poligon ● Strop din strop! 11) Rezultatul unor trageri eficiente asupra ţintei ● Loc marcat în care se trage cu arma.

VERTICAL: 1) Încărcătură pentru trăgător ● Ţintă pentru anumite bombe ● Poezie eroică. 2) Vînat... trecut prin foc şi sabie! ● Trase din ţevi! 3) A privi cu ochi buni ● Toc de armă. 4) Prieten al lui Hercule (mit.) ● Adăpost pentru 1 orizontal (1). 5) Ghiulele... înroşite în cuptor ● Băutură etiopiană. 6) Plantă medicinală ● Început de practică! ● Ne dau de furcă. 7) Ochire la bază! ● Poligon. 8) Se antrenează la poligon. 9) Pumnul l-a consacrat ● Gîşte din vremuri străvechi. 10) Părintele comisarului Maigret ● Armă... la comandă! 11) Tragi... de jos în sus! ● Poligon.

Dicţionar: ROTINE, ORSAG, CEIX, TEGI, OMAG.

Dr. NICOLAE ANDREI

ESTIVALĂ

ORIZONTAL: 1) Loc amenajat... în mare! — La mare şi la munte. 2) De la mare pleacă la munte. 3) De la dig înfruntă marea. 4) Te duc prin munţii cei abrupţi. 5) Ca marea de înfuriată! — Pentru peştii din peşteri! 6) Îi poartă... cu vorba pe turişti. 7) A pătrunde... în mare! — Spre mare. 8) Muchie primejdioasă — Îşi petrece vara la munte. 9) Pe aripile vîntului! — Foarte departe de mare (pl.) 10) Ajunsă în mare, nu permite să fie depăşită!

VERTICAL: 1) Activitate cu transfer periodic la munte. 2) Pleacă din Munţii Căpăţînii — Te duc peste munţi de apă. 3) Din decorul peşterilor (sing.). 4) Şi-a petrecut ultimii ani în insula Capri. 5) Cu tulburări grave digestive (pl.) (med.) — Cap la mare! 6) Dezlănţuie taurii din arenă (pl.) — Îl întîlneşti la mare şi la munte. 7) Se îndrepta către Saturn, Venus, Jupiter sau Neptun (od.) — Ce depune... 8) Peşti din Marea Neagră, din familia nisetrului — Na greul pămîntului!... 9) Pici... în mare! 10) Cît vezi cu ochii... — ...cuprinsul mării!

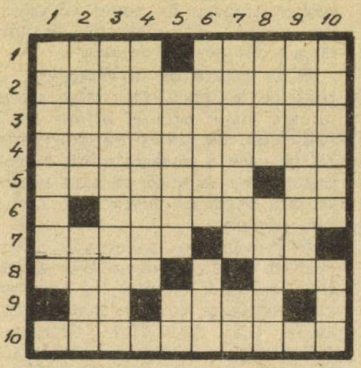

Dicţionar: MULETE.

Dr. NICOLAE ANDREI

De vorbă cu un suporter

– De ce ţineţi cu această echipă?

– Pentru că ea este Steaua vieţii mele.

– Cu ce vă duceţi la meciuri?

– Cu dorinţa să cîştige ea mereu. Şi, cum este Stea, vreau s-o facă la un scor astronomic.

– În ce rînd staţi în tribună?

– În rîndul suporterilor.

– Cum vedeţi pe actualii ei jucători?

– Cu ochi buni, mai ales că nu port ochelari.

– Toţi sînt foarte tineri.

– Da! De aceea, la început, echipa semăna cu o emisiune de la televizor...

– Care?

– Steaua fără nume.

– Şi acum?

– A ajuns Steaua cu renume. Şi s-ar putea numi „Galaxia".

– De ce?

– A ajuns un conglomerat de stele.

– Ce aşteptaţi de la actuala echipă?

– Să nu fie Stea rătăcitoare în clasament, ci, ca orice astru, să se afle mereu sus.

– Adică o doriţi o Stea fixă?

– Exact. Fixă ca formă, nu ca formaţie.

– Unde locuiţi în Bucureşti?

– Fireşte, în cartierul Steaua.

– Aveţi un poet favorit?

– Pe Dumitru Stelaru.

– Pe cine admiraţi pe scenă?

– Pe cele două Stele.

– Nu înţeleg...

– Stela Popescu şi Stela Enache.

– Unde mergeţi vara în concediu?

– La Venus sau Neptun, unde, seara, privesc pe cer stelele.

– Ce îi doriţi echipei favorite?

– Să strălucească mereu, ca o Stea de prima mărime.

– Altceva?

– Să cîştige campionatul, cupa şi ce s-o mai nimeri.

– Vreau să vă mai întreb...

– Gata. Vine în staţie troleibuzul şi n-o să... Stea!

V.D. POPA

DEZLEGĂRI CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

OSTAŞI ÎN LITERATURĂ: Lesage — Coşbuc — Arcar — Goga — To — Aramă — Osman — Cr — Du — Oda — NS — Shakespeare — Hemingway — Spa — Azor — Rel — Moin — Salut — Pst — Activa — Ah — Ci — Mihale — Crişan — Aneta — Brecht — Ro — Svejk — Om — Ostaşi — Pasăre

CU CÎNTEC, INAINTE MARŞ!: Mierluşcă — Sb — Andronic — Cor — Rim — Pelearcă — Imola — Ov — Uan — Tj — Aval — Dragomir — Tudor — Dinicu — Eremia — Nt — Ab — Iuda — Viteiii — CCA — Popa — Aur — Uu — Ursu — Fisi

TRAGERI... LA POLIGONI: Tractor — Aşi — Geometrie — Scrimă — Romb — Hexagoane — Bea — Cg — Ne — Ub — Heptagon — Tata — Rotine — Pentagon — Aae — Orşag — Decagon — Tro — Avarii — Semn

ESTIVALĂ: Post — Masiv — Altitudine — Stabilopod — Teleferice — Uţarită — Er — Cicerone — Intui — Est — Tăiş — Mia — Vt — Mici — Geamandura

RĂSPUNSURILE ŞI SOLUŢIILE PROBLEMELOR PUBLICATE LA RUBRICA „ŞAHUL ŞI MATEMATICA"

Diagrama nr. 1: 1.Rg7 h4 2.Rf6 Rb6 (la 2... h3 3.Re7 h2 4.c7 Rb7 5.Rd7 şi ambii pioni se transformă concomitent în damă şi remiză) 3.Re5 h3 4.Rd6 h2 5.c7 şi din nou remiză. Nu se schimbă situaţia nici cu mutarea 3...Rb 4.Rf4 h3 5.Rg3 h2 6.R:h2 şi regele alb ajunge pionul negru. După cum se vede, albul se salvează cu ajutorul unei simple idei geometrice, adică drumul cel mai scurt pe o tablă de şah nu este, în mod obligatoriu, cel drept. În exemplul nostru drumul regelui alb de la h8 la h2 are şase mutări atît în linie dreaptă cît şi în zigzag. Totuşi, după cum puteţi observa din soluţia problemei, negrul este nevoit să piardă doi timpi pentru a împiedica pionul alb de pe coloana „c" să se transforme şi în acest fel albul reuşeşte să ajungă pionul negru de pe coloana „h". Manifestarea finităţii dintre distanţe este proprie nu numai tablei de şah. În matematică sînt studiate nenumărate corpuri geometrice cu distanţe neobişnuite între ele (aşa-numita metrică euclidiană)

Diagrama nr. 2: 1.Rg6 Rbb 2.R:g7 h5 (2... f5 3.Rf6 f4 4.Re5 f3 5.Rd6 şi remiză) 3.R:f6 h4 4.Re5 şi mai departe ca în finalul din diagrama nr. 1. 1... h5 2.R:g7 h4 3.R:f6 ş.a.m.d. 1... f5 2.R:g7 f4 3.Rf6 f3 (3... Rb6 4.Re5 şi remiză) 4.Re7 (e6) şi remiză.

Precizare. Şi ei au fost ostaşi Îi recunoaşteţi? — Da! Ei sînt: 1. Costache Antoniu; 2. Mircea Diaconu; 3. Ion Manolescu; 4. Horaţiu Mălăiele; 5. Ovidiu Iuliu Moldovan; 6. Constantin Tănase.

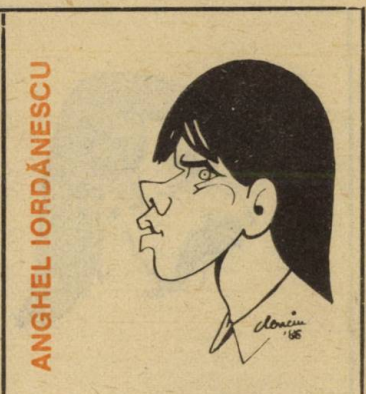

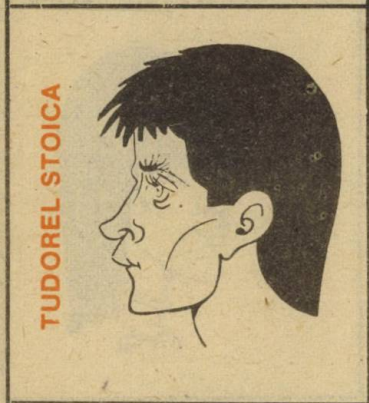

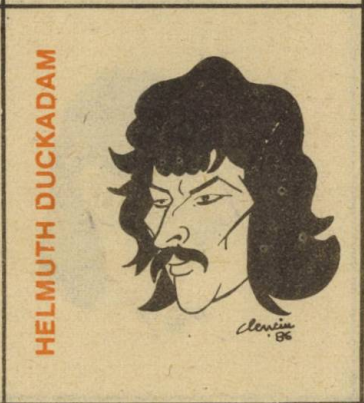

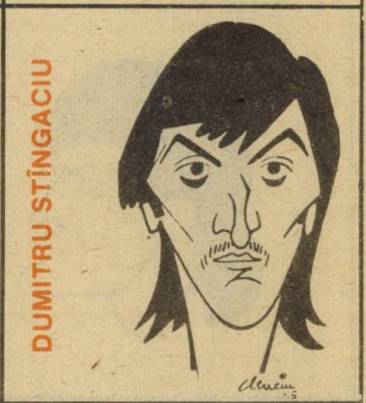

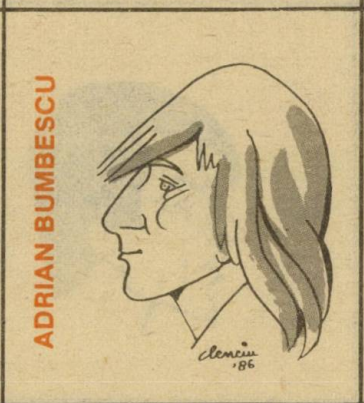

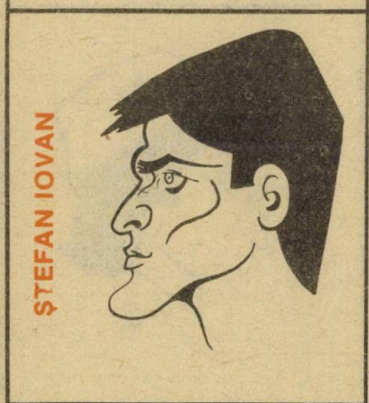

„AVANCRONICA"

SPORTIVĂ...

STELELE DE LA STEAUA

în viziunea caricaturistului Al. Clenciu

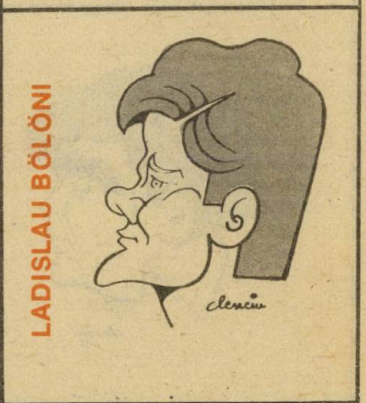

„AVANCRONICA"
SPORTIVĂ...

MIHAI MAJEARU

LUCIAN BĂLAN

GAVRILĂ BALINT

ANTON WEISSENBACHER

MARIUS LĂCĂTUȘ

VICTOR PIȚURCĂ

MARIN RADU II

STELELE DE LA STEAUA

Dr. MARCEL GEORGESCU

MARIN NEAGU

PANĂ TĂNASE

DRUMUL EUROPEAN AL „STELEI" PÎNĂ LA MAREA FINALĂ DE LA SEVILLA

VEJLE— HONVED— KUUSYSI— ANDERLECHT

VEJLE, 16 SEPTEMBRIE 1985.

Steaua îşi începe „campania europeană" întîlnind pe Vejle Boldklub — campioana Danemarcei. Ţara de origine a prinţului Hamlet este cunoscută din poveştile populare ca o ţară a vikingilor înalţi, musculoşi, bărboşi. Fotbaliştii danezi, în majoritate, sînt masivi, atletici, adevărate forţe ale naturii. Şi totuşi unul dintre cei mai buni jucători danezi din toate timpurile măsoară 1,65 m şi cîntăreşte 59 kg! Se numeşte Allan Simonsen şi a plecat în 1972 de la Vejle pentru a juca 7 ani în Bundesliga vest-germană şi apoi 3 ani în Spania. Întors acasă în 1983, Simonsen a reuşit, datorită experienţei căpătate şi clarviziunii sale din teren, să pună în valoare calităţile fizice şi tehnice ale tinerilor de la Vejle, ducînd echipa alb-roşilor la victorie în campionatul 1983—1984.

În primul meci contra lui Steaua, această formaţie viguroasă, disciplinată tactic, dornică de afirmare a fost ţinută „în şah" de jucătorii pregătiţi de Emerich Jenei şi Anghel Iordănescu: 1—1.

BUCUREŞTI, 2 OCTOMBRIE 1985.

Partida retur a fost un adevărat recital dat în faţa unui stadion arhiplin, Steaua cîştigînd clar cu 4—1, arătînd că a făcut progrese evidente, atît sub aspectul eficacităţii, cît şi al fotbalului spectacol, cum tot atît de bine publicul de pe Ghencea a căpătat o identitate anume prin maniera de a se manifesta.

Primul examen internaţional al sezonului 1985—1986 a fost astfel trecut cu brio, atît de „cei 11", cît şi de cel de-al „12-lea jucător" — suporterii.

BUDAPESTA,
23 OCTOMBRIE 1985.

Steaua întîlnește în turul II pe campioana Ungariei — Honved, fiind întrecută la limită (0—1) pe un stadion unde concurența televiziunii, care avea în program două meciuri, a făcut ca în tribune să nu se afle decît vreo 10 000 de spectatori. Ne temeam de presiunea publicului. N-a fost. Ne temeam de prestigiul lui Honved. Ai noștri l-au dejucat cu inteligență, pasînd repede și precis în propria jumătate de teren. Auzisem că gazdele încep meciul în forță. Primele ocazii, chiar mari ocazii de gol, le-am avut noi prin Pițurcă și Lăcătuș. Steaua a controlat jocul în prima repriză, a fost ca un arc grupat în jurul lui Stoica și Bölöni, dar de cîte ori s-a „întins" lansîndu-și „săgețile" n-a găsit, din păcate, ținta.

Așa cum se întîmplă deseori la fotbal, cînd unii ratează... O singură dată s-au „rarefiat" roș-albaștrii în prima repriză și, pornind de la o intercepție, contraatacul „honvezilor" s-a declanșat prompt pe traseul Cseh-Dajka-Bodonyi-Detari și cu toate că Duckadam a fost cum se spune „pe minge", 1—0 împotriva cursului jocului.

Repriza secundă a avut un alt aspect. S-a intrat într-un joc de contre, periculos pentru ambele echipe. Putea fi, la un moment dat, 1—2 la șuturile precise ale lui Majearu și Balint, dar putea fi și 3—0 la acțiunile lui Bodonyi și Detari, jucători de mare tehnicitate.

Steaua a făcut, minus finalizarea, unul dintre cele mai bune meciuri internaționale ale sale în deplasare. Compartimentul forte a fost apărarea (gazdele au avut mai puține ocazii de gol decît oaspeții!), iar mijlocașii și-au îndeplinit, în mare parte, sarcinile de joc. O singură dată l-a scăpat Balint pe Detari...

BUCUREȘTI,
6 NOIEMBRIE 1985.

Pe stadionul Steaua, roș-albaștrii au reușit o victorie mare: 4—1! A doua zi, în ziarul „Sportul" se scria: *„Am așteptat o victorie la puncte – cum se spune în box –, dar am asistat la o victorie prin k.o., după ce Honved a fost numărat în picioare nu numai de patru ori, cum ar sugera scorul. A fost un k.o. total, un k.o. care, pe un ring, s-ar fi soldat cu aruncarea prosopului, într-atît de netă a fost superioritatea steliștilor la 2–0 și apoi la 3–0, perioade în care campioana Ungariei încerca zadarnic să închidă culoarele (...)"* Cum a reușit Steaua această victorie categorică? Există o cheie pe care antrenorul ungur Imre Komora, fost internațional, a anticipat-o în seara din ajun a meciului, cînd a spus: *„Steaua este o echipă de valoare internațională datorită mijlocului pe care îl are. Aici se va decide meciul"*. Nimic mai exact decît această anticipație. „Mijlocul" Stelei a avut o zi euforică. Semnalul l-a dat Stoica, ștafeta a preluat-o Balint, Majearu nu s-a lăsat mai prejos, iar Bölöni, „metronomul", a asigurat tempoul general al celor trei sprinteri. Așa se face că Detari, care a produs o puternică impresie la Budapesta, a fost un jucător anonim. Verva celor patru a „tăiat" încercările oaspeților de a lega jocul. Bineînțeles că această mișcare permanentă a mijlocașilor nu ar fi putut rezolva problemele jocului fără siguranța deosebită a lui Bumbescu, fără furia de buldozer a lui Bărbulescu, fără „înșurubările" derutante ale lui Pițurcă și chiar fără oportunitățile lui Lăcătuș (...). Acest 4—1, realizat în trombă, în dauna unei formații care avea și avantajul unui fotbal cu palmares net favorabil în disputa cu echipele noastre, reprezintă un frumos succes în acest al doilea tur al Cupei Campionilor, un succes care obligă și mai mult echipa lui... iată că nu putem găsi un nume, pentru că victoria este realmente a ECHIPEI.

BUCUREȘTI,
5 MARTIE 1986.

În fața unei redute finlandeze numită Kuusysi Lahti, deși a avut ocazii de gol cît în trei meciuri, Steaua nu a reușit să înscrie: 0—0 în prima partidă din sferturile de finală. La cîteva zile după această întîlnire, ne exprimam convingerea că Steaua de la Helsinki nu va fi, cu siguranță Steaua de la București. Argumente: cunoașterea adversarului, faptul că jocul retur va „curge" altfel cînd spațiile de manevră sînt mai mari, reintrarea lui Lăcătuș — prototipul jucătorului de contraatac (absent la București pentru cumul de cartonașe) și marea ambiție a steliștilor de a demonstra că sînt mai buni decît elevii lui Voutilainen. Anticipam, de asemenea, că nici Kuusysi de la Helsinki nu va fi Kuusysi de la București. Din simplul motiv că, pentru a se califica, finlandezii trebuie să marcheze și, vrînd să înscrie, nu mai pot sta în defensivă cu două linii de cîte patru jucători. Și așa a fost la...

HELSINKI,
LA 19 MARTIE 1986.

Evoluînd excelent pe Stadio-olimpic străjuit de statuia legendarului atlet Paavo Nurmi, Steaua a cîștigat cu 1—0 în fața campioanei Finlandei. Roș-albaștrii au dominat partida, impunîndu-se prin tehnică, viteză și combinații spectaculoase. Golul a venit tîrziu, cu 5 minute înainte de sfîrșitul meciului, un gol pe care l-am așteptat cu sufletul la gură, el fiind echivalentul unei calificări! Jucătorii noștri au luptat extraordinar (partida s-a încheiat cu o fază de atac a steliștilor); crezînd tot timpul în victorie au construit cu calm fiecare atac și s-au apărat grupat, în fața unei echipe surprinse de jocul nostru metodic. La

Martin Lippens conchide: „Adversarii noştri au fost totdeauna 4 sau 5 în jurul mingii. Ce pregătire fizică! În faţa unui asemenea „presing" ne-a fost imposibil să ne facem jocul. Ţinînd seama de aceste circumstanţe, 1—0 este bun. Important este că nu am primit gol. La Bucureşti va fi mai uşor şi cred că vom putea marca". Dar la...

Helsinki, Steaua a arătat, o dată în plus, că este o echipă de valoare europeană, capabilă să atace culmile performanţei. Să nu uităm că finlandezii de la Kuusysi Lahti sînt învingătorii a două formaţii de marcă în Europa: F.C. Sarajevo şi Zenit Leningrad. Un succes al fotbaliştilor militari care a însemnat multă muncă, dorinţă de victorie şi ataşament faţă de culorile clubului.

BRUXELLES, 2 APRILIE 1986:

Anderlecht—Steaua 1—0. Să dăm „cuvîntul" presei belgiene de a doua zi. *Les Sports:* „Noi v-am prevenit: campionii României nu trebuiau priviţi de sus! Chiar dacă nu au, deocamdată, un nume strălucitor pe firmamentul fotbalului european cum este cel al lui Bayern München, ei au făcut exact ceea ce trebuiau să facă pe stadionul din Parcul Astrid: şi-au „adormit" adversarii cu un admirabil joc de pase, le-au închis toate unghiurile, au impus ritmul convenabil lor şi toate acestea într-un spirit de joc pozitiv, fără panică, fără brutalităţi, fără complexe. Şi publicul s-a lăsat hipnotizat!" *La Libre Belgique:* „În faţa unei formaţii atît de dotate tehnic, foarte bine organizată, iute pe contraatac şi cu capacitatea de a se regrupa rapid în defensivă cu 7 sau 8 jucători în faţa unui portar excelent, Anderlecht n-a reuşit decît o victorie la limită. Presingul românilor a fost necruţător. Dacă nu era golul lui Scifo, alb-violeţii plecau fără nici o şansă la Bucureşti". *Le Soir:* „A fost nevoie de o oră şi un sfert de luptă dificilă pentru ca Anderlecht să marcheze un gol care îi dă o rază de speranţă în tentativa de a ajunge prima oară în finala Cupei Campionilor. În faţa unui adversar care, printr-un remarcabil joc colectiv, parcă i-a „cloroformizat", alb-violeţii au avut numeroase dificultăţi şi nu vor pleca cu mari şanse la Bucureşti". În *Sports Derniere*, antrenorul secund

BUCUREŞTI, LA 16 APRILIE 1986,

Anderlecht nu a reuşit să marcheze, primind în schimb 3 goluri unul mai frumos decît celălalt! Punînd mult suflet în comentariul său din „România liberă", Constantin Vrînceanu a încheiat astfel: *„Sîntem încă emoţionaţi de superbele momente pe care le-am trăit pe stadionul Steaua, oferite de aceşti minunaţi fotbalişti care au luptat cu abnegaţie, cu totală dăruire pentru culorile sportive ale clubului lor, pentru prestigiul sportului românesc. Îi felicităm din toată inima pe toţi cei care au jucat ieri şi au obţinut această înaltă performanţă, îi felicităm pe antrenorii Emerich Jenei şi Anghel Iordănescu care şi-au dovedit şi de această dată competenţa profesională, pregătind cu maximă atenţie şi pricepere partida decisivă cu Anderlecht. Se cuvin, de asemenea, felicitări conducerii clubului Steaua, în mod deosebit fostului internaţional Ion Alexandrescu care, de ani buni, se ocupă cu competenţă de activitatea fotbalistică a clubului Steaua. După cum, adresăm felicitări tuturor acelora care, într-un fel sau altul, s-au ocupat şi se ocupă cu pasiune, pricepere şi dragoste pentru club de echipa Steaua, contribuind la afirmarea ei în arena internaţională. Sîntem convinşi că toţi aceşti factori, oameni de bine, vor pregăti cu aceeaşi competenţă şi pasiune marea finală de la Sevilla.*

Încă o dată, bravo, Steaua, mult succes, Steaua în tentativa de a cîştiga prestigiosul trofeu. Iubitorii fotbalului sînt alături de tine, aşa cum au fost de-a lungul strălucitei tale cariere europene!"

Continuăm această rememorare a parcursului steliştilor spre marea finală cu cele afirmate în programul meciului Steaua—Anderlecht: *„Acum, cînt această echipă matură, echilibrată, cu jucători talentaţi, a reuşit o performanţă de mare prestigiu, poate cel mai important cîştig este că în această „campanie europeană" s-a născut o echipă care a învăţat să joace*

pentru cei ce o iubesc şi care îi iubeşte pe cei ce o iubesc ...". Citind coechipierilor săi telegramele primite după calificarea în semifinale, căpitanul steliştilor, Tudorel Stoica, spunea: *„Este impresionantă dragostea acestor oameni. Ea ne dă forţă, elan, putere şi voinţă sportivă, menţinîndu-ne trează convingerea în izbîndă. Umăr la umăr, cum se spune, sîntem gata să luptăm pentru statornicii noştri susţinători. Cea mai mare bucurie a noastră este să le dăruim, lor şi nouă, victoria. Dar dacă nu o obţinem întotdeauna, suporterii nu trebuie să uite că nu jucăm singuri, că există şi neşansă şi neprevăzut, că în fond aceasta este lupta sportivă".*

Şi a venit ziua marei finale: **7 MAI 1986.** Partida de la **SEVILLA** nu a necesitat o supramotivaţie. A ajunge în ultimul act al „Cupei Campionilor Europeni" era visul fotbaliştilor militari. El nu s-a transformat în coşmar fiindcă nimeni nu le-a amintit, direct sau indirect, cît de important este acest meci pentru ei, pentru Steaua şi pentru fotbalul românesc.

Sarcina „victoriei obligatorii" i-a crispat pe barcelonezi, le-a frînat imaginaţia şi în unele faze le-a paralizat iniţiativa. În loc să înaripeze, să dea curaj, o mobilizare de genul „cîştigăm sau murim!" (cum a apărut într-un ziar spaniol în preziua meciului) i-a copleşit cu o răspundere excesivă care la loviturile de la 11 metri s-a transformat în teama paralizantă a unui eşec posibil. Unui jucător i se poate cere tot ce poate, însă nu şi victoria fără altă alternativă. Îndemnuri de tipul „Trebuie să cîştigăm!" cum s-au auzit frecvent la Sevilla, îl transformă pe fotbalist într-un „kamikaze" care, incapabil să lupte cu calcularea unui risc raţional, acceptabil, depăşindu-l pe adversar prin aptitudini, foloseşte supremul sacrificiu ca mijloc de luptă, acţionînd de regulă orbeşte, mai mult efectiv, decît afectiv-raţional.

Ai noştri au abordat finala cu îndrăzneală, cu un curaj dîrz şi prudent izvorît din încrederea celui ce ştie că poartă în sine şi cu sine o forţă interioară, autentică, reală, care se impune în faţa oricărei slăbiciuni a adversarului. Această în-

credere nu a apărut însă peste noapte, ea a fost rodul unei neobosite rîvne, adunate bob cu bob, fertilizate de renunţări şi sacrificii conştiente, disciplinate şi fără pauze.

Steaua a cîştigat finala în primul rînd pe plan psihologic — au apreciat majoritatea comentatorilor prezenţi la faţa locului, „duelul" Duckadam — „Barca" constituind apogeul unei seri incandescente. Lumea sportivă a fost în unanimitate de acord că pe stadionul „Sanchez Pizjuan", numele portarului echipei Steaua a intrat în istoria fotbalului prin cele patru penaltiuri consecutive apărate. Dacă în seara evenimentului, în orele ce au urmat fluierului final, cînd încărcaţi de o bucurie fără margini, ne-am refuzat somnul ore la rînd reducînd întreaga „poveste" la metaforica: „Şi pămîntul i-a şoptit de patru ori la rînd pe ce parte să se culce", acum, după ce am revăzut de mai multe ori filmul întîlnirii, ştim cu certitudine că nimic din ce s-a petrecut acolo, la Sevilla, n-a fost întîmplător, fiind rezultatul condensat a mii şi mii de ore de antrenament, fotbalul ajuns la unul din momentele sale de răscruce.

Marile elogii sînt mute. De aceea nu vom mai rememora cerbicia şi calmul lui Iovan, eroismul omniprezent al lui Bumbescu, luciditatea şi asprimea lui Belodedici, meseria de înaltă clasă a lui Bărbulescu, abnegaţia lui Bălan, suflul şi travaliul lui Balint, tehnica dezarmantă a lui Majearu, lupta epuizantă în avanposturi a lui Lăcătuş, Piţurcă şi Radu II şi nu în ultimul rînd extraordinarul efort al lui Bölöni care a ajuns prin forţa lucrurilor să joace şi la Steaua ca şi la naţională pentru o întreagă linie de mijloc. Şi să nu-l uităm pe Tudorel Stoica, marele absent de la Sevilla, inima şi plămînul, căpitanul acestei frumoase echipe.

Problema care se pune e dacă pentru noul suflu al fotbalului românesc avem nevoie de menţinerea acestei echipe puternice. N-am vedea un alt răspuns decît cel afirmativ, căci efectul asupra ridicării cotei celorlalte echipe puternice ale noastre, ca şi asupra naţionalei, nu poate fi decît pozitiv. Altfel, riscul de a face din această atît de violent inedită ardere un meteor e real.

CRISTIAN ŢOPESCU

Dintre miile de gînduri

Cu riscul de a ni se imputa o anumită tendință de exagerare sentimentală afirmăm că aproape nimic din ceea ce s-a scris (și s-a scris enorm) nu ne-a impresionat mai mult ca sutele de scrisori, telegrame, note telefonice, desene și picturi trimise pe adresa Ministerului Apărării Naționale, Clubului sportiv al armatei „Steaua", redacției revistei „Viața militară", personal jucătorilor sau antrenorilor echipei de fotbal **Steaua,** imediat după memorabilul meci de la Sevilla, care a făcut să tresalte de bucurie inimile a milioane de iubitori ai sportului românesc.

În cîteva cuvinte lapidare sau lungi epistole încărcate de superlative – atîtea și atîtea gînduri bune, atîtea felicitări și urări de noi succese pentru bravii noștri „vitezişti".

Cine sînt autorii?

Mai întîi suporterii, acești magnifici inimoși ai stadioanelor, prezenți mereu, pe ploaie, soare sau ger, acolo, în tribună, lîngă echipa favorită. Apoi, ceilalți iubitori ai fotbalului, indiferent de... apartenența sportiv-sentimentală. Tineri sau vîrstnici. Cu preocupări dintre cele mai diferite: militari, elevi și studenți, muncitori, ingineri, profesori, echipaje de nave aflate undeva pe mările lumii, gospodine, primari ai unor comune, antrenori, președinți de asociații și cluburi sportive...

Și nu numai scrisori din țară, ci și din R.F. Germania, Iugoslavia, Italia, Irak, Israel, Polonia, Turcia, Ungaria, U.R.S.S....

Cu prilejul celei de-a 65-a aniversări de la făurirea Partidului Comunist Român, cadrele militare și întregul personal al Școlii Militare de Ofiteri Activi Tancuri și Auto „Mihai Viteazul" vă adresează cele mai călduroase felicitări și vă urează noi succese în activitatea sportivă.

CLUBUL SPORTIV DINAMO BUCUREȘTI

ROMPETROL

ДИРЕКЦИЯ "РОМПЕТРОЛ"
ОБЛ.МАРЫ,ПОС.ШАТЛЫК,ИНД.745391
ССР ТУРКМЕНИЯ

Acum cînd „Steaua" românească a devenit un strălucit astru la răsărit în minunatul univers al fotbalului european.

ref 10 hunedoara 1 tf nr 159 41 8 1115

, antrenori , conducatori va transmit sincere felicitari pentru marea performanta obtinuta de dvs .

Impresionante manifestări de admirație și prețuire: *„Calde felicitări și mulțumiri pentru succesul obținut"; „Bravo, Duckadam! Ești un diavol sfînt!", „Bravo, Steaua, ne-ai încălzit inimile"; „Vă felicit în numele sportivilor și cetățenilor din comuna Bragadiru, județul Brăila"; „O, stea strălucitoare, ai făcut Barca s-o doară..."; „Un micuț suporter de 10 ani, cu lacrimi pe obraz a fost alături de dv. în seara victoriei"; „Alese felicitări pentru strălucita victorie a echipei de fotbal din partea locuitorilor orașului Brad, județul Hunedoara"; „Bravo Steaua, visul a devenit realitate"; „Vă mulțumim bravi eroi ai fotbalului românesc"; „M-ați întinerit cu 20 de ani"; „Sînteți în tradiția armatei române și asta trebuie să se știe"; „Felicitări, voievozi ai fotbalului românesc"; „Bravo, Emmy, Iordănescu și întreaga echipă. Vă îmbrățișează mult Năstase"; „Calde felicitări pentru senzaționala performanță. Centrala sportivă „Hapoel"; „Felicitări din toată inima și așteptăm cupa la București, secretar club Beirut, Liban"; „Felicitări pentru cucerirea cupei europene 1986. A.E.K. Atena"; „Colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea materialelor de construcții Doaga, județul Vrancea*

Acuarele executate de elevi ai Şcolii nr. 8 din Focşani

propune a se face o statuie la intrarea în stadionul Ghencea pentru portarul Duckadam. Dacă se poate şi pentru ceilalţi jucători de la Steaua. În stînga statuii să se scrie „pe aici nu se trece!"; „Celor 15 stele mulţumiri din inimă"; „Felicitări echipei de fotbal Steaua pentru succesul repurtat şi pentru mesajul şi mîndria patriotică demonstrate"; „Bravo, campioni ai României şi ai bătrînului nostru continent"; „Consideraţia noastră"; „Cîştigînd cupa, pentru ţara noastră a mai răsărit o stea"; „Sînteţi lumina cea mai strălucitoare din constelaţia fotbalului românesc"; „Sticlarii turdeni vă transmit calde felicitări"; „În numele Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului, al tuturor elevilor, studenţilor şi cadrelor didactice vă transmitem cele mai calde felicitări"; „Personalul unităţii noastre militare, plin de entuziasm şi bucurie, felicită din inimă prima echipă română cîştigătoare a celui mai preţios trofeu european"; „Împreună cu milioanele de iubitori ai sportului din ţara noastră şi militarii din marea noastră unitate au trăit cu emoţie, racordaţi la cea mai înaltă tensiune în miercurea fotbalului românesc"; „Cel mai aprig suporter al Craiovei salută din toată inima echipa Steaua şi conducerea pentru succesul repurtat la Sevilla. Bravo Iordănescu, Craiova şi Dinamo au fost răzbunate"; „Vînătorii de munte vă transmit calde felicitări"; „Bravo, Steaua. Nu există cuvinte pentru a vă mulţumi destul"; „Militarii constructori aflaţi pe platforme industriale sau la irigaţii, pe întinsele cîmpuri ale Bărăganului, au trăit sentimente de adîncă emoţie şi înaltă mîndrie patriotică"; „Garnizoana noastră este în extaz"; „Vă mulţumim pentru bucurie, echipajul navei „Teleajen"... „Vedem în acest succes fără precedent în fotbalul românesc grija permanentă şi atenţia deosebită acordate de conducerea de partid şi de stat, de conducerea Ministerului Apărării Naţionale pentru asigurarea condiţiilor bune de pregătire";

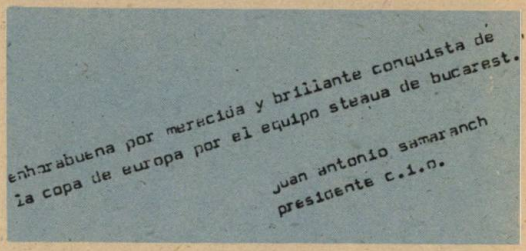
enhorabuena por merecida y brillante conquista de
la copa de europa por el equipo steaua de bucarest.
juan antonio samaranch
presidente c.i.o.

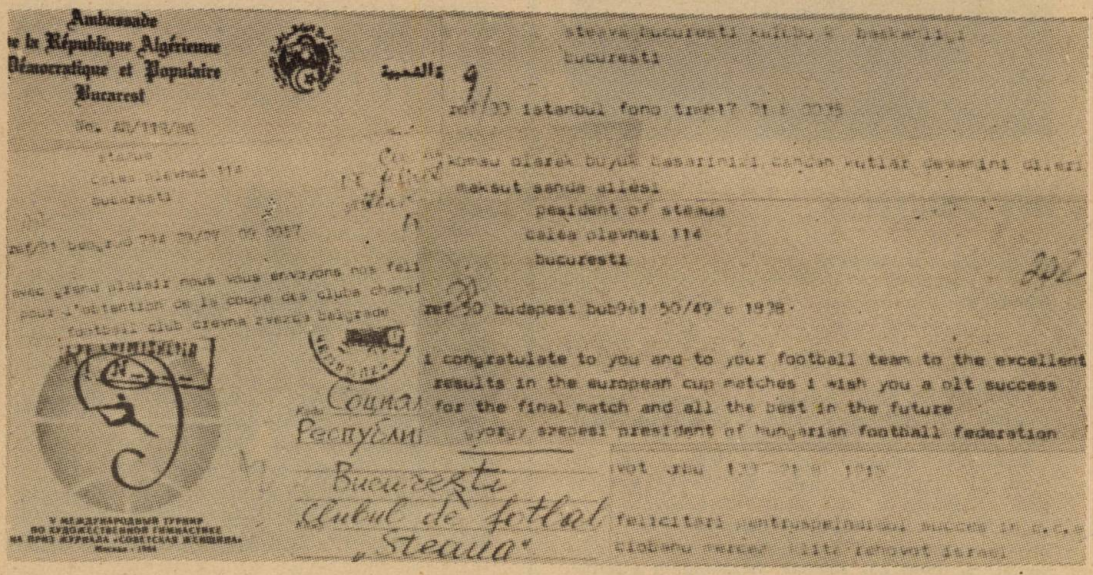
Ambassade
de la République Algérienne
Démocratique et Populaire
Bucarest
steaua bucuresti
bucuresti
istanbul fono
maksut sanda ailesi
pesident of steaua
calea plevnei 114
bucuresti
budapest
i congratulate to you and to your football team to the excellent
results in the european cup matches i wish you a olt success
for the final match and all the best in the future
Bucuresti
Clubul de fotbal
„Steaua"

...Şi ce păcat că spaţiul nu ne permite să reproducem toate gîndurile pentru **„Steaua"** noastră.

Grupaj realizat de
JEAN GHELIUC

Performeri şi

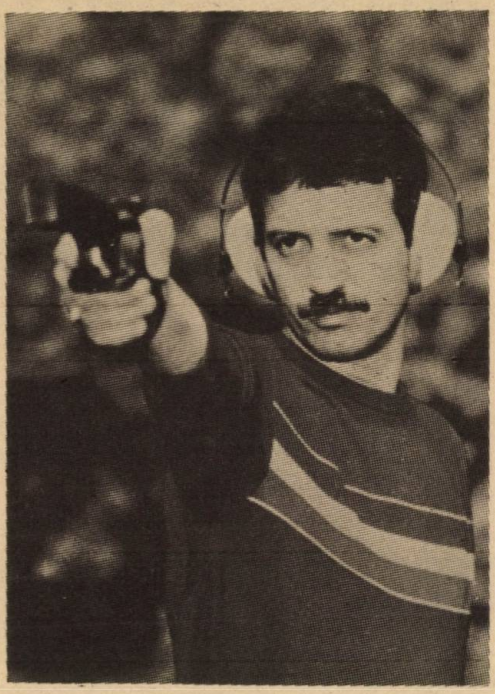

ION CORNELIU

Băiatul cu nervii de oţel

CORNELIU ION. Născut la 27 iunie 1951 la Focşani. Din 1969 este legitimat la Clubul **Steaua** fiind antrenat de Teodor Coldea.

Palmares: campion olimpic în 1980; medalie de bronz cu echipa la mondialele din 1974 şi vicecampion cu echipa în 1982; locul I cu echipa şi II la individual la campionatul european din 1975; campion european în 1977; vicecampion în 1981 (individual) şi 1983 (cu echipa); vicecampion olimpic individual în 1984.

Strălucit reprezentant al şcolii româneşti de pistol viteză, Corneliu Ion este unul dintre cei mai buni ţintaşi ai lumii din ultimul deceniu. Intrat definitiv în istoria sportului mondial se remarcă prin constanţa evoluţiilor sale, dovedind o stăpînire de sine uluitoare, calitate ce i-a adus multe victorii în concursuri cu participare valoroasă. Maniera în care a obţinut titlul olimpic la Moscova, în 1980, după un baraj antologic, a determinat multe agenţii de presă din lume să-l eticheteze drept „campionul cu nervii de oţel". Corneliu Ion exprimă modelul de perfecţiune în sport şi dorinţa de victorie. Un bărbat cu alură de actor „abonat" permanent la podiumul de premiere.

AUREL MACARENCU

O canoe mereu victorioasă

AUREL MACARENCU. Născut la 26 mai 1963. Palmares: dublu medaliat cu bronz la Campionatul mondial din 1985; două medalii de aur şi una de argint la ediţia din acest an a mondialelor. Descoperit şi antrenat şi astăzi de Serghei Filip.

Un nume nou s-a impus în sportul nautic şi bucuria noastră este amplificată de faptul că acest sportiv face parte din Clubul sportiv al armatei **„Steaua"**. *Aurel Macarencu este cel mai proaspăt campion mondial al canoei, învingător spectaculos la recentele Campionate mondiale de caiac-canoe desfăşurate la Montreal. Dublu medaliat cu aur, în probele de 1 000 m şi 10 000 m, sportivul militar s-a impus cu autoritate fiind portdrapelul flotilei româneşti la această competiţie. Dovedind o rezistenţă impresionantă, dublată de o mare dorinţă de victorie, Aurel Macarencu a reuşit să „schimbe" în aur bronzul de la ediţia trecută a mondialelor. Cursa de 1 000 m canoe simplu a fost dramatică, lupta pentru primul loc angajînd alături de sportivul nostru pe sovieticul Ivan Klemtiev, cunoscut pentru forţa şi finişul său. Aurel nu s-a lăsat impresionat şi a trecut, în aplauzele celor prezenţi, primul linia de sosire. „Cele două medalii de aur mă obligă foarte mult – ne-a spus campionul mondial – şi mă voi strădui să-mi onorez cartea de vizită gîndindu-mă să repet „isprava" şi la Olimpiada din 1988".*

Să-i dorim succes tînărului sportiv militar şi cît mai multe victorii pe pistele de apă!